

УДРУЖЕЊЕ ЈАВНИХ ТУЖИЛАЦА
И ЗАМЕНИКА ЈАВНИХ ТУЖИЛАЦА СРБИЈЕ

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

PRAVO ŽRTVE NA KOMPENZACIJU

PRAVO ŽRTVE NA KOMPENZACIJU

- **Napomena:** Stavovi izrečeni u knjizi pripadaju isključivo autoru i njegovim saradnicima i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OEBS u Srbiji.

Objavljivanje ove publikacije omogućila je Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju, Misija u Srbiji.

Tiraž: 100

Katalogizacija u Narodnoj bibiloteci i ISBN

SADRŽAJ

POSTOJEĆA REŠENJA I MODELI UNAPREĐENJA PRAVA ŽRTAVA KRIVIČNIH DELA SA ELEMENTIMA NASILJA NA KOMPENZACIJU U REPUBLICI SRBIJI	8

Prof dr Milan Žarković Osnovni elementi prava žrtve na kompenzaciju.	9

Brankica Grupković Kompenzacija žrtava krivičnih dela sa elementima nasilja uporedni pregled	16

Biljana Sinanović Mogućnost ostvarivanja naknade štete za žrtve i oštećene u krivičnom postupku . .	27

Tijana Kostić Ostvarivanja prava na naknadu štete u parničkom postupku	31

Gordana Jekić – Bradajić, Marija Anđelković Fond za kompenzaciju žrtava krivičnih dela sa elementima nasilja.	34

Slobodan Josimović Odlaganje krivičnog gonjenja kao mehanizma za naknadu štete oštećenom i za zadovoljenje materijalnih potreba socijalno ugroženih kategorija građana.	42

EVROPSKI OKVIR NAKNADE ŠTETE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA. . . .	47
Evropska konvencija o kompenzaciji žrtvama nasilnih krivičnih dela	48

EU Direktiva o naknadi štete žrtvama krivičnih dela	53

PREGLED UPOREDNOPRAVNIH REŠENJA O NAKNADI ŠTETE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA SA ELEMENTIMA NASILJA.	62
Zakon o pomoći žrtvama krivičnih dela – Slovenija	63
Zakon o pomoći žrtvama krivičnih dela – Bugarska	79
Zakon o pomoći žrtvama krivičnih dela – Hrvatska	92
Zakon o pomoći žrtvama krivičnih dela – Mađarska	110
Zakon o pomoći žrtvama krivičnih dela – Nemačka	133
Zakon o pomoći žrtvama krivičnih dela – Holandija	143

PREDGOVOR

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), Misija u Srbiji, kroz aktivnosti koje podržava na planu borbe protiv trgovine ljudima i unapređenja položaja žrtava, opredelila se da tokom 2011. godine posveti posebnu pažnju pravu na kompenzaciju.

Zaključci sa brojnih stručnih skupova, međunarodnog i lokalnog karaktera, kao i pravne analize relevantnih zakona i prakse domaćih sudova ukazuju da su postojeća rešenja o naknadi štete neodgovarajuća. Naime, krivični sudovi u najvećem broju slučajeva ne odlučuju o imovinsko odštetnom zahtevu žrtve, već je upućuju na parnicu. U parnici, žrtvama bez pravne, odnosno besplatne pravne pomoći, značajnijih finansijskih sredstava i mogućnosti da vode, po pravilu, dugotrajan postupak, pravo na naknadu štete ostaje apstraktno.

Istovremeno, međunarodne obaveze koje je Republika Srbija preuzela ratifikujući Konvenciju Ujedinjenih Nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i dopunski Protokol za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i decom (2001) i Konvenciju Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (2009), kao i nedavno potpisivanje (još uvek nema ratifikacije) Konvencije Saveta Evrope o pravu na kompenzaciju žrtava dela sa elementima nasilja (2010) upućuju na neophodnost kreiranja efikasnog mehanizma za ostvarivanje prava na kompenzaciju.

Verujemo da su neki od suštinskih razloga za izmenu procesnog položaja žrtve i kreiranje odgovarajućih postupka u kojima bi one mogle efikasno ostvariti pravo na naknadu štete sledeći:

- a. država, kreirajući dostupan mehanizam, prepoznaje i priznaje patnju i štetu koju su žrtve pretrpele i pruža joj mogućnost da ostvari jedan od oblika prava na pravično zadovoljenje;
- b. žrtva se dodatno motivise da učestvuje u postupku ukoliko ima svest da će se bol i šteta koju je pretrpela na nekin način kompenzovati;
- c. ostvarivanje prava na kompenzaciju pokazatelj je u kojoj meri su prethodno ostvarena druga važna prava žrtava: pravo na zaštitu od nasilja i pravo na sigurnost, pravo na informisanje, medicinsku zaštitu, pravnu pomoć itd.;
- d. učinioci se dodatno destimulišu, te država šalje poruku da je činjenje krivičnih dela neisplativo.

Misija OEBS u Srbiji je, u saradnji sa Udruženjem tužilaca i zamenika tužilaca Srbije i Društvom sudija Srbije, podržala rad eksperata na analizi postojećih mehanizama za ostvarivanje prava na naknadu štete kao i izrade preporuka za njihovo unapređenje. U radu ove radne grupe učestvovali su: Biljana Sinanović, sudija Vrhovnog kasacionog suda Srbije, Radmila Dičić – Dragičević, v.f. predsednica Apelacionog suda u Beogradu, dr. Milan Žarković, profesor sa Kriminalističko-policijske akademije, Gordana Jekić – Bradajić, zamenik tužioca, iz Apelacionog tužilaštva u Beogradu, Brankica Grupković, predstavnik ICMPPD za Republiku Srbiju i Crnu Goru, Tijana Kostić, advokatkinja, Marija Anđelković, predsednica nevladine organizacije ASTRA. Slobodan Josimović, zamenik tužioca iz Osnovnog tužilaštva iz Zrenjanina, pridružio se radnoj grupi iznoseći iskustva tužilaštva pri korišćenju instituta tužilačkog oportuniteta. Marina Matić predstavljala je Udruženje tužilaca Srbije, a Marko Šarić, Društvo sudija Srbije.

Publikacija "Pravo žrtve na kompenzaciju" predstavlja zbir radova pripremljenih za istomenu konferenciju održanu 13. oktobra 2011. godine u Beogradu. Analiza pojedinih aspekata prava žrtve na kompenzaciju kao i izneti predlozi u pojedinačnim radovima u najvećoj meri odražavaju diskusije vođene tokom sastanaka i predstavljaju stavove većine članova ovog tima. U tom smislu, zaključke i predložena rešenja trebalo bi tretirati kao funkcionalnu celinu.

Analizirajući zakonodavni okvir i postojeću praksu, kao i komparativna rešenja, članovi radne grupe zaključili su da izmene treba da idu u dva pravca:

- Ukoliko žrtva istakne imovinsko-odštetni zahtev u krivičnom postupku, sud treba da odluči o njemu (u celini ili delimično). Dosadašnji često korišćen razlog za upućivanje žrtve na parnicu - odugovlačenje postupka - ne bi trebalo da bude osnov za postupanje krivičnog suda. Naime, u parnici žrtva se neretko izlaže riziku ponovne viktimizacije, a pravo na kompenzaciju, po pravilu, ostaje nedostupno;

- Država treba da osnuje fond za žrtve koji bi obezbedio novčana sredstva za kompenzaciju žrtvama krivičnih dela sa elementima nasilja. Sredstva za fond bi se obezbedila iz oduzete imovine proistekle iz krivičnog dela, tužilačkog oportuniteta, naplaćenih kazni itd.

Ideja osnivanja fonda za žrtve i unapređenje položaja žrtava teških krivičnih dela u sudskom ili drugom postupku javila se već na samom početku rada. Ipak, imajući u vidu posebnu osetljivost žrtava krivičnih dela sa elementima nasilja, kao i neophodnost sagledavanja promenjenih životnih okolnosti nastalih kao posledica krivičnog dela, neka od pitanja i dalje ostaju otvorena. Dileme kao što su nadležnost i mandat fonda za žrtve ili fonda za kompenzaciju žrtava, odgovarajuća naknada štete malolanim licima, nemogućnost učestvovanja u krivičnom postupku samo su neke od tema za buduća razmatranja.

Radi boljeg uvida stručne javnosti u komparativna rešenja o pravu žrtve na naknadu štete, odlučili smo da objavimo i neke od zakona o kompenzaciji žrtava. Ovi propisi ukazuju na niz mogućnosti, tj. različitih mehanizama kojima se nudi adekvatan pristup pravu na kompenzaciju.

Nadamo se da će publikacija koja je pred vama doprineti boljem razumevanju položaja žrtava i ponuditi rešenja za dostupan, efikasan pristup pravu na naknadu za pretrpljene patnje i nanete štete žrtvama dela sa elementima nasilja. Misija OEBS u Srbiji nastaviće da podržava napore države, profesionalnih uduženja i civilnog sektora u ostvarenju zajedničkog cilja – unapređenja položaja žrtava u Republici Srbiji.

**POSTOJEĆA REŠENJA I MODELI
UNAPREĐENJA PRAVA ŽRTAVA KRIVIČNIH
DELA SA ELEMENTIMA NASILJA NA
KOMPENZACIJU U REPUBLICI SRBIJI**

prof. dr Milan Žarković, Kriminalističko-policijska akademija

OSNOVNI ELEMENTI PRAVA ŽRTVE NA KOMPENZACIJU

Razmatranje pitanja od značaja za razumevanje zajedničkih odlika složene situacije žrtava krivičnih dela, a sa tim u vezi i uvažavanje brojnih osobenosti različitih tipova žrtava nužno podrazumeva primenu različitih metodoloških pristupa, ali i njihovo međusobno prožimanje. Činjenica je, međutim, da su odgovori zajednice na kompleksne povrede prava žrtava, uprkos sve prisutnijem traganju za boljim rešenjima, veoma često jednostrana, a time i nedelotvorna.

Primeru radi, kada se analizi podvrgne način na koji je definisan položaj žrtve u krivičnom postupku, i dalje je prepoznatljiv pristup tretiranja žrtve kao izvora saznanja o učinjenom krivičnom delu i učiniocu, tj. kao jednog od izvora dokaza. Ukoliko su i prepoznate, druge okolnosti koje prate situaciju žrtve krivičnog dela, po pravilu, su supsidijarnog karaktera u odnosu na dominantnu poziciju žrtve kao svedoka, tačnije, u funkciji su njenog prioritetnog ostvarenja (npr. mere procesne zaštite, ispitivanje posebno osetljivih svedoka, postupanje sa maloletnim licima i sl.)

Uporedo sa razvojem tzv. druge viktimologije na teorijskom planu, sedamdesetih godina prošlog veka, počinje da se razvija i međunarodna aktivnost na donošenju dokumenata kojima se postavljaju standardi u pogledu tretmana i zaštite žrtava kriminaliteta.

Prvi međunarodni dokumenti koji su se bavili pitanjima žrtava kriminaliteta uopšte, odnosno njihovim pravnim položajem u krivičnom postupku i neophodnim vidovima pomoći, podrške i zaštite, počeli su da se donose sredinom osamdesetih godina dvadesetog veka.

Najznačajniji dokument iz tog perioda je Deklaracija Ujedinjenih nacija o osnovnim principima pravde za žrtve kriminaliteta i zloupotrebe vlasti.¹ Deklaracija definiše pojam žrtve i najznačajnija prava koja joj pripadaju.

Prema ovom dokumentu, pojam žrtve obuhvata sva lica koja su pojedinačno ili kolektivno pretrpela štetu, a pre svega napad na svoj fizički i mentalni integritet, moralnu patnju, materijalni gubitak ili grubi napad na svoja osnovna prava, zbog činjenja ili nečinjenja koja

1) UN Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, usvojena Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, 40/34, od 1985. godine.

predstavljaju kršenje krivičnih zakona države članice, uključujući i one zakone koji zabranjuju zloupotrebu vlasti.

Deklaracija polazi od stanovišta da se svako može smatrati žrtvom, bez obzira da li je učinilac krivičnog dela identifikovan ili nije, da li je uhapšen, da li se protiv njega vodi sudski postupak ili je proglašen krivim i bez obzira na stepen njegovog srodstva sa žrtvom.

Termin žrtva obuhvata i blisku porodicu i lica koja žrtva direktno izdržava i lica koja su pretrpela štetu pomažući žrtvama koje su se našle u nevolji ili sprečavajući da dođe do žrtava (čl. A st. 1 i 2).

Iako je termin žrtva u upotrebi i u nacionalnom krivičnom zakonodavstvu (materijalnom) ono ga ne prepoznaje kao opšti institut i ne definiše njegovo značenje.² Istovremeno, uz pojam žrtva u Krivičnom zakoniku se upotrebljava i pojam oštećeni, ali se ni njegovo značenje ne definiše. Učinjeno je to u članu 221 stav 6 Zakonika o krivičnom postupku na sledeći način: „Oštećeni je lice čije je kakvo lično ili imovinsko pravo krivičnim delom povređeno ili ugroženo”.

Uporedo sa definisanjem žrtve međunarodni dokumenti određuju i skup osnovnih prava koja se garantuju žrtvama, a među njima i pravo na pristup pravdi i fer postupanje koje, između ostalog, podrazumeva preduzimanje mera za smanjivanje neprijatnosti, zaštitu privatnosti žrtve, a kada je potrebno, i zaštitu žrtve i njene porodice od zastrašivanja i odmazde (čl. A st. 6 t. d Deklaracije).

Jedno od najznačajnijih prava je i pravo na naknadu štete, kompenzaciju od strane države i pravo na korišćenje pravnih mehanizama, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvima, u svrhu brze i efikasne reparacije posledica stradanja koje su pretrpele.

Pravo na naknadu štete predstavlja najvažnije originerno pravo žrtava krivičnih dela.³ Kompenzacija, šteta, restitucija i reparacija često se koriste za pozivanje na iste ili veoma slične koncepte, odnosno naknadu nekom licu za gubitak, nanošenje povrede ili štete, ili zla, posebno odgovarajućim plaćanjem.⁴

2) O žrtvi se govori u članu 54 Krivičnog zakonika kojim se definišu opšta pravila o odmeravanju kazne („sud će učinocu krivičnog dela odmeriti kaznu.... uzimajući u obzir .... naročito njegov odnos prema žrtvi krivičnog dela”); u okviru odredbi o zaštitnom nadzoru (u članu 72 – “sud može odrediti da se učinilac stavi pod zaštitni nadzor, ako se, s obzirom ....na njegov odnos prema žrtvi krivičnog dela...” ; u članu 73 - “zaštitni nadzor može obuhvatiti jednu ili više od sledećih obaveza: .... otklanjanje ili ublažavanje štete prouzrokovane krivičnim delom, a naročito izmirenje sa žrtvom učinjenog krivičnog dela”); u članu 77. st. 4 (“pri odlučivanju da li će izreći sudsku opomenu sud će ... posebno uzeti u obzir .... naročito njegov odnos prema žrtvi krivičnog dela...”); u članu 388. st. 8 (“ko zna ili je mogao znati da je lice žrtva trgovine ljudima...”)

3) Mrvić Petrović, N., Ostvarivanje prava na naknadu štete prouzrokovane porodičnim nasiljem, Pravom protiv nasilja u porodici, Niš, 2002. god., str. 111.

4) Definicija kompenzacije data je prema Rečniku Chambers 21st Century Dictionary, 2004.

Izraz kompenzacija znači celokupan koncept plaćanja naknade nekom licu, bez obzira na izvor plaćanja ili korišćene mehanizme, ili tipove gubitaka koje treba nadoknaditi.

Šteta naneta žrtvi izvršenjem krivičnog dela može biti materijalna i nematerijalna. Materijalna šteta se odnosi na finansijske ili novčane gubitke, kao što su medicinski, bolnički i pogrebni troškovi, gubitak budućih zarada i povlastica vezanih za zaposlene, neisplaćene plate,⁵ kao i troškovi za štetu nanесenu imovini.

Definicija i obim materijalne štete u nacionalnom zakonodavstvu regulisani su zakonom i razlikuju se od zemlje do zemlje. Neki mehanizmi kompenzacije omogućavaju da se podnesu tužbe za naknadu svih oblika materijalne štete, dok se u drugim zamljama to ograničava samo na određene kategorije.

Nematerijalna, moralna šteta odnosi se na svaki drugi nefinansijski ili nenovčani gubitak, npr. duševnu patnju, gubitak ugleda ili časti, bol i patnju, neugodnosti, gubitak životne radosti, gubitak društvenog života i gubitak partnera – prijatelja.

U nastavku, sledi pretstavljjanje preporuka i rešenja sadržanih u relevantnim međunarodnim dokumenta od značaja za kompenzaciju žrtava krivičnih dela.

Pitanjem kompenzacije žrtava krivičnih dela bavi se nekoliko značajnih međunarodnih dokumenta, počevši od već pomenute Deklaracije, preko Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda⁶ i Evropske konvencije o kompenzaciji žrtava nasilnih krivičnih dela,⁷ do Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i dopunskog Protokol za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i decom,⁸ odnosno Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima.⁹

Deklaracija sadrži odredbe kojima se, pre svega, žrtvama garantuje pravo da budu informisane o naknadi štete i o mehanizmu ostvarivanja ovog prava. Pravosudni i administrativni sistem mora se organizovati na način da, kada je to potrebno, omogući žrtvama reparaciju posledica krivičnog dela kroz postupak koji je korektan, brz, jeftin i prihvatljiv za žrtvu (čl.

5) Treba napomenuti da neisplaćene plate potpadaju pod materijalnu štetu. Moguće je da u nekim tužbama u radnim sporovima, gde se potražuju samo plate, sudska odšteta može da se naziva „neisplaćene plate“.

6) U naš pravni sistem Rimski statut međunarodnog krivičnog suda, uveden je 2001 godine. Službeni list SRJ, međunarodni ugovori, br. 5/2001

7) Evropska konvencija o kompenzaciji žrtava nasilnih krivičnih dela, European Convention on the Compensation of Victims of Violent Crimes, koja je usvojena pod okriljem Saveta Evrope 1983. godine. Ovaj dokument naša zemlja nije ratifikovala.

8) United Nations Convention against Transnational Organized Crime and its protocols, usvojena 2000. godine. U naš pravni sistem uvedna 27.6.2001. godine, Službeni list SRJ – Međunarodni ugovori, br. 6/2001

9) Usvojena u Varšavi 16. maja 2005. godine, a u naš pravni sistem uvedena 2009. godine, Službeni glasnik, br. 19/09

A st. 5). Adekvatnost sudskog i administrativnog postupka potrebama žrtve osigurava se ispunjenjem sledećih uslova (čl. A st. 6):

- upoznavanjem žrtve sa ulogom i svrhom postupka koji joj stoje na raspolaganju, tokom postupka i stanjem u njihovom predmetu, posebno kada je reč o težim krivičnim delima ili kada to žrtva izričito traži;
- dopuštanjem da u postupku žrtva iznese svoje stavove i interese, ne dirajući time prava okrivljenog, a u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom;
- osiguravanjem adekvatne pravne pomoći žrtvama tokom postupka;
- preduzimanjem mera kojima se na minimum svode neugodnosti kojima je žrtva izložena tokom postupka, da se zaštiti njihova intimnost, te da se kada je to potrebno, osigura zaštita žrtava, njihovih porodica i svedoka koji svedoče njima u prilog od zastrašivanja i osвете;
- izbegavanjem odugovlačenja postupka dosuđivanjem restitucije i izvršavanja odluka i naredbi vezanih za naknadu štete.

Posebno se naglašava da, kada je to u interesu žrtve, treba koristiti vansudske mehanizme rešavanja sporova, kao npr. posredovanje, arbitražu i uobičajene načine rešavanja sporova (čl. A st. 7).

Pitanjem kompenzacije žrtava krivičnih dela bavi se i Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda i to tako što ustanovljava obavezu Suda da uspostavi principe koji se odnose na reparaciju žrtava, uključujući restituciju, kompenzaciju i rehabilitaciju. Na osnovu toga Sud može u svojim odlukama, bilo na zahtev žrtve ili u izuzetnim okolnostima, po svom nahođenju, odrediti visinu štete, odnosno težinu gubitka ili povrede nanete žrtvi i obrazložiti principe kojima se rukovodio u donošenju odluke (čl. 75 st.1).

Sud je ovlašćen da osuđenom licu naloži da naknadi štetu žrtvi, uključujući i povraćaj u predašnje stanje (restituciju), kompenzaciju i rehabilitaciju. Kada nađe za shodno, Sud će naložiti da se šteta naknadi iz Fonda (The Trust Fund) koji je pod jurisdikcijom Međunarodnog krivičnog suda i koji je osnovan radi dobrobiti žrtava krivičnih dela i njihovih porodica. Sredstva za finansiranje fonda mogu se prikupljati od naplaćenih kazni i zaloga (jemstva), koji se naredbom Suda transferišu u Fond (čl. 79).

Od regionalnih dokumenata naročiti značaj ima Evropska konvencija o kompenzaciji žrtava nasilnih krivičnih dela (u daljem tekstu Evropska konvencija), kojom se država na čijoj teritoriji je učinjeno krivično delo obavezuje da obezbedi kompenzaciju žrtvi krivičnog dela, ukoliko su drugi izvori nedostupni za potpunu kompenzaciju. Kompenzacija se garantuje žrtvama koje su pretrpele teške telesne povrede ili pogoršanje zdravlja koje se može direktno

pripisati umišljajno učinjenom nasilnom krivičnom delu i izdržavanim članovima porodice žrtve koja je umrla usled takvog krivičnog dela. U pomenutim slučajevima kompenzacija će biti određena i kada učinilac krivičnog dela ne može biti gonjen ili kažnjen (čl. 2).

Kompenzacijom se vrši nadoknada: izgubljenih zarada, bolničkih i medicinskih troškova, troškova sahrane, kao i gubitka izdržavanja u korist izdržavanih članova porodice (čl. 4). Evropska konvencija predviđa i nekoliko slučajeva u kojima se kompenzacija može smanjiti ili odbiti. Tu spadaju finansijsko stanje podnosioca molbe ili njegovo, odnosno žrtvino ponašanje pre, tokom i posle učinjenog krivičnog dela ili u vezi sa povredom ili smrću. Kompenzacija se može smanjiti ili odbiti i zbog činjenice da su podnosilac molbe za kompenzaciju ili žrtva uključeni u organizovani kriminal ili pripadaju organizaciji koja uključuje vršenje nasilnih krivičnih dela ili ukoliko bi naknada ili puna naknada bila suprotna osećaju pravičnosti ili javnom poretku (čl. 7 i 8).

Veoma značajan međunarodni instrument koji se bavi položajem žrtve je Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala sa dopunskim protokolima, u kojoj se velika pažnja poklanja razvijanju adekvatnih krivičnoprocesnih, ali i faktičkih mehanizama zaštite svedoka u krivičnom postupku, naročito kada je u pitanju žrtva krivičnog dela.

Konvencija izričito predviđa obavezu uspostavljanja odgovarajućeg postupka radi obezbeđenja prava na naknadu štete i restituciju žrtvama krivičnih dela koja su obuhvaćena Konvencijom (to su dela povezana sa organizovanim i transnacionalnim kriminalom, gde spadaju i krivična dela povezana sa trgovinom ljudskim bićima, čl. 25 st. 2). Njenim odredbama predviđena je i mogućnost kompenzacije žrtava kriminala sredstvima od konfiskovane dobiti ili imovine od kriminala (čl. 14 st. 2). Posebno je naglašena obaveza državama da shodno svom domaćem zakonodavstvu omoguće da stavovi i pitanja od interesa za žrtve budu izneti i razmotreni u odgovarajućim fazama krivičnog postupka protiv učinilaca, na način na koji neće uticati na pravo odbrane.¹⁰

Jedan od dopunskih protokola uz pomenutu Konvenciju je i Protokol za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom (Palermo protokol). Ovim protokolom se, pored ostalog, garantuje pružanje pomoći i zaštita žrtava trgovine ljudima, a izdvojena je i obaveza za države potpisnice da obezbede da njihov pravni sistem sadrži mere koje žrtvama trgovine ljudima pružaju mogućnost dobijanja nadoknade na ime pretrpljene štete (čl. 6 st. 6).

10) Škulić, M., (4) Organizovani kriminalitet, Pojam i krivičnoprocesni aspekti, Dosije, Beograd, 2003., str. 333-334.

Pitanje kompenzacije žrtava krivičnih dela obrađuje i Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima. Ovim aktom žrtvama trgovine ljudima garantuje se pravo na pristup informacijama o relevantnom sudskom i upravnom postupku na jeziku koji žrtva razume i pravo na pravni savet i besplatnu pravnu pomoć. Posebno je naglašeno pravo žrtava na odštetu od izvršilaca krivičnih dela, a predviđena je i odšteta preko fonda za obeštećenje žrtava, mera ili programa za socijalnu pomoć i socijalnu integraciju žrtava (čl. 15). Finansiranje pomenutog fonda i programa vrši se sredstvima prikupljenim od novčanih kazni i zaplenjenih sredstava ili od prihoda iz krivičnih dela ili imovine čija vrednost odgovara takvim prihodima (čl. 15 st. 4 i čl. 23).

Pored pomenutih i brojni drugi međunarodni dokumenti definišu principe i postupak zaštite žrtava krivičnih dela. Tako se npr. okviru osnovnih principa i vodiča o pravu na pravni lek i reparaciju za žrtve povreda međunarodnih ljudskih prava i humanitarnog prava usvojenih od Komisije za ljudska prava, Rezolucijom 2000/41,¹¹ ističe da žrtve povreda međunarodnih ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava uživaju posebnu zaštitu i pravo na pristup sudu, javni pristup informacijama i mogućim načinima reparacije i drugim relevantnim pravima, kao i obavezu jednakog postupanja (nediskriminacije).

Prisutan je i niz preporuka koje je doneo Komitet ministara Saveta Evrope koje se odnose na žrtvu krivičnog dela: Preporuka o položaju žrtava u okviru krivičnog prava i krivičnog postupka R(85)11, Preporuka o pomoći žrtvama i prevenciji viktimizacije R(87)21, Preporuka o zastrašivanju svedoka i pravu odbrane R(97)13 i Preporuka o pomoći žrtvama zločina R (2006)8.

Preporuka o pomoći žrtvama zločina insistira na potrebi uvažavanja potreba žrtve i pružanja adekvatnih informacija, zaštite i podrške. Naročito je naglašena obaveza upoznavanja žrtve sa pravnim i administrativnim mehanizmima za dobijanje odštete, pri čemu učinioci krivičnih dela moraju, što je moguće pre, nadoknaditi štetu prouzrokovanu žrtvi, a u slučaju da se od učinioca ne može dobiti naknada štete, država treba da obezbedi finansijsko obeštećenje. Državama se sugeriše da ustanove sheme obeštećenja za žrtve krivičnih dela učinjenih na njihovoj teritoriji, nezavisno od nacionalnosti žrtve. Naknada štete treba da bude isplaćena bez nepotrebnog odlaganja, u pravičnom i odgovarajućem iznosu.

Ova kompenzacija treba da bude obezbeđena za tretman i rehabilitaciju usled pretrpljenih fizičkih i psihičkih povreda. Države bi trebalo da razmotre i mogućnost kompenzacije za izgubljene prihode, sredstva za osobe koje je usmrćeno lice izdržavalo, troškove sahrane,

11) Više o tome: Bassiouni, M.C., *International Recognition of Victims' Rights*, *Human Rights Law Review* 6/2006, p. 203-279.

a mogu razmotriti i naknadu štete za pretrpljene bolove i duševnu patnju, kao i načine za naknadu štete usled imovinskih krivičnih dela.¹² Preporuka sugerise da kompenzacija odnosno usluge i mere predviđene za žrtve nasilničkog kriminaliteta, ne treba da zavise od toga da li je učinilac krivičnog dela identifikovan, uhapšen, gonjen ili osuđen.

Izgradnja efikasnog koncepta kompenzacije žrtava krivičnih dela podrazumeva istovremeno postojanje više modela primerenih različitim tipovima žrtava. Uz one koji podrazumevaju formiranje državnih kompenzacionih fondova za žrtve, u pravosudnoj praksi brojnih zemalja, uključujući i republiku Srbiju, egzistiraju oni koji se ostvaruju u krivičnom postupku, odnosno u posebnom postupku koji se vodi nezavisno od njega.

Pitanje kompenzacije u građanskom, odnosno krivičnom postupku neraskidivo je povezano sa brojnim drugim aspektima života žrtve, uključujući i rizike sekundarne viktimizacije. Generalno uzev, tužbe protiv učinilaca, zahtevaju da žrtva aktivno učestvuje u sudskom postupku, uključujući usmeno i pismeno svedočenje vezano za naneseo zlo i pretrpljenu štetu i gubitak.

To za nju može predstavljati još jedno zastrašujuće iskustvo i može trajati vrlo dugo. Uz to, dokazivanje štete podnošenjem dokaza o prošloj i tekućoj viktimizaciji, kao i naziv i definicije nekih kategorija štete, kao što je "gubitak dostojanstva", mogu retraumatizovati žrtvu. Naravno, problemi sa kojima se generalno suočavaju žrtve trgovine ljudima obično se intenziviraju u slučaju dece žrtava.¹³

---

12) Državna kompenzacija ima supsidijarni karakter: ona će se isplatiti u visini u kojoj je ostala nepokrivena plaćanjem naknade iz drugih izvora – od strane učinioca krivičnog dela, iz osiguranja ili kroz socijalna davanja države i državne fondove zdravstvenog osiguranja (čl. 8 i 9 Preporuke Komiteta ministara R(2006)8).

13) Kompenzacija za žrtve trgovine ljudima i eksploatacije u regiji OEBS-a, str. 3 i 4.

KOMPENZACIJA ŽRTAVA KRIVIČNIH DELA SA ELEMENTIMA NASILJA - UPOREDNI PREGLED -

1. Međunarodni pravni okvir

Većina međunarodnih pravnih instrumenata koji definišu pravo žrtava krivičnih dela sa elementima nasilja na kompenzaciju, pre svega upućuje na kompenzaciju od strane samih izvršilaca, a tek kada se sredstva ne mogu obezbediti iz tog ili drugih izvora, obavezuje države da to čine iz posebnih fondova. Deklaracija Ujedinjenih nacija o osnovnim principima pravde za žrtve krivičnih dela i zloupotrebe moći,¹⁴ restituciju od strane lica koja su štetu nanela uzima kao pravilo. To čini i Evropska konvencija o naknadi štete žrtavama krivičnih dela,¹⁵ koja u čl.2. precizira da, ukoliko kompenzacija nije u potpunosti dostupna iz drugih izvora, država učestvuje u naknadi štete. Evropska unija u ovoj oblasti ide korak dalje, te uspostavlja sistem kojim se olakšava pristup kompenzaciji žrtvama krivičnih dela u prekograničnim situacijama, naslanjajući se na Okvirnu odluku o položaju žrtava u krivičnom postupku¹⁶ (čl.9. Pravo na kompenzaciju u krivičnom postupku):

1. Svaka država članica obezbeđuje da žrtve krivičnih dela imaju pravo na odluku o kompenzaciji od izvršilaca, u razumnom vremenskom okviru, tokom krivičnih postupaka, izuzev ako nacionalno zakonodavstvo obezbeđuje da se ovo pravo ostvaruje na drugi način.
2. Svaka država članica preduzima odgovarajuće mere podsticanja izvršilaca da obezbede adekvatnu kompenzaciju žrtvama.

---

14) Generalna skupština, Odluka 40/34

15) Savet Evrope, 24.XI.1983., ETS 116, Konvencija stupila na snagu 1. februara 1988

16) 2001/220/JHA

Ujedinjene nacije

Deklaraciju o osnovnim principima pravde za žrtve krivičnih dela i zloupotrebe moći usvojila je Generalna skupština UN Odlukom 40/34, 29. novembra 1985. na 96. plenarnom zasjedanju. U svom Aneksu ova Odluka sadrži:

A. Definiciju žrtve krivičnih dela:

1. Pod pojmom žrtava podrazumevaju se lica koja su, individualno ili kolektivno, pretrpela štetu, uključujući fizičke ili mentalne povrede, emocionalne patnje, ekonomski gubitak ili značajno narušavanje svojih osnovnih prava, usled činjenja ili nečinjenja koje predstavlja kršenje nekog od krivičnih zakona države članice, uključujući i one zakone kojima se zloupotreba moći propisuje kao krivično delo.

2. U smislu ove Deklaracije, osoba će se smatrati žrtvom, bez obzira da li je učinilac identifikovan, uhapšen, gonjen ili osuđen i bez obzira na porodičnu vezu učinioca i žrtve. Termin žrtva takođe uključuje, gde je to odgovarajuće, užu porodicu ili lica koje direktna žrtva izdržava i lica koja su pretrpela povrede intervenišući da pomognu žrtvama u nesreći ili sprečavanju viktimizacije.

B. Standarde u pristupu pravdi i pravičnom postupanju:

(a) pravo da žrtva bude informisana o svojoj ulozi, vremenskom okviru, napretku u postupku, postupanju u slučaju, posebno u predmetima za ozbiljna krivična dela i kada su to zahevale,

(b) pravo da stavovi i brige žrtve budu predstavljeni i razmotreni u odgovarajućoj fazi postupka,

(c) pružanje pravilne pomoći tokom postupka,

(d) preduzimanje mera da se minimizira neprijatnost za žrtvu, da se zaštiti njena privatnost i osigura bezbednost, po potrebi i članova porodice,

(e) izbegavanje nepotrebnih zastoja u dispoziciji slučaja i u izvršavanju odluka kojima se žrtvi dodeljuju određena prava.

C. Obavezu restitucije i kompenzacije:

Pravilo je da restitucija, uvek kada je moguće bude pravična prema žrtvama, njihovim porodicima, licima koje izdržava, i izvršena od strane lica odgovornih za postupanje. Kada kompenzacija nije moguća od strane izvršilaca ili iz drugih izvora, države će nastojati da obezbede finansijsku kompenzaciju direktnim i indirektnim žrtvama. „Posebno će se ohrabrivati uspostavljanje i snaženje nacionalnih fondova za obeštećenje žrtava.“

Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala sa dodatnim protokolima: Protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i decom i Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom¹⁷

Čl.25. Konvencije zahteva od država koje su joj pristupile, uspostavljanje odgovarajućih procedura, kojima će se žrtvama obezbediti pristup kompenzaciji i restituciji, dok dodatni Protokol u čl.6. zahteva od strana potpisnica kreiranje i ugradnju mera u nacionalna zakonodavstva, koje žrtvama pružaju mogućnost nadoknade za pretrpljene štete.

Savet Evrope

Napori Saveta Evrope u ovoj oblasti datiraju još iz šesdesetih godina prošlog veka, kada su pojedine članice započele kreiranje svojih nacionalnih šema kompenzacije žrtava iz državnih izvora, u nedostatku drugih izvora nadoknade. Ti nacionalni naponi doveli su do formiranja odg.komiteta, a kasnije i do usvajanja Evropske konvencije o naknadi štete žrtava krivičnih dela sa elementima nasilja 24. novembra 1983. godine, što je i danas najvažniji instrument Saveta Evrope u ovoj oblasti.

Konvencija precizira:

Član 2.

1. Kad kompenzacija nije u potpunosti raspoloživa iz drugih izvora, država učestvuje u naknadi štete:
  - a) licima koja su, kao direktnu posledicu umišljajnog krivičnog dela nasilja, pretrpela tešku telesnu povredu ili oštećenje zdravlja;
  - b) izdržavanim članovima porodice lica koja su umrla od posledica takvog krivičnog dela.
2. Kompenzacija se u utvrđenim slučajevima vrši čak i ako se učinilac ne može krivično goniti ili kazniti.

Član 3.

Kompenzaciju isplaćuje država na čijoj teritoriji je krivično delo učinjeno:

- a) državljanima država članica ove Konvencije;

---

17) Generalna skupština, 15.novembar 2000., stupila na snagu 29.09.2003. godine, sa Protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom od 15.11.2000. godine, stupio na snagu 25.12.2003. godine, Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom od 15.11.2000. godine, stupio na snagu 28.01.2004. godine ("Službeni list SRJ" - Međunarodni ugovori, br. 6/2001)

b) državljanima svih država članica Saveta Evrope sa stalnim mestom boravka u državi na čijoj je teritoriji krivično delo učinjeno.

Usledile su i preporuke:

Preporuka br. (85)11 Komiteta Ministara upućena državama članicama o položaju žrtve u krivičnom pravu i postupku,

Preporuka br. (87)21 Komiteta Ministara upućena državama članicama o pomoći žrtvama i prevenciji viktimizacije,

Preporuka br. (2006)8 Komiteta Ministara upućena državama članicama o pomoći žrtvama kriminala. Navedena Preporuka sadrži definiciju žrtve u čl.1.:

„Termin žrtva podrazumeva fizičko lice, koje je pretrpelo štetu, uključujući fizičke ili mentalne povrede, emocionalnu patnju ili ekonomski gubitak, direktno prouzrokovano činjenjem ili nečinjenjem koji predstavljaju kršenje krivičnog zakona države članice. U odgovarajućim slučajevima pod ovim terminom se podrazumeva i uža porodica ili lica izdržavana od direktne žrtve.”

Republika Srbija je potpisnica, pravno/politički obavezujuće, Evropske konvencije o naknadi štete žrtava krivičnih dela (sledi ratifikacija). Prilikom potpisivanja Srbija nije stavila rezervu ni na jednu odredbu Konvencije i to može učiniti prilikom deponovanja ratifikacionih instrumenata¹⁸. Primer rezerve - kada žrtva nije državljanin EU članice: Nemačka¹⁹i Austrija zahtevaju i legalan boravak na teritoriji, Francuska - stalan boravak, Slovačka u deklaraciji izričito kaže da će se Konvencija primenjivati i na državljane koji nisu države članica EU.

U oblasti borbe protiv trgovine ljudima, Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima²⁰ u članu 15. (Nadoknada štete i pravna zaštita) precizira:

1. Svaka strana ugovornica treba da osigura da žrtve imaju pristup, i to od prvog kontakta sa nadležnim organima, informacijama o odgovarajućim sudskim i upravnim postupcima na jeziku koji razumeju.
2. Svaka strana ugovornica treba svojim unutrašnjim pravom da obezbedi pravo na pravni savet i besplatnu pravnu pomoć žrtvama pod uslovima koje propisuje njeno unutrašnje pravo.

18) Saglasno čl.18. st.2. svaka država može, u trenutku potpisivanja ili deponovanja svog instrumenta potvrđivanja, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, izjaviti da koristi jednu ili više rezervi.

19) Uz dodatak koji se odnosi na boravak žrtve u periodu kraćem od 3 godine

20) Savet Evrope, 16.V.2005., CETS 197, Konvencija stupila na snagu 1.februara 2008 (“Službeni glasnik RS” - Međunarodni ugovori, br. 19/2009)

3. Svaka strana ugovornica treba svojim unutrašnjim pravom da obezbedi pravo žrtava na odštetu od izvršilaca.
4. Svaka strana ugovornica treba da usvoji zakonodavne ili druge mere kako bi se garantovala odšteta žrtvama, u skladu sa uslovima koje propisuje njeno unutrašnje pravo, na primer, osnivanjem fonda za obeštećenje žrtava ili merama ili programima za socijalnu pomoć i socijalnu integraciju žrtava, koji bi mogli da se finansiraju iz sredstava prikupljenih primenom mera iz člana 23.

Evropska unija

Uspostavljanje oblasti slobode, bezbednosti i pravde podrazumeva i davanje pune pažnje potrebama žrtava. Evropski savet je, u svojim zaključcima sa zasedanja u Tampereu 1993. godine ukazao na potrebu definisanja minimalnih standarda zaštite žrtava kriminala, posebno u delu koji se odnosi na njihov pristup pravdi i pravo na nadoknadu štete, uključujući pravne troškove.

Dva najvažnija instrumenta EU u ovoj oblasti su:

Okvirna odluka o položaju žrtava u krivičnom postupku od 22.marta 2001.²¹

Ova Odluka u čl.1. precizira da termin žrtva podrazumeva: „fizičko lice, koje je pretrpelo povredu, uključujući fizičke ili mentalne povrede, emocionalnu patnju ili ekonomski gubitak, direktno prouzrokovano činjenjem ili nečinjenjem koji predstavljaju kršenje krivičnog zakona države članice.”

Članom 9. utvrđuje se pravo na kompenzaciju za vreme trajanja krivičnog postupka, i to od strane izvršilaca, izuzev kada nacionalno zakonodavstvo upućuje na drugačiji način dodeljivanja kompenzacije.²²

Evropska komisija je u maju 2011. pripremila predlog nove Direktive o uspostavljanju minimalnih standarda u pravima, podršci i pomoći žrtvama.²³ Budući da je Evropska komisija identifikovala kao svoj strateški prioritet zaštitu žrtava kriminaliteta, ova Direktiva je deo novog zakonodavnog paketa kojim se dalje jačaju prava žrtava i usavršava postojeće mehanizme ugrađene u odgovarajuće instrumente i politike u oblasti borbe protiv

21) O.J. L. 22 March 2001, no. 82, 1-4

22) Države članice EU u osnovi na 2 načina obezbeđuju da izvršilac krivičnog dela plati kompenzaciju – rede to je razlog umanjenja kazne, dok najčešće, u okviru kontinentalnog modela, žrtva može zatražiti u toku samog krivičnog postupka da se kompenzacija plati/istači imovinskopравни zahtev, pa to ne mora činiti u okviru posebnog građanskog postupka. Naime u toku krivičnog postupka žrtva-oštećeno lice pridružuje svoj zahtev za kompenzaciju krivičnom predmetu. U anglosaksonskom pravnom sistemu (Velika Britanija, Irska, Malta i Kipar) to nije moguće ali je moguće izdavanje tzv. naloga za kompenzaciju („compensation order“)

23) http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/victims/docs/com_2011_275_en.pdf

trgovine ljudima, seksualne zloupotrebe i eksploatacije dece i dečje pornografije, nasilja prema ženama, terorizma, organizovanog kriminala. „Cilj ove Direktive je da omogućiti da sve žrtve kriminiteta dobiju odgovarajuću zaštitu i pomoć, te da mogu da učestvuju u krivičnim postupcima i da su prepoznate i tretirane sa poštovanjem, osećajno i profesionalno, bez diskriminisanja po bilo kojoj osnovi, i to u svim kontaktima sa državnim organima, službama za podršku žrtavama i službama restorativne pravde.“

Za članice EU pravno obavezujuća je i (koja zahteva transpoziciju u nacionalno zakonodavstvo) Direktiva Saveta koja se odnosi na naknadu štete žrtvama krivičnih dela od 29. aprila 2004.²⁴

2. Uporedni pregled državnih programa kompenzacije žrtvama krivičnih dela sa elementima nasilja

Prvi državni program kompenzacije žrtvama krivičnih dela sa elementima nasilja uveo je Novi Zeland 1963. godine, sledeće godine to je učinila Engleska, postepeno države SAD, Australija, provincije u Kanadi. U početku su ti programi bili skromni, sve do Deklaracije UN o osnovnim principima pravde za žrtve krivičnih dela i zloupotrebe moći, čije usvajanje predstavlja prekretnicu u ovoj oblasti. U periodu od 1990. godine snažno se razvijaju državni mehanizmi kroz službe za pomoć i podršku žrtvama i državni programi kompenzacije.

Sistem razvijen u Engleskoj je važan, jer se razvija više od 47 godina. U Engleskoj se od sudova zahteva da razmotre kompenzaciju od izvršilaca rutinski (kroz naloge za kompenzaciju „compensation orders“). Uporedo se razvija i državni mehanizam - prvobitno kao državni organ - Odbor za kompenzacije (Criminal Injuries Compensation Board), dok je 1996 reorganizovan, da bi se ceo sistem učinio delotvornijim i to prerastanjem u vladino telo - Criminal Injuries Compensation Authority (CICA), osnovano pri Ministarstvu pravde, odgovorno za administriranje kompenzacione šeme u Engleskoj, Škotskoj i Velsu.²⁵

Kada je pak reč o praksi SAD, tada treba istaći važnost Kancelarije za žrtve krivičnih dela (pri Ministarstvu pravde), koja administrira Fondom za žrtve krivičnih dela, koji dalje distribuira sredstva službama za podršku žrtvama u celoj zemlji. Ova Kancelarija ni „cent“ ne obezbeđuje od poreskih obveznika, već isključivo iz novčanih kazni od prekršilaca, učinilaca krivičnih dela, kompanija i sl, te donacija i poklona. Samo u 2009. godini u Fond je uneto skoro 1,76 milijardi

24) O.J. L. 6 August 2004, no. 261, 15-18

25) <http://www.justice.gov.uk/about/criminal-injuries-compensation-authority/>

Kroz šemu tarifa (400 opisa povreda na 25 nivoa prema vrsti povrede (od \$1,500 do \$400,000).

U periodu 2000-01 76,000 osoba je apliciralo dok je 37,000 primilo kompenzaciju. Prosečna naknada iznosila je oko \$4,700.

dolara. Svoje uporište je našla u Zakonu o žrtvama krivičnih dela iz 1984. godine. Glavna uloga ove kancelarije je da ohrabruje dalje jačanje službi za podršku i pomoć žrtvama, programe za kompenzaciju, te donošenje akata kojima se obezbeđuje ostvarivanje prava žrtava.²⁶

Pregled državnih šema kompenzacije država članica EU

2.2.1. Ko je kvalifikovan za kompenzaciju?

Sve države članice EU ovo pravo daju direktnim i indirektnim žrtvama (ipak taj krug lica varira, ali uvek uključuje decu i partnere, u nekim zemljama i lica prema kojima postoji obaveza izdržavanja – bivši partner i/ili roditelji i/ili lica u zaj.domaćinstvu).

Neke države to pravo priznaju i drugim licima, pa tako sistem u Velikoj Britaniji obuhvata i „samarićane“ i sl.

2.2.2. Kriterijumi teritorijalnosti i državljanstva

Pojedine članice EU ovo pravo priznaju svim licima žrtvama krivičnih dela, ukoliko su dela počinjena na njihovoj teritoriji. Francuska, Nemačka, Luksemburg to pravo daju i državljanima onih država koje su pristupile Konvenciji Saveta Evrope, Španija i stranim državljanima pod uslovima reciprociteta ili kada imaju pravo na stalni boravak na njenoj teritoriji, Češka to pravo daje i strancima koji na njenoj teritoriji legalno borave preko 90 dana, kao i kada ta obaveza proističe iz međunarodnih dokumenata kojima je pristupila, Slovenija državljanima EU članica. Belgija zahteva da je žrtva u trenutku izvršenja dela belgijski državljanin ili pak da ima pravo na legalan boravak. Izuzetak se odnosi na žrtve trgovine ljudima koje u trenutku izvršenja krivičnih dela ilegalno borave na njenoj teritoriji, ali kojima je tokom istrage o krivičnom delu odobreno pravo na boravak od strane nadležnog imigracionog organa.

2.2.3. Kriterijumi koji se odnose na vrstu krivičnog dela i tip povrede

U svim članicama EU, krivično delo treba da bude učinjeno sa namerom i/ili sa elementima nasilja. U pogledu tipa povrede zakodovstva to preciziraju na više ili manje uopšten način, govoreći o ozbiljnim povredama. Danska, Finska, Velika Britanija, Irska i Švedska pokrivaju i krivična dela učinjena bez namere, ipak sve osim Švedske isključuju iz svojih šema povrede iz saobraćajnih nezgoda, osim ako je nesreća namerno prouzrokovana.

Sve države članice EU predviđaju da će licima/žrtvama koje su na neki način doprinele okolnostima slučaja u kojima su povređene, visina kompenzacija biti umanjena, ili u potpunosti uskraćena. U većini zakonodavstava žrtve neće biti isključene, samo po osnovu posedovanja prethodnog krivičnog dosijea.

---

26) <http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/about/victimfund.html>

Izveštaj Nacionalne revizorske kancelarije Velike Britanije o kompenzaciji žrtava²⁷ konstatuje osnove nedopuštenosti zahteva u 2007. godini. Tako je npr. preko ¼ zahteva odbačeno jer povrede nisu bile dovoljno ozbiljne.

2.2.4. Procena visine kompenzacije

Kada je učinilac nepoznat ili nedostupan ili ne može biti uspešno gonjen, organ koji je dužan da obezbedi naknadu za žrtve kriminaliteta, mora pre svega da odluči da li je lice koje je podnelo zahtev žrtva krivičnog dela, kao i da li postoji veza između povrede i tog dela. U principu teret dokazivanja je na žrtvi, ali među državama varira u kojoj meri taj zahtev mora biti potkrepljen.

Mađarski zakon kao poseban uslov predviđa slabo imovno stanje žrtve; finansijska pomoć od strane države ne može preći iznos od oko 6000 evra. Donji limit nije predviđen u Češkoj; u Belgiji – minimalni iznos je 500 evra, a maksimalni 62.000.

U Holandiji prosečna visina kompenzacije iznosi oko 2273 evra.

U tabeli dati su iznosi kompenzacije u članicama EU, prema podacima iz 1999.godine²⁸

Države članice EU	Ukupna kompenzacija u €	Primljeno
Austria	1.400.000	200-300
Belgija	6.307.000	740
Danska	5.456.000	3.156
Finska	5.130.000	4.770
Francuska	147.550.000	*13.353
Nemačka	106.694.000	9.787
Irska	3.329.000	232
Luksemburg	42.000	16
Holandija	4.706.000	3.650
Portugalija	972.000	68
Španija	1.540.000	1.468
Švedska	7.421.000	6.522
Velika Britanija	310.926.000	78.165

27) The National Audit Office (2007), Compensating victims of violent crime

28) Goodey J. (2003), Compensating Victims of Violent Crime in the European Union

2.2.5. Vrste državnih šema – pokrivenost

Evropska konvencija o naknadi štete žrtava krivičnih dela u članu 4 predviđa: „Naknada štete, u zavisnosti od konkretnog slučaja, obuhvata najmanje sledeće stavke: gubitak zarade, troškove lečenja i boravka u bolnici i troškove sahrane i, kada su u pitanju izdržavani članovi porodice, gubitak izdržavanja.

Države članice EU pak svojim zakonodavstvom na različite načine definišu obim u kome će se naknaditi šteta za: povredu prava ličnosti²⁹, smrt lica, telesnu povredu, traumu, bolest kao posledicu povrede, gubitak zarade, gubitak „buduće“ zarade, težak gubitak, te gubitak izdržavanja.³⁰

2.2.6. Princip subsidijarnosti

Princip subsidijarnosti u svom najstrožijem vidu prisutan u Luksemburgu, gde žrtva mora iscrpeti sve ostale izvore isplate naknade, pre nego što se sa svojim zahtevom obrati državi. Slično i u Češkoj gde se od žrtve traži da je „iscrpela sva legalna sredstva za naknadu od izvršioca“. Ostali izvori naknade su pre svega od samog učinioca, ali i od osiguravajućih društava. U pojedinim državama na snazi je princip subsidijarnosti, ali ograničen na „razumni okvir“.

Ovaj princip se razlikuje od dvostruke kompenzacije. kada je za istu štetu kompenzacija već isplaćena, ona po pravilu, neće biti plaćena i iz državnih izvora. U svim državama, sem u Velikoj Britaniji, država ima pravo da zatraži povraćaj od učinioca.

Primer Danske je specifičan – Ako se žrtva istovremeno obratila Komisiji, dok teče postupak po njenom zahtevu pred sudom, Komisija će, uz saglasnost Ministarstva pravde intervenisati ili se pridružiti žrtvi u žalbi na presudu.

U Luksemburgu predviđa se da, kada je kompenzacija isplaćena iz državnih sredstava, država preuzima pravo – stupa na mesto žrtve, te pokušava da od izvršioca već isplaćena sredstva povрати. U Bugarskoj žrtva se može obratiti državi za kompenzaciju, ali tek po pravnosnažnosti presude ili pak ako je učinilac poznat, ali postane nesolventan ili nestane i ako se sa tim iznosom ne može obratiti osiguravajućem društvu.

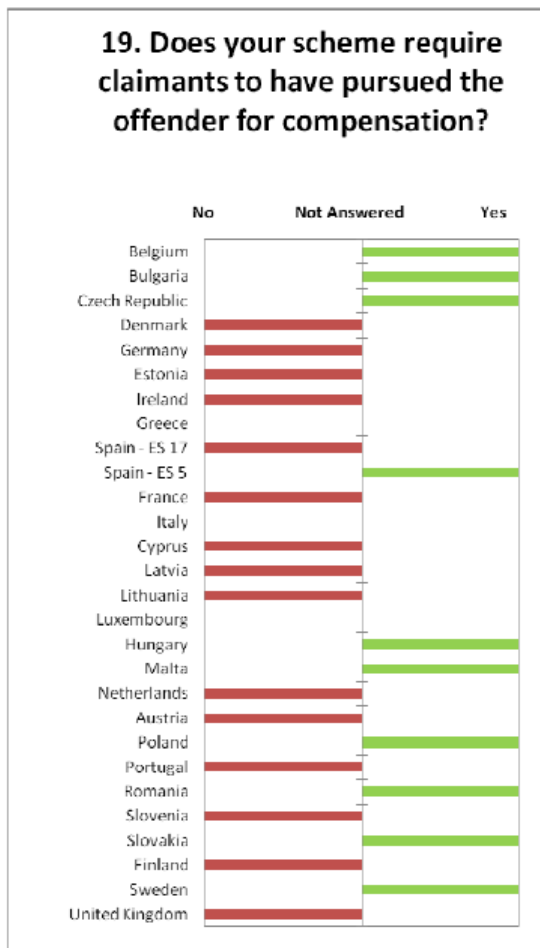
U tabeli koja sledi dati su odgovori na pitanje: “Da li vaš sistem (kompenzacije) zahteva da podnosioci zahteva prethodno ulože razumne napore kako bi se donela i izvršila odluka o kompenzaciji od strane izvršilaca?”³¹

---

29) EN – Personal injury; CRO – Povreda prava osobnosti

30) Parametri iz studije: Matrix Insight (2009) „Analysis of the application of Directive 2001/80/EC relating to compensation to crime victims“

31) Matrix Insight (2009) „Analysis of the application of Directive 2001/80/EC relating to compensation to crime victims“

2.2.7. Formalni kriterijumi

Uglavnom postoji obaveza žrtve da sarađuje sa državnim organima i da slučaj mora prijaviti što je pre moguće. U Danskoj podnosilac zahteva mora prijaviti delo bez odlaganja, odnosno najkasnije 24 sata po izvršenju. U Austriji, Belgiji i Švedskoj zahtev neće biti prihvaćen, ukoliko nije prethodno prijavljen.

Sve države članice predviđaju vremenski okvir u kome se zahtev može podneti. Najkraći rok je u Irskoj - 3 meseca od dela, odnosno u Bugarskoj - 2 meseca po pravnosnažnosti presude. U Češkoj, Španiji, Letoniji, Luksemburgu rok je 1 godina, u Švedskoj 2 godine od učinjenog dela ili okončanja sudskih postupaka, a najduži u Finskoj 10 godina. U Sloveniji zahtev treba podneti 6 meseca od izvršenja krivičnog dela. Ukoliko se zbog prirode povrede ovaj rok ne može ispoštovati, rok ističe 3 meseca od kada su ti razlozi prestali, dok je apsolutni rok 5 godina od izvršenja krivičnog dela.

U pogledu samog zahteva, pravilo je da to bude u pisanoj formi, moguće su i elektronske aplikacije (Češka, Velika Britanija), dok u Holandiji takav zahtev može biti izjavljen i telefonom.

2.2.8. Nadležno telo za procenu zahteva

Neke države članice osnovala su nezavisna tela - komisije (Belgija, Holandija, Danska, Slovenija), tribunal (Irska Francuska,) ili odbor (Finska, Velika Britanija, Švedska). Druge zemlje (Češka, Mađarska, Luksemburg, Portugal) imaju posebna odeljenja pri Ministarstvu pravde, dok Bugarska - Nacionalni savet pri Ministarstvu. Nemačka i Austrija (Savezna agencija za socijalna pitanja) imaju decentralizovani sistem, gde organi na nivou federacije imaju ovo ovlašćenje. U Litvaniji je nadležno Ministarstvo pravde, u Estoniji to je Estonski odbor nacionalnog osiguranja, dok u Španiji – Direktorat za službeničke plate i penzije pri Ministarstvu finansija, odn. Ministarstvo unutrašnjih poslova za žrtve terorističkih akata.

2.2.9. Obrasci zahteva za kompenzaciju

Priručnik dostupan na:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/manual_cv_en.pdf

sadrži obrasce zahteva za kompenzaciju sa listom neophodnih dokumenata, kojima se zahtevi potkrepljuju, prema nacionalnim zakonodavstvima država članica EU.

MOGUĆNOST OSTVARIVANJA NAKNADE ŠTETE ZA ŽRTVE I OŠTEĆENE U KRIVIČNOM POSTUPKU

Lice koje je oštećeno izvršenjem krivičnog dela ima pravo da zahteva da se njegov imovinsko-pravni zahtev koji je nastao usled izvršenja krivičnog dela raspravi u krivičnom postupku. O tom zahtevu odlučuje sud koji ima i mogućnost da odluči da ne raspravlja imovinsko-pravni zahtev u toku krivičnog postupka, ako bi se time znatno odugovlačio postupak. Imajući u vidu činjenicu da se imovinsko-pravni zahtev može odnositi na naknadu štete, povraćaj stvari ili poništaj određenog pravnog posla, pri čemu naknada štete podrazumeva i materijalnu i nematerijalnu štetu, jasno je da se za raspravljanje imovinsko-pravnog zahteva moraju angažovati veštaci odgovarajuće struke, koji u stvari ne moraju imati nikakve veze sa utvrđivanjem činjenica vezanih za odluku u krivičnom postupku. Zbog toga sudovi, u dosadašnjoj praksi, uglavnom nisu u krivičnom postupku odlučivali o imovinsko-pravnom zahtevu, već su oštećene upućivali na parnični postupak. Najčešći je slučaj da i sami oštećeni i njihovi punomoćnici u krivičnom postupku i ne ističu imovinsko-pravni zahtev, već se na samom početku krivičnog postupka izjašnjavaju da će taj zahtev postaviti u parničnom postupku.

Da bi se ovakva praksa izmenila, pored neophodnosti upoznavanja sudija sa činjenicom da je parnični postupak za žrtvu bolan i težak, jer je žrtva najčešće ponovo izložena svim neprijatnostima kroz koje prolazi u krivičnom postupku vezanim za susrete sa izvršiocem krivičnog dela i procesom dokazivanja svoga prava koje je kao žrtva već stekla u krivičnom postupku, potrebno je u svakoj fazi postupka insistirati na upoznavanju žrtve, oštećenih lica, kao i njihovih punomoćnika, na koji način ta prava ipak mogu ostvariti u krivičnom postupku.

Prednosti podnošenja imovinsko-pravnog zahteva u krivičnom postupku sa aspekta prava žrtava su očigledne. Žrtva ne bi morala da vodi ponovni postupak koji bi je izlagao ne samo sudskim troškovima već i eventualnom ponovnom saslušavanju i ispitivanju o traumatičnom događaju o kome je već saslušana u krivičnom postupku. Osim toga krivični postupak je efikasniji u odnosu na parnični, a naročito kada se ima u vidu činjenica da često parnični sudovi čekaju da se krivični postupak okonča pravosnažnom presudom, pa da tek onda odlučuju o naknadi štete.

Tako je odredbom člana 202 Zakonika o krivičnom postupku (ZKP)³² određeno da predlog za ostvarivanje imovinsko-pravnog zahteva mogu podnositi lica koja su ovlašćena da takav zahtev ostvaruju u parničnom postupku. Ovaj predlog se može podneti najdocnije do završetka glavnog pretresa pred prvostepenim sudom. Moguće je takođe da imovinsko-pravni zahtev podnese i lice koje nije neposredno oštećeno izvršenjem krivičnog dela, a na koga je, po pravilima imovinskih prava prešao imovinsko-pravni zahtev posle podnetog predloga, a pre završetka glavnog pretresa.

Članom 206 ZKP-a određeno je da o imovinsko-pravnom zahtevu odlučuje sud, i to tako što može dosuditi imovinsko-pravni zahtev u celini ili delimično, ili uputiti na parnični postupak. Takođe sud može ovlašćeno lice uputiti da imovinsko-pravni zahtev u celini ostvaruje u parničnom postupku.

U toku krivičnog postupka Zakonom predviđena obaveza suda je da prikupi one podatke čije utvrđivanje docnije ne bi bilo moguće, ili bi bilo znatno otežano. Ovo se odnosi na situaciju kada sud oceni da bi se izviđanjem o imovinsko-pravnom zahtevu znatno odugovlačio krivični postupak, pa o njemu ne odlučuje u krivičnom postupku.

Prema navedenim zakonskim odredbama stvar je ocene suda koji vodi krivični postupak da li će odlučiti o imovinsko-pravnom zahtevu ili će oštećene uputiti na parnični postupak.

Neka od lica koja imaju status oštećenih lica i određena prava u krivičnom postupku, istovremeno su i žrtve krivičnih dela. U toku krivičnog postupka žrtve često moraju biti podvrgnute određenim lekarskim pregledima i veštačenjima, radi utvrđivanja određenih činjenica relevantnih za krivični postupak. U toj situaciji moguće je zahtevati od veštaka da pri likom izrade veštačenja, istovremeno urade i procenu visine nematerijalne štete, ili se izjasne o parametrima važnim za imovinsko-pravni zahtev. Takav dokaz bi se mogao koristiti u krivičnom postupku, ali i u parničnom postupku radi ocene visine nastale štete. Osim toga, u krivičnom postupku, moguće je efikasnije prikupiti i druge dokaze koji bi pomogli odlučivanju o imovinsko-pravnom zahtevu. Međutim, upravo iz razloga potrebe efikasnog vođenja krivičnog postupka i suđenja u razumnom roku, sudovi se nisu odlučivali na proširivanje dokaznih radnji i na dokaze koji nisu neposredno odlučujući u krivičnom postupku.

Posebna prednost krivičnog postupka sa aspekta mogućnosti ostvarivanja naknade štete predviđena je odredbom člana 210 ZKP. U ovoj odredbi je regulisana mogućnost suda da na predlog ovlašćenih lica može, po odredbama koje važe za izvršni postupak, odrediti privremene mere obezbeđenja imovinsko-pravnog zahteva nastalog usled izvršenja krivičnog dela.

³²⁾ Zakonik o krivičnom postupku, Sl. Glasnik SRJ br. 70/01, 68/02 i Sl. Glasnik RS, br. 58/04, 85/05, 85/05, 115/05, 49/07, 20/09, 72/09.

U poslednje vreme, a naročito u predmetima organizovanog kriminala primenjivala se ova odredba. Za primenu ove odredbe važno je da postoje predmeti ili sredstva kojima se može obezbediti imovinsko-pravni zahtev nastao usled izvršenja krivičnog dela. Važećim Zakonom o izvršenju i obezbeđenju³³ predviđen je širok opseg mogućnosti obezbeđenja novčanih i nenovčanih potraživanja, pa je ove mogućnosti potrebno koristiti. To praktično znači da u toku krivičnog postupka žrtva, oštećeni ili njen punomoćnik mora staviti zahtev za obezbeđenje imovinsko-pravnog zahteva, o kome sud odlučuje, pa može privremeno zabraniti raspolaganje ili oduzeti sredstva okrivljenom. Kada se na taj način obezbedi mogućnost ostvarivanja imovinsko-pravnog zahteva iz te imovine, tada se presudom može obavezati okrivljeni da isplati imovinsko-pravni zahtev, ali sud može sam odrediti da se iz privremeno oduzete imovine može isplatiti imovinsko-pravni zahtev u celosti ili delimično.

Sud ima mogućnost da u presudi odluči i o imovinsko-pravnom zahtevu, a namirenje imovinsko-pravnog zahteva oštećenog predstavlja i obavezu ustanovljenu članom 49 Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela³⁴. S toga bi primenom ovih zakonskih odredaba bilo moguće efikasno odlučivanje o imovinsko-pravnom zahtevu oštećenog. Međutim, odredbe Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela primenjuju se samo na određena krivična dela koja su nabrojana u članu 2 tog Zakona, a ne i na sva krivična dela.

I novi Zakonik o krivičnom postupku³⁵ koji je stupio na snagu, sa odloženom primenom, ne obavezuje sud da u krivičnom postupku odlučuje o imovinsko-pravnom zahtevu oštećenih, već, kao i raniji, ostavlja sudu da proceni mogućnost i celishodnost donošenja odluke i o ovom pitanju.

Najvažnija novina u ovom Zakonu, koja se odnosi na oštećene je nova kategorija označena kao «Posebno osetljivi svedok» koji je u članu 103 formulisan tako da se žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja svakako mogu podvesti pod ovu kategoriju. Ovom svedoku, čak iako nije oštećeni, može se postaviti punomoćnik. Ovo je regulisano odredbom člana 103 novog ZKP-a, a odredbom člana 104 istog Zakona predviđena su pravila o ispitivanju posebno osetljivog svedoka koja u znatnoj meri olakšavaju takvom svedoku, koji može biti i oštećeni – u situaciji kada se sasluša kao svedok da ne bude izložen sekundarnoj viktimizaciji tokom vođenja krivičnog postupka. Prema odredbi člana 261 st. 4 troškovi postavljenog pu-

33) Zakon o izvršenju i obezbeđenju, Sl. Glasnik, br. 31/11.

34) Zakon o oduzimanju imovine proistekle krivičnim delom, Sl. Glasnik, br. 97/08.

35) Zakonik o krivičnom postupku, Sl. Glasnik br. 72/11.

nomoćnika isplaćuju se iz sredstava organa postupka unapred a kasnije se naplaćuju od lica koja su dužna da naknade troškove po odredbama novog ZKP-a. Isto važi i za punomoćnika oštećenog kao tužioca, kada se krivični postupak vodi za krivično delo za koje se po Zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od 5 godina.

Prema tome i u važećem Zakoniku o krivičnom postupku, kao i u novom Zakoniku o krivičnom postupku postoje instrumenti kojima bi se mogla ostvariti naknada u celosti ili bar delimično, imovinsko-pravnog zahteva. Ove instrumente je potrebno poznavati i zahtevati od suda njihovu primenu čime bi se znatno doprinelo efikasnosti ostvarivanja naknade štete, i doprinelo principu ostvarivanja pravične naknade za žrtve kao jednom od osnovnih principa na čiju se primenu država obavezala preuzimajući različite Evropske konvencije i Preporuke koje se tim pitanjima bave.

U odnosu na postupanje suda u krivičnom postupku u pogledu imovinsko-pravnog zahteva, kako po Zakoniku o krivičnom postupku koji se još uvek primenjuje, tako i po novom Zakoniku o krivičnom postupku, najveći problem je prikupljanje dokaza kojima bi se utvrdila visina štete u situaciji kada sud donosi osuđujuću presudu. Sledeći problem je problem mogućnosti ostvarivanja naknade štete od lica kojima nikakva imovina u vezi sa krivičnom delom nije mogla biti oduzeta. Zbog toga bi bilo dobro formirati određeni fond iz ukupne imovine oduzete u skladu sa Zakonom o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela. Formiranjem fonda za obeštećenje žrtava krivičnih dela, moglo bi se Zakonom odrediti da se u krivičnom postupku imovinsko-pravni zahtev u delu ili u celini isplati žrtvama krivičnih dela iz tog fonda, dok bi se u ostalom delu žrtva mogla uputiti na parnični postupak. Time bi žrtva efikasnije ostvarila svoje pravo na naknadu štete.

Tijana Kostić, advokatica

OSTVARIVANJE PRAVA NA NAKNADU ŠTETE U PARNIČNOM POSTUPKU

Sa stanovišta žrtve osnovni cilj je omogućavanje što jednostavnijeg i dostupnijeg postupka ostvarivanja naknade štete. Jedan od mogućih načina je kroz uvođenje obaveze odlučivanja u krivičnom postupku o istaknutom zahtevu za naknadu štete. Iako je i prema sadašnjem Zakoniku o krivičnom postupku ostavljena mogućnost da se o imovinsko pravnom zahtevu odluči u krivičnom postupku, uvek se oštećeni, kada je reč o naknadi štete, upućuju na ostvarivanje svog prava putem parničnog postupka, koji suviše dugo traje, skupčan je sa velikim finansijskim izdacima, i oštećeni često ne mogu da realizuju naplatu dosuđene naknade u izvršnom postupku.

Mnogobrojne manjkavosti parničnog postupka, ukazuju na potrebu da se žrtvama izvršenih krivičnih dela sa elementima nasilja omogući da u krivičnom postupku u potpunosti ili bar delimično nadoknade štetu.

Žrtve su često potpuno obeshrabrene na pokretanje parničnog postupka, zbog mnogobrojnih nedostataka koji prate ovu vrstu postupka. Naime, iako pokretanje parničnog postupka radi naknade štete vezane za izvršenje krivičnog dela nije uslovljeno donošenjem presude u krivičnom postupku, najčešće se u parnici donosi rešenje o prekidu parničnog postupka do pravnosnažnog okončanja krivičnog postupka protiv okrivljenog, ovde tuženog. Dešava se da je više od godinu dana parnični postupak u prekidu, zbog recimo, čekanja na drugostepenu odluku u krivičnom predmet

U slučaju kada postoji pravnosnažna presuda kojom je utvrđena krivična odgovornost tuženog, neretko parnične sudije na predlog tužene strane (okrivljenog) prihvataju da ponovo i u ovom postupku izvede iste one dokaze na kojima se zasniva i krivična presuda. Tu pre svega mislim na saslušanja svedoka koji su svoje iskaze već dali najmanje dva puta tokom krivičnog postupka. Ovo svakako nepotrebno odugovlači parnični postupak koji inače predugo traje imajući u vidu da se ročišta održavaju u najboljem slučaju na 3-4 meseca.

Pored saslušanja parničnih stranaka, i gore pomenutih svedoka, izvodi se dokaz veštačenjem. I ova faza postupka često traje predugo, jer za razliku od krivičnog postupka

gde se veštačenja zbog potreba hitnosti postupka, posebno kada su u pitanju predmeti u kojima se okrivljeni nalaze u pritvoru, obavljaju u mnogo kraćem roku, u parničnom postupku ne samo što to može potrajati mesecima, već nakon dostavljanja pismenog nalaza i mišljenja veštaka, slede izjašnjenja obe parnične stranke putem podnesaka, pa pismeni odgovori na navode suprotne strane, pa tek onda sledi neposredno saslušanje veštaka. Ukoliko je tuženi nezadovoljan nalazom i mišljenjem veštaka, može zahtevati nova veštačenja ako je u finansijkoj mogućnosti da snosi troškove izvođenja ovog dokaza, što sve vodi odugovlačenju okončanja parnice.

U tom slučaju nije problem samo dužina trajanja postupka, već i činjenica da se žrtva koja je tužilac u ovom postupku, nepotrebno saslušava više puta, ne samo pred sudom već i tokom svakog novog veštačenja.

Otežavajuća okolnost po žrtvu je i to što za razliku od krivičnog postupka u kome je moguće da okrivljeni ne budu prisutni prilikom davanja iskaza od strane oštećene, u parničnom postupku takva mogućnost ne postoji, već se tuženom mora omogućiti isti tretman tokom postupka kao i tužilačkoj strani. Ovo predstavlja posebno veliki problem za žrtve, jer najčešće nemaju novca da angažuju advokate koji bi ih zastupali tokom parničnog postupka, pa su obavezne kao tužioci da se pojavljuju na svakom ročištu, čak i kad nije određeno njihovo saslušanje. U suprotnom tužba bi se smatrala povučenom.

Tokom postupka radi utvrđivanja osnova i visine naknade nematerijalne štete, najčešće se obavljaju dva veštačenja: medicinsko i psihijatrijsko, ili se može odmah odrediti komisijско veštačenje iz obe struke, a na okolnost umanjenja opšte životne aktivnosti, pretrpljenog straha, duševnih patnji i fizičkih bolova, kao i naruženosti.

Veštačenjem kao dokaznim sredstvom, tokom parničnog postupka se utvrđuje intenzitet i dužina trajanja pretrpljenog straha, fizičkog bola, odnosno stepen naruženosti i umanjenja opšte životne aktivnosti.

Najveći problem je izvršenje donete presude, jer najčešće okrivljeni koji su obavezani kao tuženi da nadoknade štetu žrtvi nemaju ništa od imovine i nisu zaposleni, pa je nemoguće sprovesti postupak prinudne naplate sudskim putem. Što znači da nakon dugogodišnjeg parničenja i troškova postupka koje žrtva kao tužilac mora da snosi (parnični ali i troškovi izvršnog postupka), ne postoji mogućnost da se obešteti od strane okrivljenog kao ni da naplati troškove postupka koje je imala.

Dešava se da sudije prihvate predlog za oslobodjanie tužilje od plaćanja sudskih troškova, ali to se odnosi samo na sudske takse, a ne i na veštačenja gde stranka mora uplatiti predujam troškova veštačenja kako bi predmet bio uzet u rad od strane određenog veštaka.

Češće nego u krivičnom postupku, prvostepene presude se ukidaju i predmeti vraćaju na ponovno suđenje, a izuzetno retko dolazi do preinačenja presude i to samo u slučajevima kada je prvostepena presuda već ukidana. Na drugostepenu presudu se takodje čeka duže neko u krivičnom postupku.

Shodno odredbama parničnog i izvršnog postupka, tužilac može tražiti određivanje privremene mere kojom će se tuženom zabraniti otuđenje i svako raspolaganje imovinom, (predmet privremene mere mora biti precizicno označen i dostavljeni dokazi o vlasništvu tuženog) kako bi se sprečila mogućnost da istu proda, pokloni ili na drugi način otuđi, a u cilju onemogućavanja izvršenja naplate po donetoj sudskoj presudi. Međutim sudovi ne usvajaju ovakve privremene mere pozivajući se na uslove predviđene Zakonom o izvršenju a kojima se zahteva da tužilac dokaže da postoji opasnost da će imovina biti otuđena kao i da u tom slučaju za tužioca može nastupiti nenadoknativa šteta. Stoga tuženi čak i ako poseduje nešto od imovine ima i više nego dovoljno vremena da izigra tužiočeva prava i spreči naplatu dosuđenog iznosa naknade.

Sve su ovo razlozi zbog kojih bi trebalo da se oštećenima koji su žrtve izvršenja krivičnih dela sa elementima nasilja obezbedi mogućnost kompenzacije kroz krivični postupak. Posebno što bi putem veštačenja koja se vrlo često sprovode i u krivičnim postupcima, od strane angažovanih veštaka moglo zahtevati da daju nalazi i mišljenja i u odnosu na postojanje, stepen i intenzitet svih vidova nematerijalne štete, čime bi se parnični postupak učinio suvišnim i nepotrebnim. No svakako bi trebalo zadržati mogućnost da žrtva nezadovoljna visinom kompenzacije ostvarene kroz krivični postupak, može pokrenuti i parnični postupak.

Gordana Jekić – Bradajić, zamenik tužioca, Apelaciono tužilaštvo u Beogradu
Marija Anđelković, predsednica nvo Astra

FOND ZA KOMPENZACIJU ŽRTAVA KRIVIČNIH DELA SA ELEMENTIMA NASILJA

Radna grupa za unapređenje mehanizma za ostvarivanje prava žrtava na kompenzaciju pošla je od posebno osetljive grupe oštećenih - žrtava trgovine ljudima. Izuzetno težak položaj i izloženost višestrukoj viktimizaciji uglavnom ostaje nedovoljno prepoznata u različitim sudskim i administrativnim postupcima. Zanemarivanje specifičnosti statusa žrtava koje su pretrpele teško nasilje ima za posledicu i neodgovarajuće procedure za ostvarivanje prava koje žrtve imaju, uključujući i pravo na kompenzaciju pretrpljene štete.

Imajući u vidu specifičnost i težinu ovog kao i drugih dela sa elementima nasilja, kao i činjenicu da međunarodni dokumenti koji se tiču trgovine ljudima upućuju na različite izvore i načine ostvarivanja prava na kompenzaciju, u tekstu se navode neke od njihovih ključnih odredbi. Rad ukazuje na potrebu uspostavljanja Fonda za žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja. Fond je predložen od strane članova Radne grupe kao odgovarajući, dostupan i efikasan mehanizam za ostvarenje prava na odštetu. Konvencija Saveta Evrope o naknadi štete žrtava nasilnih krivičnih dela koju je ministarka pravde Republike Srbije potpisala u oktobru, 2010. godine, iako još uvek neratifikovana, predstavljala je polazni okvir.

1. Uvod

Princip zasnovan na ljudskim pravima naglašava dvojnu odgovornost sistema krivičnog pravosuđa: 1. kažnjavanje počinilaca krivičnog dela, i 2. poštovanje ljudskih prava i potreba žrtava. Prvi preporučeni princip UN,³⁶ jeste da ljudska prava žrtava moraju biti u centru borbe protiv trgovine ljudima.

---

36) UN OHCHR/Visoki komesar UN za ljudska prava – Preporučeni principi i smernice za ljudska prava i borbu protiv trgovine ljudima (2002)

Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima koju je Republika Srbija ratifikovala 2009. godine, predviđa između ostalog, pomoć žrtvama, nadoknadu štete, pravnu zaštitu i obavezuje članice da svojim nacionalnim zakonodavstvom obezbede pravo žrtava na odštetu od izvršilaca.³⁷

Naknada štete žrtvama trgovine ljudima i njihova pravna zaštita regulisani su čl. 15 Konvencije, **sa ciljem da žrtvama trgovine ljudima bude nadoknađena šteta za bol koju su pretrpele**.³⁸ Ljudi ne mogu da ostvaruju svoja prava ukoliko za njih ne znaju. Stoga se u prvom stavu ovog člana traži da se države članice pobrinu da još od prvog kontakta sa nadležnim organima žrtve imaju **pristup informacijama** o relevantnim sudskim i administrativnim postupcima i da, na jeziku koji razumeju, budu obaveštene o svojim pravima, pružaocima usluga i vidovima pomoći koje im stoje na raspolaganju.

Stav 3 ovog člana utvrđuje **pravo žrtve na nadoknadu štete**. Nadoknada štete je novčana i pokriva i materijalne povrede ali i nematerijalnu štetu – pretrpljenu patnju. Pravo žrtve na nadoknadu štete sastoji se u zahtevu upućenom počiniocima krivičnog dela trgovine ljudima koji bi trebalo da snose teret isplaćivanja. Ukoliko krivični sud nije ovlašćen da odredi građanske obaveze prema žrtvi, žrtvama mora biti omogućeno da podnesu svoje zahteve nadležnom građanskom sudu ovlašćenom da odredi odštetu sa kamatom.

Ipak, u praksi se retko kad isplati cela nadoknada, a razlozi su mnogobrojni (bilo da izvršilac nije pronađen, ili je nestao, ili je ostao bez novca). Iz tih razloga stav 4 člana 15 Konvencije traži da članice preduzmu korake kako bi garantovale naknadu štete žrtvama. Izbor mehanizma za nadoknadu štete je prepušten članicama koje su odgovorne za utvrđivanje zakonske osnove za nadoknadu štete, administrativni okvir i operativne dogovore za šemu nadoknade štete. U tom smislu predlaže se **osnivanje fondova** za nadoknadu i uvođenje mera ili programa za socijalnu pomoć i socijalnu integraciju žrtava, koji bi mogli biti finansirani iz oduzetih sredstava kriminalnog porekla.

2. Neki od preduslova za ostvarivanje prava na kompenzaciju

Suštinski preduslov ostaviranja prava na kompenzaciju jesu savetodavne usluge žrtvama i pravo na pravne informacije, savetovanje, a po potrebi i zastupanje.

37) Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima - čl. 12 i čl. 15., Sl. Glasnik br. 19/09.

38) Član 15 se sastoji se od četiri stava. Prvi se bavi informacijama za žrtve, drugi se bavi pravom žrtava na pravnu pomoć, treći utvrđuje pravo žrtve na naknadu štete, a četvrti je posvećen garancijama za nadoknadu

Uz to, treba da postoje i mere za garantovanje bezbednosti i dobrobiti tih lica u toku trajanja postupka potraživanja kompenzacije. Ovo podrazumeva adekvatan smeštaj, socijalnu pomoć, pravnu pomoć, medicinsku pomoć i boravišnu dozvolu - suštinska prateća prava bez kojih je pristup kompenzaciji veoma ograničen. Pomoć bi trebalo da obezbedi da se jednom licu pruži dovoljna podrška da može da zastupa adekvatno svoje interese i obezbedi dokaze za potkrepljivanje svojih potraživanja.

Svi prisutni problemi u ostvarenju prava na kompenzaciju, dodatno su pojačani ako je dete žrtva. Zakonski postupci zastrašuju i odrasle, a pogotovu decu, te je pravna pomoć i zastupanje još neophodnija da bi se njima omogućilo da razumeju pravni sistem i svoja prava. Tu se javlja i dodatna potreba za efikasnim sistemom socijalnog rada i starateljstva, da bi se obezbedilo da se iznosi i izdaci vezani za bilo koju kompenzaciju mogu pratiti, uključujući i obezbeđivanje da se deca zaštite od svih onih koji ne deluju u najboljem interesu deteta.

3. Mehanizmi za ostvarivanje naknade štete

U komparativnoj praksi poznati su različiti postupci u kojima se ostvaruje pravo na naknadu štete: krivični, parnični i administrativni kroz fond za naknadu štete. Svaki od postojećih mehanizama ima određene prednosti, ali i manjkavosti. Shodho tome, na državi je da se opredeli za mehanizam koji će, prilagođen pravnom okviru i društvenim okolnostima, na efikasan i adekvatan način obezbediti pravo žrtve na kompenzaciju.

Prednosti traženja naknade odnosno kompenzacije kroz krivični postupak:

krivični postupak je uglavnom brži od parničnog, sud odlučujući o osnovanosti i visini imovinsko odštetnog zahteva obavezuje učinioca da plati štetu, u toku postupka tužilaštvo i policija dolaze do dokaza koji se odnose na vrstu i visinu štete nastalu izvršenjem krivičnog dela. Nedostaci su što u krivičnom postupku ima malo vremena da se reguliše zahtev za naknadu, veštačenjima za utvrđivanjima visine i vrste naknade odnosno kompenzacije bi se odugovlačio krivični postupak, ukoliko se krivični postupak ne završi pravnosnažnom presudom, pravo na naknadu koja se ostvaruje u krivičnom postupku se gubi.

Prednosti parničnog postupka su što je sama procedura isključivo vezana samo za kompenzaciju, ima dovoljno vremena da se detaljno razmotri pitanje štete, odnosno vrsta i visina naknade, kako opšte tako i posebne, naknada se može tražiti čak i kada je izvršilac oslobođen optužbe. Nedostaci parničnog postupka su najpre u tome što može dugo trajati,

što žrtve pokreću novi postupak, nemaju obezbeđenu pravnu, tj. besplatnu pravnu pomoć, uglavnom moraju da plate sudske takse i ponovno veštačenje štete. U slučaju da sud nađe da nema osnova za naknadu štete, morale bi platiti i troškove postupka.

Prednosti fonda su što žrtva dobija nadoknadu u brzom administrativnom postupku pred telom nadležnim za odlučivanje u ovim slučajevima, čak i u slučaju kada se izvršiocu ne može ući u trag ili kada je on oslobođen optužbe ili je nepoznat. Potencijalne manjkavosti su što ukoliko fond odbije kompenzaciju, to može predstavljati još jedno traumatično iskustvo za žrtvu.

Što se tiče Republike Srbije, **Zakonom o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela** (ZOIPKD)³⁹ predviđen je način upravljanja oduzetom imovinom. Neophodan uslov za prelazak imovine u vlasništvo Republike Srbije predstavlja pravnosnažnost odluke o trajnom oduzimanju ove imovine od vlasnika.

Zakon u čl. 49 ZOIPKD predviđa da, po odbitku troškova upravljanja oduzetom imovinom i namirenja imovinsko-pravnog zahteva oštećnog, novčana sredstva dobijena prodajom trajno oduzete imovine, se uplaćuju u budžet Republike Srbije i raspoređuju u iznosu od po 20% za finansiranje rada pravosudnih organa, Jedinice i Direkcije, **a prema čl. 49 st. 2, preostala novčana sredstva koriste se za finansiranje socijalnih, zdravstvenih, prosvetnih i drugih ustanova u skladu sa aktom Vlade.**

Smatramo da u članu 49. st. 2 ZOIPKD, možemo naći osnov za formiranje fonda za naknadu štete odnosno kompenzaciju žrtvama, koji bi bio formiran aktom Vlade, a u skladu sa Konvencijom SE o naknadi štete žrtvama krivičnih dela sa elementima nasilja.

4. Fond za žrtve nasilnih krivičnih dela

4.1. Mesto i uloga Fonda za žrtve

Paralelno sa izmenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku, koje bi osigurale ostvarivanje prava na naknadu štete uvođenjem obaveze suda da odlučuje o imovinsko-oštećnom zahtevu, aktivnosti bi trebalo usmeriti i ka formiranju **Fonda za žrtve nasilnih krivičnih dela i to uredbom Vlade, na osnovu čl. 49 st. 2 ZOIPKD.** Osnovne prednosti formiranja Fonda su efikasan pristup pravu na naknadu štete, odnosno brži i efikasniji postupak isplate, kao i adekvatan tretman i zaštita žrtava. Fond bi imao posebno značajnu ulogu kada su u pitanju žrtve za dela za koji se ne vodi sudski krivični postupak.

39) Sl. Glasnik RS, br. 97/2008.

Osnovna funkcija Fonda bi bila isplata štete, materijalne i nematerijalne, žrtvama krivičnih dela sa elementima nasilja. Fond bi postupao po odluci krivičnog ili/i parničnog suda. Istovremeno, Fond bi odlučivao o kompenzaciji za žrtve dela za koji se ne vodi sudski postupak.

Fond za žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja bi mogao da funkcioniše u okviru **Ministarstva pravde RS**. Iako su vođene diskusije o statusu Fonda koji u komparativnoj praksi varira od nezavisnog tela, do funkcionalne jedinice tužilaštva, opredeljujemo se za Ministarstvo pravde. Razlozi koji su nas rukovodili su ekonomičnost i funkcionalna veza Fonda sa Direkcijom za upravljanje oduzetom imovinom i neutralnost, tj. nezavisnost ovog tela u odnosu na krivični postupak. **Slična praksa već postoji - Komisija za naknadu štete na osnovu odluke Ustavnog suda kojom je usvojena ustavna žalba.**

Ministar pravde doneo je Pravilnik o sastavu i radu ove Komisije, 06. marta 2008. godine.⁴⁰ Pomenutim Pravilnikom precizno su razrađene zakonske odredbe, na taj način što je preciziran broj članova Komisije za naknadu štete (ima ih 5), rad Komisije po zahtevu, odluke Komisije kao i ostale odredbe koje se odnose na postupak pred Komisijom. Ministar je obrazovao Komisiju i istovremeno imenovao predsednika, članove i sekretara Komisije. Zadatak navedene Komisije je da donosi odluke po zahtevima za naknadu štete na osnovu odluke Ustavnog suda, kojim je usvojena ustavna žalba. Ovoj Komisiji se podnosi zahtev za naknadu štete na posebnom obrascu. Ukoliko Komisija smatra da je zahtev opravdan, isti se usvaja i određuje se iznos koji Komisija predlaže podnosiocu. Odluka o zahtevu, zajedno sa predlogom sporazuma se dostavlja podnosiocu ukoliko podnosilac zahteva prihvati iznos iz predloga sporazuma, overava izjavu pred nadležnim organom, potpisuje predlog sporazuma i određuje ko će zaključiti sporazum (ili lice čije je pravo povređeno ili njegov punomoćnik) i dostavlja ostale podatke potrebne za isplatu (broj računa, naziv banke, fotokopiju lične karte i drugo). Posle toga priprema se sporazum koji potpisuje podnosilac zahteva odnosno njegov punomoćnik i ministar pravde. Ukoliko podnosilac zahteva nije zadovoljan iznosom predložene sume, poziva se da o tome odmah obavesti Komisiju. Prilikom određivanja iznosa naknade koji se predlaže podnosiocima zahteva, Komisija ima u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja, posebno značaj povređenog

---

40) Pravilnik je objavljen u „Službenom glasniku Republike Srbije“ broj 27/08 od 17. marta 2008. godine i stupio je na snagu 25. marta 2008. godine.

dobra, činjenice vezane za eventualni doprinos samog podnosioca zahteva, ulogu državnog organa prilikom povrede prava podnosioca, postojeću praksu domaćih sudova u slučajnim situacijama, kao i praksu Evropskog suda za ljudska prava.⁴¹

Važno je naglasiti da, ukoliko podnosilac zahteva nije zadovoljan sporazumom u celosti, za preostali iznos zahteva može pokrenuti parnični postupak. **Dakle, na osnovu sudske odluke da neko ima pravo na naknadu štete, podnosi se zahtev Komisiji koja donosi odluku radi postizanja sporazuma o vrsti i visini štete sa podnosiocem zahteva.**

Sredstva za funkcionisanje Fonda obezbeđuju se iz novčanih sredstava dobijenih prodajom privremeno i trajno oduzete imovine proistekle iz krivičnog dela, tužilačkog oportuniteta, naplaćenih novčanih kazni, dobrovoljnih donacija, poklona, zaveštanja i tome slično itd.

4.2. Nadležnost i način funkcionisanja Fonda

Fond odlučuje i/ili isplaćuje **materijalnu i nematerijalnu štetu** žrtvama krivičnih dela sa elementima nasilja. Podzakonskim aktom trebalo bi **taksativno navesti situacije u kojima žrtve imaju pristup Fondu**, posebno kada se radi o slučajevima u kojima nije vođen postupak, ili je postupak obustavljen: npr. ukoliko je učinilac nepoznat, nedostupan organima gonjenja, nije odgovoran za krivično delo. Neophodno je predvideti i period u kojem žrtva ostvaruje pravo na kompenzaciju: ukoliko je učinilac nepoznat ili nedostupan organima gonjenja predložimo rok od 6 meseci do godine dana od prijavljenog dela. Istovremeno, smatramo da ukoliko presuda nije izvršena u roku od 3 meseca ili je nastupila zastarelost, žrtva treba da ima pravo na naknadu štete, odnosno vođenje postupka za naknadu štete pred Fondom za žrtve. Ukoliko je izvršilac poznat, rok za podnošenje zahteva bi mogao biti čak i do 1 god. od pravnosnažnosti presude

Pravo na naknadu štete imaju **direktne i indirektne žrtve** (neposredne i posredne). Neposredne žrtve su osobe koje su pretrpele teške telesne ozlede ili teško narušavanje zdravlja (fizičkog ili mentalnog) kao posledicu krivičnog dela nasilja. Krivično delo sa elementima

41) Prema Pravilniku o sastavu i radu Komisije, zahtev sa potrebnim prilogima, Komisija prima kroz knjigu primljene pošte, nakon zavođenja zahteva od strane pisarnice član Komisije koji će biti izvestilac za pojedini zahtev određuje se shodno pravilima Sudskog poslovnika, čime se obezbeđuje nepristrasnost u radu Komisije, kao i jednak raspored broja primljenih zahteva po pojedinim članovima Komisije koji su izvestioci. O svakom zahtevu kome odlučuje na sednici, Komisija sastava poseban zapisnik u kome se unosi odluka koju je Komisija donela, način odlučivanja (jednoglasno ili većinom glasova), kao i svi ostali podaci koji se odnose na konkretan zahtev. Komisija dostavlja redovne i vanredne izveštaje ministru pravde, a sednice Komisije održavaju se po potrebi u zavisnosti od broja zahteva po kojima treba doneti odluku, a najmanje dva puta mesečno. Komisija dakle na osnovu sudske odluke (u konkretnom slučaju Ustavnog suda) donosi odluku radi postizanja sporazuma o vrsti i visini štete sa podnosiocem zahteva.

nasilja je krivično delo izvršeno sa namerom, uz primenu sile ili povredom polnog ili fičkog integriteta, dovođenjem u opasnost života i imovine opšte opasnim radnjama ili sredstvom kojim je prouzrokovana smrt, teška telesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jedne ili više osoba. Neposredne žrtve bi bila lica koja su pretrpela teške povrede ili teško narušavanje zdravlja pod uslovom da nisu doprinela izvršenju krivičnog dela, lica koja su takve povrede zadobile pokušavajući da spreče izvršitelje krivičnog dela, lica koja su pomagala policiji pri hapšenju izvršioca ili lica koja su nastradala pružajući pomoć drugoj žrtvi krivičnog dela. Nakon smrti neposredne žrtve pravo na naknadu štete imala bi posredno žrtva što bi mogli biti bračni drug, vanbračni drug, deca, roditelji, usvojenik, usvojitelj, lica koja su sa neposrednom žrtvom živela u istom domaćinstvu, pa i dede, babe i unuci kada je između njih i neposredne žrtve postojala trajnija zajednica života, a nisu doprineli ili učestvovali u nasilju prema neposrednoj žrtvi. Pravo na naknadu štete imaju **državljeni Republike Srbije i državljani Evropske unije**, kao i sve žrtve za krivičnih dela sa elementima nasilja **učinjenih na teritoriji Republike Srbije**.

Zakon ili podzakonski akt treba da definiše primer **obrasca: formulara/zahteva** kojim se inicira postupak za naknadu iz Fonda, kao i spisak isprava/dokumentacije (dokaznih sredstava) koju treba priložiti. Na osnovu popunjenog obrasca i priloženih pismenih dokaza Komisija odlučuje o osnovanosti zahteva i visini naknade štete iz Fonda. Jedan od mogućih pravaca u određivanju nadležnosti Fonda mogao bi biti da sud u krivičnom postupku odlučuje o osnovanosti zahteva, a da Komisija pri Fondu donosi odluku o visini. Druga opcija je da sud u krivičnom postupku donese odluku i o visini naknade štete, te da Fond administrira isplatu. Sam obrazac treba da bude jednostavan i dostupan žrtvama, te bi trebalo da se nalazi na što većem broju lokacija: u policijskim stanicama, medicinskim ustanovama, tužilaštvu, sudu, NVO koje se bave pružanjem pomoći žrtvama, centrima za socijalni rad itd. Formular može da popuni bilo ko, ali ga potpisuje sama žrtva (direktna ili indirektna). Ministarstvo pravde preuzima odštetni zahtev dosuđen-presuđen u krivičnom postupku i naplaćuje se od osuđenog lica. Ukoliko osuđeni nema sredstava da plati sudske troškove (jer bi zahtev za kompenzaciju trebalo jednako tretirati kao i trošak vođenja postupka), znači nema nikavu imovinu/prihode, naknada štete treba da bude dosuđena na teret države. Ali, u svakom slučaju država ima prava da ispri sva sredstva koja ima na raspolaganju da se refundira od ucinioca dela sa elementima nasilja.

Žrtva bi trebala imati pravo na naknadu troškova zdravstvene zaštite, izgublenu zaradu, gubitak izdržavanja, te pogrebne troškove na koje pravo bi imala osoba koja ih je platila. Takođe, smatramo da je neophodno kompenzovati nematerijalnu štetu, kao što je duševna

bol, patnja, posledice traume. Postupak bi se pokretao pisanim zahtevom koji bi se podnosio Ministarstvu pravde odnosno Komisiji na obrascu čiji sadržaj propisuje ministar pravde. Uz zahtev bi trebalo priložiti dokaz o državljanstvu ili prebivalištu, potvrdu policije da je krivično delo prijavljeno ili evidentirano, medicinsku dokumentaciju iz koje proizlazi da je neposredna žrtva pretrpela teške telesne povrede ili teško narušavanje zdravlja i izvod iz matične knjige umrlih ako je neposredna žrtva umrla zbog posledica krivičnog dela, izjavu žrtve o ostvarivanju naknade za pojedine vrste šteta, druge isprave kojima se dokazuje postojanje uslova za ostvarivanje prava na naknadu štete. Za ovaj postupak se ne bi plaćale takse, a dokazi bi se izvodili čitanjem isprava, a izuzetno saslušanjem svedoka ili podnosioca zahteva o čemu bi se sastavljao zapisnik ili službena beleška. O pravu na naknadu Komisija bi donosila rešenje u roku od tri meseca od primljenog potpunog zahteva, a Ministarstvo pravde bi isplaćivalo naknadu u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja kojim je određeno plaćanje naknade. Podnosilac zahteva imao bi pravo na pro bono pravne usluge.

Posebnu pažnju treba pokloniti **maloletnim žrtvama**. Kompenzacija, u formi novčanih sredstava, u opravdanim slučajevima trebalo bi biti preusmerena na potrebe i razvoj deteta u zavisnosti od uzrasta, sposobnosti, porodičnih i socijalnih prilika itd. Predlažemo da se posebno obrati pažnja na obrazovanje, odnosno sticanje veština i znanja u svrhu zapošljavanja. Staratelj deteta-žrtve bio bi u obavezi da redovno, tromesečno (npr.) podnosi izveštaj Komisiji/Fondu ili nadležnom centru za socijalni rad o načinu trošenja ovih sredstava i ostvarenom napretku.

Fond koji bi trebalo da zapošljava minimalni broj radnika neophodnih za njegovo administrativno upravljanje, po potrebi saziva **Komisiju za naknadu štete** koja odlučuje o zahtevima žrtve. Komisiju treba da čine predstavnici pravosuđa (npr. Kasacionog suda) i tužilaštva, Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva pravde, tj. Fonda, psiholog, tj. dečiji psiholog, i lekar – sudski veštak.

Komisija u toku postupka može da sasluša predstavnike vladinih i nevladinih institucija koje su bile angažovane u zbrinjavanju i pomoći žrtvi, kao i lekare ili sudske veštake koji su vršili pregled i procenu zdravstvnog stanja žrtve na okolnosti svojih zapažanja, a **samo izuzetno** i samu žrtvu i to uz njenu izričitu saglasnost.

ODLAGANJE KRIVIČNOG GONJENJA KAO MEHANIZAM ZA NAKNADU ŠTETE OŠTEĆENOM I ZA ZADOVOLJENJE MATERIJALNIH POTREBA SOCIJALNO UGROŽENIH KATEGORIJA GRAĐANA

Jedno od osnovnih načela krivično procesnog prava u Republici Srbiji, kojim se određuje način postupanja javnog tužioca je načelo legaliteta, propisano čl. 20 Zakonika o krivičnom postupku.⁴² Javni tužilac je dužan da preduzme krivično gonjenje uvek kada postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti i ceni samo da li su u konkretnom slučaju ispunjeni zakonom propisani stvarni i pravni uslovi za krivično gonjenje.

Načelu legaliteta suprotno je načelo oportuniteta, prema kojem je javni tužilac, kada nađe da su ispunjeni svi zakonom propisani uslovi za krivično gonjenje, ovlašćen da procenjuje celishodnost krivičnog gonjenja. Javni tužilac može da odluči da ne pokrene krivični postupak, ukoliko nađe da, u konkretnom slučaju gonjenje ne bi bilo celishodno, odnosno nužno radi zaštite javnog interesa. Ovo načelo predstavlja izuzetak i može se primenjivati samo ukoliko su ispunjeni zakonom propisani uslovi. Postoji više zakonom propisanih slučajeva koji predviđaju mogućnost odstupanja od načela legaliteta, a najznačajniji su odlaganje krivičnog gonjenja(čl. 236 ZKP-a), obacivanje krivične prijave iz razloga pravičnosti (čl.237 ZKP-a), odobrenje za krivično gonjenje (čl.214 ZKP-a), ustupanje krivičnog gonjenja stranoj državi, regulisano Zakonom o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima⁴³ i dr.

Od svih slučajeva u kojima se može primeniti načelo oportuniteta, predmet našeg razmatranja biće institut odlaganja krivičnog gonjenja iz čl.236 ZKP-a, kao najznačajniji i u praksi najčešće primenjivani vid odstupanja od načela legaliteta. U krivično procesno pravo i pravnu praksu Republike Srbije prvi put je uveden 2002. godine.⁴⁴

42) Zakonik o krivičnom postupku, Sl. Glasnik SRJ br. 70/01, i 68/02, Sl. Glasnik RS br. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07, 20/09 и 72/09.

43) Zakon o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, Sl. Glasnik RS, br. 20/09.

44) Zakonik o krivičnom postupku.

U skladu sa odredbama čl. 236 ZKP –a, institut odlaganja krivičnog gonjenja može se primeniti od strane javnog tužioca kod krivičnih dela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, dakle kod lakših krivičnih dela. Po odobrenju veća nadležnog prvostepenog suda, javni tužilac može odložiti krivično gonjenje i za krivična dela za koja je predviđena kazna zatvora preko tri a do pet godina. U situacijama kada je krivična prijava podneta za krivično delo za koje je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, javni tužilac je dužan da pre podnošenja optužnog predloga odnosno pre podnošenja predloga za sprovođenje određenih istražnih radnji, ispita postojanja mogućnosti za odlaganje krivičnog gonjenja. Shodno, može obaviti razgovor sa osumnjičenim i oštećenim, kao i drugim licima, odnosno prikupiti sve potrebne podatke. O prikupljenim podacima će sastaviti službenu belešku, u kojoj će izneti razloge kojima se rukovodio prilikom donošenja odluke da u konkretnom slučaju primeni ili ne primeni institut odlaganja krivičnog gonjenja. Pored ocene javnog tužioca da su u konkretnom slučaju ispunjeni svi zakonom propisani uslovi za primeni instituta odlaganja krivičnog gonjenja i da bi primena navedenog instituta bila celishodna, odnosno da nije nužno pokretanja krivičnog postupka pred sudom, potrebno je i da osumnjičeni prihvati jednu ili više zakonom propisanih mera.⁴⁵ Jedna od njih je i uplata određenog novčanog iznosa u korist humanitarne organizacije – fonda ili javne ustanove.

Za primenu instituta odlaganja krivičnog gonjenja po pravilu nije potreban pristanak oštećenog lica osim u situaciji kada se osumnjičenom naloži od strane javnog tužioca da ispuni sledeće mere: 1) da plati određeni novčani iznos u korist humanitarne organizacije – fonda ili javne ustanove 2) da obavi određeni društvenokorisni ili humanitarni rad. Ukoliko oštećeni kome je u potpunosti naknađena pričinjena šteta, iz očigledno neopravdanog razloga ne želi da da svoj pristanak da osumnjičeni ispuni prethodno navedene mere, javni tužilac može da, ukoliko smatra da bi izvršenje takvih obaveza bilo celishodno, zatraži da veće nadležnog prvostepenog suda odobri izvršenje navedenih obaveza. Rok za ispunjenje obaveza ne može biti duži od šest meseci.

Nakon što pribavi pristanak osumnjičenog i saglasnost oštećenog lica, javni tužilac će doneti rešenje o odlaganju krivičnog gonjenja. Ukoliko se radi o krivičnim delima za koja je predviđena kazna zatvora preko tri godine a do pet godina, spise krivične prijave dostavlja nadležnom prvostepenom sudu i traži saglasnosti za primenu navedenog instituta. Po pri-

⁴⁵ U članu 236 Zakonika predviđa se da osumnjičeni može da: 1) otkloni štetnu posledicu nastalu izvršenjem krivičnog dela ili da naknadi pričinjenu štetu, 2) plati određeni novčani iznos u korist humanitarne organizacije – fonda ili javne ustanove, 3) obavi određeni društvenokorisni ili humanitarni rad, 4) ispuni dospele obaveze održavanja, 5) podvrgne se odvikavanju od alkohola ili opojnih droga, 6) podvrgne se psihosocijalnoj terapiji, 7) izvrši obavezu ustanovljenu pravnosnažnom odlukom suda, odnosno poštuje ograničenje utvrđeno pravnosnažnom sudskom odlukom, 8) položi vozački ispit, obavi dodatnu vozačku obuku ili završi odgovarajući kurs.

bavljanju saglasnosti suda, donosi rešenje o odlaganju krivičnog gonjenja. Ukoliko osumnjičeni prema kome je odloženo krivično gonjenje u ostavljenom roku ne ispuni sve naložene mere, javni tužilac će nastaviti dalje krivično gonjenje stavljanjem predloga za preduzimanjem određenih istražnih radnji ili podnošenjem optužnog predloga.

Po pravilu, javni tužilac institut odlaganja krivičnog gonjenja primenjuje pre ili nakon sprovedenih određenih istražnih radnji. Ipak, zakon daje mogućnost za primenu ovog instituta i nakon podnošenja optužnog predloga, sve do okončanja glavnog pretresa. U ovom slučaju neophodna je prethodna saglasnost suda. Ukoliko osumnjičeni, odnosno okrivljeni u ostavljenom roku ispuni sve obaveze koje su mu određene, javni tužilac će odbaciti krivičnu prijavu, odnosno odustati od krivičnog gonjenja. O tome će obavestiti podnosioca krivične prijave, odnosno oštećenog. U ovoj situaciji oštećeni nema pravo da u smislu čl. 61 ZKP preduzme odnosno nastavi krivično gonjenje protiv osumnjičenog.

Prema odredbama čl.236 st.1 tač.1 ZKP-a, javni tužilac može odložiti krivično gonjenje ukoliko osumnjičeni prihvati da otkloni štetnu posledicu nastalu izvršenjem krivičnog dela ili da naknadi pričinjenu štetu. Za primenu ove mere nije potrebna saglasnost oštećenog lica, jer se podrazumeva da je ispunjenje ove obaveze u interesu oštećenog, obzirom da time ostvaruje svoj imovinsko pravni zahtev.

Ova mera može se izreći ne samo kod krivičnih dela kod kojih nastupanje određene vrste ili visine štete predstavlja bitno obeležje krivičnog dela, kao npr. kod krivičnih dela protiv imovine, već i kod bilo kog drugog krivičnog dela čije je izvršenje imalo za posledicu nastupanje materijalne ili nematerijalne štete za oštećenog. Pravo na naknadu štete ima svako onaj ko je ovlašćen da u krivičnom postupku podnese predlog za ostvarivanje imovinsko-pravnog zahteva, a prema odredbi čl.201 st.2 ZKP-a. Materijalna šteta može se nadoknaditi bilo uspostavljanjem ranijeg stanja, ukoliko je to moguće, npr. vraćanje oduzetih predmeta, ili isplatom oštećenom licu odgovarajuće svote novca na ime naknade štete. Naknada nematerijalna štete po pravilu se vrši isplatom odgovarajuće svote novca.

U postupku primene instituta odlaganja krivičnog gonjenja, javni tužilac tvrdi samo onu štetu koja predstavlja bitno obeležje krivičnog dela, a koju bi inače i sud utvrđivao tokom krivičnog postupka. Ostali vidovi štete, kao ni visina novčane naknade za pretrpljenu materijalnu i nematerijalnu štetu ne utvrđuju se u krivičnom postupku. Za potpuno i pravilno utvrđivanje vrste, obima i visine štete, neophodno je odrediti i pribaviti veštačenja veštaka odgovarajućih struka. Javni tužilac ih u tu svrhu ne može angažovati, jer se predmet veštačenja ne odnosi na utvrđivne okolnosti koje su od značaja za ocenu postojanja krivičnog dela.

I pored ovih teškoća, ne postoji prepreka da javni tužilac pokuša da oštećenom omogući bar delimičnu naknadu štete od strane lica koje mu je tu štetu prouzrokovalo, odn. učinio ca krivičnog dela. Ukoliko oštećeni već nije opredelio svoj imovinskopravni zahtev, javni tužilac će ga pozvati i tražiti da ga opredeli, u potpunosti ili bar delimično. Potom može pozvati osumnjičenog i predočiti mu uslove za odlaganje krivičnog gonjenja, kao i imovinskopravni zahtev oštećenog. Ukoliko osumnjičeni prihvati uslove, javni tužilac će odložiti krivično gonjenje. U suprotnom nastaviće krivično gonjenje ukoliko je osumnjičeni u potpunosti odbio ovu meru. Ukoliko je osumnjičeni osporio imovinskopravni zahtev samo po obimu i visini, može pokušati da ponovnim saslušanjem oštećenog usaglasi njihove stavove radi postizanja kompromisa, nakon čega će odlučiti o eventualnom odlaganju gonjenja.

Najčešće situacije u praksi su da oštećeni opredeli samo materijalnu štetu i to u onim slučajevima kada takva šteta predstavlja bitni elemenat krivičnog dela. Tada, taj opredeljeni iznos, ukoliko ne postoji ozbiljna sumnja u njegovu valjanost, predstavlja visinu štete koju osumnjičeni treba da nadoknadi ukoliko želi da se protiv njega odloži krivično gonjenje. U pogledu ostalih krivičnih dela, moguće je primeniti institut odlaganja krivičnog gonjenja ukoliko se osumnjičeni i oštećeni pismeno ili usmeno usaglasu u pogledu delimičnog ili potpunog obima naknade štete. U ovoj fazi postupka nisu još uvek poznati, niti se mogu opredeliti obim i visina štete, naročito kada se radi o telesnim povredama, umanjenju životne aktivnosti, pretrpljenom fizičkom i duševnom bolu i sl. zbog čega se u praksi obim naknade štete svodi na do tada poznatu i utvrđenu štetu, koja nije sporna između osumnjičenog i oštećenog.

Za razliku od mere naknade štete koja se u praksi ređe izriče iz razloga koje smo prethodno naveli, prilikom odlaganja krivičnog gonjenja najčešće se prema osumnjičenom izriče obaveza da plati određeni novčani iznos u korist neke humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove. Primenom ove mere mogu se na nivou lokalne zajednice, ali i na nivou republike, obezbediti značajna novčana sredstva za zadovoljavanje određenih materijalnih potreba ojedinih kategorija građana. Naime, javni tužilac samostalno određuje kome će osumnjičeni uplatiti novčana sredstva i u kom iznosu. Zakon ne propisuje bilo kakav novčani raspon, niti bilo kakve kriterijume kojima bi se tužilac rukovodio prilikom određivanja visine novčanog iznosa. Jedini uslov je da se radi o humanitarnom fondu, organizaciji ili javnoj ustanovi. Javni tužilac dakle ima široko diskreciono ovlašćenje prilikom određivanja visine novčanog iznosa, pri čemu se u praksi najčešće rukovodi visinom zaprećene kazne,

okolnostima pod kojima je krivično delo izvršeno, težinom nastupelih posledica, ličnim i materijalnim prilikama osumnjičenog i sl. Takođe, javni tužilac u svakom konkretnom slučaju potpuno samostalno određuje korisnika tih novčanih sredstava, ali bi pri tom trebao da vodi računa i o pouzdanosti organizacije kojoj su sredstva namenjena, kako bi se novčana sredstva zaista namenski i utrošila za humanitarne svrhe. Na teritoriji svakog grada i opštine postoje javne institucije i druge organizacije čiji rad je direktno posvećen socijalno ugroženim kategorijama građana, kao i posebno osetljivim kategorijama lica. Posredstvom na primer, centara za socijalni rad, javni tužilac može usmeravati novčana sredstva za najugroženije kategorije građane i time doprineti rešavanju socijalnih problema na teritoriji svoje mesne nadležnosti. U tu svrhu potrebno je da se pri centrima za socijalni rad otvore posebni namenski podračuni – fondovi, u korist kojih bi se vršila uplata novčanih sredstava od strane osumnjičenih prema kojima je odloženo krivično gonjenje. Odlukom centra za socijalni rad kojim se uspostavlja humanitarni fond bili bi određeni kako korisnici sredstava fonda odn. kategorije građana (deca bez roditelja, žrtve porodičnog nasilja, korisnici socijalne pomoći i sl.), tako i uslovi pod kojima bi se sticalo pravo na korišćenje sredstava fonda.

Primeru radi, na teritoriji Grada Zrenjanina, pri centru sa socijalni rad postoji fond za decu bez roditeljskog staranja i fond za pomoć žrtvama porodičnog nasilja, gde se pretežno vrše uplate od tužilačkog oportuniteta. Samo u 2010. godini uplaćeno 3.277.000 dinara, a tim sredstvima je Centar samostalno raspolagao za predviđene namene.

Ukoliko se ima u vidu da na teritoriji Republike Srbije postoji 37 osnovnih javnih tužilaštava u čijoj nadležnosti je primena instituta odlaganja krivičnog gonjenja, onda se može zaključiti da se primenom navedenog instituta mogu obezbediti značajna novčana sredstva na nacionalnom nivou, kojim bi se mogao koristiti za brojne humanitarne svrhe, kao i za naknadu štete pojedinim kategorijama lica koja su pretrpela štetu usled izvršenja određenih krivičnih dela.

Naime, čest je slučaj da usled loše materijalne situacije i nemaštine izvršioca krivičnog dela, oštećeni nisu u mogućnosti da ostvare svoje pravo na naknadu štete i ako su se posledice dela značajno odrazile na njihovu materijalnu situaciju ili zdravstveno stanje. Stoga, kako je država u obavezi da se stara o zaštiti i obeštećenju žrtava krivičnih dela, institut odlaganja krivičnog gonjenja može predstavljati, svakako ne dovoljan, ali značajan izvor za finansiranje takvog humanitarnog fonda iz kojeg bi se vršila naknada štete žrtvama krivičnih dela.

EVROPSKI OKVIR NAKNADE ŠTETE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA

EVROPSKA KONVENCIJA O DAVANJU NADOKNADE ŽRTVAMA NASILNIH ZLOČINA

Strazbur, 24. XI 1983.

Države članice Saveta Evrope, potpisnice ove Konvencije,

Imajući u vidu da je cilj Saveta Evrope da postigne veće jedinstvo između svojih članica;

Imajući u vidu da je iz razloga pravednosti i društvene solidarnosti neophodno pozabaviti se situacijom žrtava namernih nasilnih zločina a koji su zadobili telesne povrede ili im je narušeno zdravlje i onih koji zavise od lica koja su preminula kao posledica takvih zločina;

Imajući u vidu da je neophodno uvesti ili razviti programe za plaćanje odštete ovim žrtvama od strane Države na čijoj su teritoriji počinjeni takvi zločini, naročito kada počinilac nije identifikovan ili kada nema sredstava;

Imajući u vidu da je neophodno utvrditi minimalne odredbe na ovom polju;

Uzimajući u obzir Rezoluciju (77)27 Komiteta Ministara Saveta Evrope o davanju odštete žrtvama zločina,

Saglasne su u sledećem:

Deo I – Osnovni principi **Član 1** Ugovorne strane se obavezuju da će preduzeti neophodne korake za sprovođenje principa izloženih u Delu I ove Konvencije.

Član 2

1. Kada nadoknada nije u celosti dostupna iz drugih izvora Država će doprineti plaćanju nadoknade;
  - a. onima koji su zadobili teške telesne povrede ili im je narušeno zdravlje kao direktna posledica namernog nasilnog zločina.
  - b. onima koji su zavisni od lica koja su preminula kao posledica takvog zločina.
2. Nadoknada će biti dodeljena u gorepomenutim slučajevima čak i kada se počinilac ne može goniti ili biti kažnjen.

Član 3

Nadoknada će biti isplaćena od strane Države na čijoj teritoriji je zločin počinjen:

- a. državljanima Država potpisnica ove Konvencije

- b. državljanima svih Država članica Saveta Evrope koji imaju stalni boravak u državi na čijoj je teritoriji zločin počinjen.

Član 4

Nadoknada će pokrivati, u slučaju koji se razmatra, barem sledeće stavke: gubitak zarade, zdravstvene i bolničke troškove i troškove sahrane, i, što se tiče izdržavanih lica, gubitak izdržavanja.

Član 5

Program nadoknade može, ako je neophodno, za bilo koji ili sve elemente nadoknade, odrediti gornju granicu iznad koje i minimalni donji iznos ispod kog takva nadoknada neće biti odobrena.

Član 6

Plan nadoknade može posebno navesti vremenski period u okviru koga se mora podneti zahtev za nadoknadu.

Član 7

Nadoknada može biti smanjena ili uskraćena zbog finansijske situacije podnosioca zahteva.

Član 8

1. Nadoknada može biti smanjena ili uskraćena zbog ponašanja žrtve ili podnosioca zahteva pre, tokom ili nakon izvršenja krivičnog dela, ili u vezi sa povredom ili smrću.
2. Nadoknada takođe može biti smanjena ili uskraćena zbog umešanosti žrtve ili podnosioca zahteva u organizovani kriminal ili njegove pripadnosti organizaciji koja učestvuje u vršenju nasilnih zločina.
3. Nadoknada takođe može biti smanjena ili uskraćena ako bi neka novčana suma ili potpuno obeštećenje bilo u suprotnosti sa osećajem pravednosti ili sa javnom politikom (ordre public).

Član 9

U cilju izbegavanja plaćanja dvostruke nadoknade, Država ili nadležni organ može oduzeti od dodeljene nadoknade ili potraživati od lica kome je data nadoknada bilo koji iznos dobijenog novca, usled povrede ili smrti, od počinioca, socijalnog osiguranja ili od bilo kog drugog izvora.

Član 10

Država ili nadležni organ može da preuzme prava lica kome je data nadoknada u iznosu nadoknade.

Član 11

Svaka Ugovorna strana će preduzeti odgovarajuće korake kako bi obezbedila da informacije o programu budu dostupne potencijalnim podnosiocima zahteva.

Deo II – Međunarodna saradnja

Član 12

Zavisno od primene bilateralnih ili multilateralnih sporazuma o uzajamnoj pomoći zaključenih između Ugovornih Država, nadležni organi svake Ugovorne Strane će, na zahtev odgovarajućih organa bilo koje druge Ugovorne Strane, pružati maksimalnu moguću pomoć u vezi sa pitanjima obuhvaćenim ovom Konvencijom. U ovu svrhu, svaka Ugovorna Država će odrediti centralni nadležni organ koji će primati zahteve za takvu pomoć i preduzimati korake povodom njih, i obavestiti o tome Generalnog sekretara Saveta Evrope pri deponovanju svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.

Član 13

1. Evropski Odbor za probleme zločina (CDPC) Saveta Evrope će biti informisan o primeni Konvencije.
2. U ovu svrhu, svaka Ugovorna Strana će prenositi Generalnom sekretaru Saveta Evrope sve bitne informacije o svojim zakonodavnim ili regulatornim odredbama koje se tiču pitanja obuhvaćenih ovom Konvencijom.

Deo III – Završne klauzule

Član 14

Potpisivanju ove Konvencije moći će da pristupe Države članice Saveta Evrope. Podložna je ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja biće podneseni Generalnom sekretaru Saveta Evrope.

Član 15

1. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana u mesecu po isteku perioda od tri meseca nakon datuma kada su tri Države članice Saveta Evrope izrazile pristanak da se obavežu ovom Konvencijom u skladu sa odredbama Člana 14.
2. U pogledu bilo koje Države koja kasnije izrazi svoj pristanak da se obaveže, Konvencija stupa na snagu prvog dana nakon isteka perioda od tri meseca nakon datuma deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja.

Član 16

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor Ministara Saveta Evrope može pozvati bilo koju Državu koja nije članica Saveta Evrope da pristupi ovoj Konvenciji odlukom koju je donela većina predviđena članom 20.d Statuta Saveta Evrope i jednoglasnom odlukom ovlašćenih predstavnika Ugovornih Država u Komitetu Ministara.
2. Za svaku Državu koja pristupa, Konvencija stupa na snagu prvog dana meseca nakon isteka perioda od tri meseca nakon datuma deponovanja instrumenta pristupanja kod Generalnog sekretara Saveta Evrope.

Član 17

1. Svaka Država može pri potpisivanju ili deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, posebno naznačiti teritoriju ili teritorije na kojima će se ova Konvencija primenjivati.
2. Svaka Država može bilo kog kasnijeg datuma, deklaracijom upućenom Generalnom Sekretaru Saveta Evrope, proširiti primenu ove Konvencije na bilo koju drugu teritoriju naznačenu u toj deklaraciji. Za takvu teritoriju Konvencija stupa na snagu prvog dana u mesecu po isteku perioda od tri meseca od dana kada Generalni sekretar primi takvu deklaraciju.

3. Svaka deklaracija sačinjena u skladu sa dva prethodna stava može, u vezi sa bilo kojom teritorijom navedenom u takvoj deklaracijom, biti povučena putem obaveštenja upućenog Generalnom sekretaru. Povlačenje stupa na snagu prvog dana u mesecu po isteku perioda od šest meseci od dana kada Generalni Sekretar primi takvu deklaraciju.

Član 18

1. Svaka država može pri potpisivanju ili deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, objaviti da stavlja jednu ili više rezervi.
2. Svaka Ugovorna Država koja je stavila rezervu u skladu sa prethodnim stavom može je u celosti ili delimično povući putem obaveštenja upućenog Generalnom sekretaru Saveta Evrope. Povlačenje stupa na snagu od dana kada Generalni Sekretar primi takvu notifikaciju.
3. Ugovorna Strana koja je stavila rezervu na neku odredbu ove Konvencije ne može da zahteva da neka druga Ugovorna Strana primenjuje tu odredbu; može, međutim, ako je njena rezerva delimična ili uslovna, da zahteva primenu te odredbe u onom stepenu u kom ju je sama prihvatila.

Član 19

1. Svaka Ugovorna Strana može u bilo koje vreme odstupiti od ove Konvencije putem obaveštenja upućenog Generalnom sekretaru Saveta Evrope.
2. Takvo odstupanje stupa na snagu prvog dana u mesecu po isteku perioda od šest meseci od dana kada Generalni sekretar primi takvu notifikaciju.

Član 20

Generalni sekretar Saveta Evrope obaveštava Države Članice Saveta i svaku državu koja je pristupi ovoj Konvenciji, o:

- a. svakom potpisu;
- b. podnošenju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu sa Članovima 15, 16 i 17;
- d. svakom drugom aktu, obaveštenju ili saopštenju koji se odnose na ovu Konvenciju.

Kao potvrdu čega su dole potpisani, i u tu svrhu propisno ovlašćeni, potpisali ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Strazburu, na dan 24. novembra 1983. godine, na engleskom i francuskom, pri čemu su oba teksta jednako verodostojna, u jednom primerku koji se deponuje u arhiv Saveta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti overene primerke svakoj Državi članici Saveta Evrope i svakoj Državi pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji.

SAVET EVROPSKE UNIJE Brisel, 26. april 2004. (OR. en)

8303/04

JUSTCIV 62

Međuinstitucionalni dokument:

2002/0247 (CNS)

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

DIREKTIVA SAVETA VEZANA ZA NADOKNADU ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA

DIREKTIVA SAVETA 2004/.../EC

SAVET EVROPSKE UNIJE,

Imajući u vidu Sporazum koji ustanovljava Evropsku zajednicu, a posebno Član 308. ovog dokumenta,

Imajući u vidu predlog Komisije⁴⁶,

Imajući u vidu Mišljenje Evropskog parlamenta⁴⁷,

Imajući u vidu Mišljenje Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta⁴⁸,

---

46) SL K 45 E, 25.2.2003, str. 69

47) Mišljenje izneseno 23. oktobra 2003. (još uvek nije objavljeno u Službenom listu)

48) SL K

A s obzirom na činjenice:

1. Da je jedan od ciljeva Evropske zajednice da ukloni, i to između država članica, prepreke u slobodnom kretanju osoba i usluga.
2. Da je Sud pravde u slučaju Kovan⁴⁹ smatrao da je, kada Zakon Evropske zajednice garantuje fizičkoj osobi slobodu da ode u drugu državu članicu, zaštita te osobe od povrede u dotičnoj državi članici, na istoj osnovi koja se primenjuje i na državljane i osobe koje prebivaju tamo, upravo posledica te slobode kretanja. Mere da se olakša dobijanje nadoknade žrtvama krivičnih dela trebalo bi da budu sastavni deo ostvarivanja ovog cilja.
3. Da je na sastanku u Tampereu 15. i 16. oktobra 1999, Evropski savet zatražio sastavljanje minimalnih standarda za zaštitu žrtava kriminala, posebno za njihov pristup pravosuđu i njihova prava na nadoknadu za nanetu štetu, uključujući i sudske troškove.
4. Da je Evropski savet u Briselu, koji se sastao 25. i 26. marta 2004, u Izjavi o borbi protiv terorizma, zatražio usvajanje ove Direktive pre 1. maja 2004.
5. Da je 15. marta Savet usvojio Okvirnu odluku 2001/220/JHA o položaju žrtava u krivičnom postupku.⁵⁰ Ova odluka, na osnovu Naslova VI Sporazuma o Evropskoj uniji, daje žrtvama kriminala pravo da traže nadoknadu od prekršioca u toku krivičnog postupka.
6. Da bi žrtve kriminala u Evropskoj uniji trebalo da imaju pravo na pravičnu i odgovarajuću nadoknadu za povrede koje su pretrpeli, bez obzira na to gde je u Evropskoj zajednici bio počinjen zločin.
7. Da ova Direktiva postavlja sistem saradnje kako bi se žrtvama kriminala olakšao pristup nadoknadi u prekograničnim situacijama, što bi trebalo da funkcioniše na osnovi sistema država članica za nadoknadu žrtvama nasilnog namernog zločina, svaka za zločin počinjen na njenoj teritoriji. Stoga bi mehanizam nadoknade trebalo da postoji u svim državama članicama.
8. Da je većina država članica već ustanovila ovakve sisteme nadoknada, neke od njih u okviru ispunjenja svoje obaveze propisane Evropskom konvencijom od 24. novembra 1983. o nadoknadi za žrtve nasilnih zločina.
9. Da, s obzirom na to da su mere navedene u ovoj Direktivi neophodne da bi se postigli ciljevi Zajednice, a Sporazum ne obezbeđuje nikakva ovlašćenja za

---

49) Slučaj 186/87, Izveštaji Evropskog suda 1989, str. 195.

50) SLL 82, 22.3.2001. Str. 1.

usvajanje ove Direktive osim onih iz Člana 308 iz tog dokumenta, trebalo bi primenjivati taj Član.

10. Da žrtve krivičnih dela često neće biti u mogućnosti da prime nadoknadu od prekršioca, jer može da se desi da prekršilac ne poseduje neophodna sredstva da zadovolji presudu o nadoknadi ili zato što prekršilac ne može biti identifikovan ili krivično gonjen.
11. Da bi trebalo uvesti sistem saradnje između nadležnih organa država članica kako bi se olakšao pristup nadoknadi u slučajevima gde je zločin počinjen u državi članici različitoj od one u kojoj žrtva prebiva.
12. Da bi ovaj sistem trebalo da osigura da žrtve krivičnih dela uvek mogu da se obrate nadležnom organu u državi članici u kojoj prebivaju i da olakša sve praktične i lingvističke poteškoće koje se pojavljuju u prekograničnoj situaciji.
13. Da bi ovaj sistem trebalo da uključuje neophodne propise koji omogućavaju žrtvi kriminala da pronađe informacije potrebne za podnošenje prijave i efikasnu saradnju između nadležnih organa koji su uključeni u proces.
14. Da ova Direktiva poštuje osnovna prava i uzima principe priznate naročito u Povelji o osnovnim pravima Evropske unije za opšte principe Zakona Evropske zajednice.
15. Da, s obzirom na to da države članice ne mogu u dovoljnoj meri postići cilj olakšavanja pristupa žrtvama krivičnih dela nadoknadi u prekograničnim situacijama zbog prekograničnih elemenata i da se taj cilj, stoga, kada se uzmu u obzir obim ili efekti ove akcije, može bolje postići na nivou Zajednice, Zajednica može usvojiti mere, u skladu sa principom supsidijarnosti kao što je navedeno u Članu 5. Sporazuma. U skladu sa principom proporcionalnosti, kao što je navedeno u tom Članu, ova Direktiva ne seže izvan onoga što je neophodno da bi se postigao taj cilj.
16. Da bi mere potrebne za sprovođenje ove Direktive trebalo da budu usvojene u skladu sa Odlukom saveta 1999/468/EC od 28. juna 1999. koja propisuje procedure za ostvarivanje nadležnosti za sprovođenje koje su dodeljene Komisiji⁵¹,

51) SLL 184, 17. 7. 1999, Str. 23.

USVOJIO JE OVU DIREKTIVU:

I POGLAVLJE

Pristup nadoknadi u prekograničnim situacijama

Član 1.

Pravo na podnošenje prijave državi članici u kojoj podnosioc prebiva

Države članice treba da osiguraju da u slučaju kada je nasilni namerni zločin počinjen u državi članici različitoj od one u kojoj podnosioc prijave za nadoknadu obično prebiva, podnosioc prijave ima pravo da podnese prijavu nadležnom organu ili bilo kom drugom telu u ovoj drugoj državi članici.

Član 2.

Odgovornost za plaćanje nadoknade

Nadoknadu plaća nadležni organ države članice na čijoj teritoriji je zločin bio počinjen.

Član 3.

Odgovorni nadležni organi i administrativne procedure

1. Države članice treba da ustanove ili odrede jednog ili nekoliko nadležnih organa ili bilo kojih drugih tela, u daljem tekstu „nadležni organ ili organi za pružanje pomoći“, koji će biti odgovorni za primenu Člana 1.
2. Države članice treba da ustanove ili odrede jednog ili nekoliko nadležnih organa ili bilo kojih drugih tela, koji će biti odgovorni za odlučivanje o primeni nadoknade, u daljem tekstu „nadležni organ ili organi za donošenje odluke“.
3. Države članice treba da nastoje da postoji što manje administrativnih formalnosti koje se zahtevaju od podnosioca prijave za nadoknadu.

Član 4.

Informacije za potencijalne podnosioc prijave

Države članice treba da obezbede da potencijalni podnosioci prijave za nadoknadu imaju pristup najvažnijim informacijama u vezi sa mogućnostima prijavljivanja za nadoknadu, na bilo koji način koji država članica smatra odgovarajućim.

Član 5.

Pomoć podnosiocu prijave

1. Nadležni organ za pružanje pomoći treba podnosiocu prijave da obezbedi informacije navedene u Članu 4. i neophodne prijavne obrasce, na osnovu uputstva sastavljenog u skladu sa Članom 13.(2).
2. Nadležni organ za pružanje pomoći treba, na zahtev podnosioca prijave, da mu pruži opšte smernice i informacije o tome kako bi trebalo popuniti prijavu i koja dodatna dokumentacija može biti potrebna.
3. Nadležni organ za pružanje pomoći ne vrši procenu prijave.

Član 6.

Prenos prijava

1. Nadležni organ za pružanje pomoći treba da prenese prijavu i svu dodatnu dokumentaciju nadležnom organu za donošenje odluke što je pre moguće.
2. Nadležni organ za pružanje pomoći prenosi prijavu koristeći standardnu formu iz Člana 14.
3. Jezik na prijavi i svoj dodatnoj dokumentaciji određuje se u skladu sa Članom 11.(1).

Član 7.

Prijem prijava. Po prijemu prijave prenesene u skladu sa Članom 6, nadležni organ za donošenje odluke šalje sledeće informacije nadležnom organu za pružanje pomoći i podnosiocu prijave što je pre moguće:

- (a) podatke o kontakt osobi ili odeljenju koje je odgovorno za dato pitanje;
- (b) potvrdu o prijemu prijave;
- (c) ako je moguće, naznaku o približnom vremenskom periodu do kog će odluka o prijavi biti donesena.

Član 8.

Zahtev za dodatne informacije

Ako je to neophodno, nadležni organ za pružanje pomoći treba da podnosioca prijave uputi kako da dobije bilo kakve dodatne informacije od strane nadležnog organa za donošenje odluke.

Nadležni organ za pružanje pomoći treba, na zahtev podnosioca prijave, da naknadno prenese ove informacije direktno nadležnom organu za donošenje odluke što je pre moguće, i da priloži, gde je primereno, listu celokupne dodatne prenesene dokumentacije.

Član 9.

Saslušanje podnosioca prijave

1. Ako nadležni organ za donošenje odluke odluči, u skladu sa zakonom svoje države članice, da sasluša podnosioca prijave ili bilo koju drugu osobu kao što je svedok ili stručnjak, ovaj organ može da stupi u kontakt sa nadležnim organom za pružanje pomoći radi uređivanja:
  - (a) da osobu(osobe) direktno sasluša nadležni organ za donošenje odluke, u skladu sa zakonom svoje države članice, naročito koristeći telefonsku vezu – ili video konferenciju; ili
  - (b) da osobu(osobe) sasluša nadležni organ za pružanje pomoći, u skladu sa zakonom svoje države članice, koji naknadno treba da prenese izveštaj sa saslušanja nadležnom organu za donošenje odluke.
2. Direktno saslušanje u skladu sa stavom 1(a) može se održati samo u saradnji sa nadležnim organom za pružanje pomoći i to na dobrovoljnoj osnovi bez mogućnosti nametanja prinudnih mera od strane nadležnog organa za donošenje odluke.

Član 10.

Saopštenje odluke

Koristeći standardnu formu iz Člana 14, nadležni organ za donošenje odluke treba da pošalje odluku o prijavi za nadoknadu podnosiocu prijave i nadležnom organu za pružanje pomoći, što je pre moguće, u skladu sa nacionalnim zakonom, pošto je odluka doneta.

Član 11.

Drugi propisi

1. Informacije koje se prenose između nadležnih organa u skladu sa Članom 6. i 10. treba da budu izražene na:
  - (a) zvaničnim jezicima ili jednom od jezika države članice nadležnog organa kome se informacije šalju, koji odgovara jednom od jezika institucija Zajednice; ili
  - (b) nekom drugom jeziku institucija Zajednice koji je ta država članica navela kao prihvatljiv, sa izuzetkom
    - (i) punog teksta odluke koju je doneo nadležni organ za donošenje odluke, gde se korišćenje jezika određuje zakonom njegove države članice
    - (ii) izveštaja sastavljenih nakon saslušanja u skladu sa Članom 9.(1)(b), gde korišćenje

jezika određuje nadležni organ za pružanje pomoći, sa obavezom da on odgovara jednom od jezika institucija Zajednice.

2. Usluge koje pruža nadležni organ za pružanje pomoći u skladu sa Članovima 1. do 10. ne smeju dovesti do zahteva za bilo kakvu naknadu troškova od strane podnosioca prijave ili od nadležnog organa za donošenje odluke.
3. Prijavni obrasci i sva druga dokumentacija prenesena u skladu sa Članom 6. i 10. izuzeti su od autorizacije ili bilo koje druge formalnosti.

II POGLAVLJE

Nacionalni sistemi za nadoknadu

1. Pravila o pristupu nadoknadi u prekograničnim situacijama sastavljeni u ovoj Direktivi funkcionišu na osnovi sistema država članica za nadoknadu žrtvama nasilnog namernog zločina počinjenog na njihovim teritorijama.
2. Sve države članice treba da obezbede da njihova nacionalna pravila osiguravaju postojanje sistema za nadoknadu žrtvama nasilnog namernog zločina počinjenog na njihovim teritorijama, što garantuje pravičnu i odgovarajuću nadoknadu žrtvama.

III POGLAVLJE

Sprovođenje propisa

Član 13.

Informacije koje treba poslati Komisiji i uputstvo

1. Države članice treba, najkasnije do 1. jula 2005, da pošalju Komisiji detalje o:
  - (a) listi nadležnih organa ustanovljenih ili određenih u skladu sa Članom 3.(1) i 3.(2), uključujući, gde tako odgovara, informacije u vezi sa specijalnim i teritorijalnim ovlašćenjem ovih nadležnih organa;
  - (b) jezicima navedenim u Članu 11.(1)(a) koje nadležni organi mogu da prihvate za potrebe primene Članova 6. i 10. i zvaničnom jeziku ili jezicima različitim od svog sopstvenog koji je ili su njima prihvatljivi za prenos prijava u skladu sa Članom 11.(1)(b).
  - (c) informacijama ustanovljenim u skladu sa Članom 4.;
  - (d) prijavnim obrascima za naknadu;

Države članice treba da obaveste Komisiju o svim naknadnim promenama u vezi ove informacije.

2. Komisija treba, u saradnji sa državama članicama da ustanovi i objavi na internetu uputstvo koje sadrži informacije koje su obezbedile države članice u skladu sa stavom 1. Komisija je odgovorna za uređivanje neophodnih prevoda uputstva.

Član 14.

Standardna forma za prenos prijava i odluka

Standardne forme za prenos prijava i odluka treba da se ustanove najkasnije do 31. oktobra 2005, u skladu sa procedurom navedenom u Članu 15.(2).

Član 15.

Komitet

1. Komitet će pružati pomoć Komisiji.
2. Tamo gde se navodi ovaj stav, primenjuju se Članovi 3. i 7. Odluke 1999/468/EC.
3. Komitet treba da usvoji svoj Pravilnik o radu.

Član 16.

Centralni kontakti

Države članice treba da imenuju centralne kontakte za potrebe:

- (a) pomoći u sprovođenju Člana 13.(2);
- (b) produblivanja bliske saradnje i razmene informacija između nadležnih organa za pružanje pomoći i onih za donošenje odluke u državama članicama; i
- (c) pružanja pomoći i iznalaženje rešenja za sve poteškoće do kojih može doći u primeni Članova 1. do 10.

Kontakti treba redovno da se sastaju.

Član 17.

Povoljniji propisi

Ova Direktiva ne sme sprečiti države članice, do mere do koje su takvi propisi u skladu sa ovom Direktivom, u:

- (a) uvođenju ili održavanju povoljnijih propisa za dobrobit žrtava krivičnih dela ili drugih osoba oštećenih krivičnim delom;

- (b) uvođenju ili zadržavanju propisa u svrhu nadoknade žrtvama zločina počinjenog van njihove teritorije, ili bilo kojim drugim osobama oštećenim takvim zločinom, a u skladu sa uslovima koje država članica može odrediti za tu svrhu.

Član 18.

Sprovođenje

1. Države članice treba da stave na snagu zakone, pravila i administrativne propise potrebne za poštovanje ove Direktive najkasnije do 1. januara 2006, sa izuzetkom Člana 12.(2), kod koga se daje rok do 1. jula 2005. One treba smesta da obaveste svoju Komisiju.
2. Države članice mogu da osiguraju da su mere neophodne za poštovanje ove Direktive primenjive samo na podnosiocima prijave čije su povrede rezultat krivičnih dela počinjenih posle 30. juna 2005.
3. Kada države članice usvoje ove mere, one treba da sadrže upućivanje na ovu Direktivu ili da uz njih bude priložena takva referenca prilikom njihovog zvaničnog objavljivanja. Metode za sastavljanje takve reference treba da ustanove države članice.
4. Države članice treba da saopšte Komisiji tekst sa glavnim propisima domaćeg zakona, koji one usvajaju u oblasti koju propisuje ova Direktiva.

Član 19.

Revizija

Komisija treba, najkasnije do 1. januara 2009, da podnese izveštaj Evropskom parlamentu, Savetu i Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu o sprovođenju ove Direktive.

Član 20.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu na dvadeseti dan nakon njenog objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Član 21.

Primaoci

Ova Direktiva se šalje državama članicama.

**PREGLED UPOREDNOPRAVNIH
REŠENJA O NAKNADI ŠTETE
ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA
SA ELEMENTIMA NASILJA**

SLOVENIJA

ZAKON O NOVČANOJ NAKNADI ZA ŽRTVE NASILNIH KRIVIČNIH DELA

I. OPŠTE ODREDBE

Sadržaj zakona

Član 1

1. Ovaj Zakon reguliše pravo na novčanu naknadu koje ostvaruju žrtve nasilnih krivičnih dela sa umišljajem ili izdržavana lica tih žrtvi, proceduru podnošenja zahteva za naknadu i nadležne organe koji odlučuju i učestvuju u donošenju odluka o ostvarivanju navedenih prava.
2. U skladu sa Direktivom Saveta 2004/80/EK od aprila 2004. godine koja se odnosi na novčanu naknadu žrtvama krivičnih dela, ovaj Zakon definiše nadležne organe i procedure koje se primenjuju u Prekograničnim situacijama.

Definicije

Član 2

Pojmovi korišćeni u ovom Zakonu imaju sledeće značenje:

- „Žrtva“ je osoba koja je zbog izvršenog nasilnog krivičnog dela sa umišljajem pretrpela štetu kakva se navodi u daljem tekstu;
- „Izdržavana lica“ su osobe koje su bile pod izdržavanjem preminulog ili osobe koje su po zakonu imale pravo da zahtevaju izdržavanje od strane preminulog;
- „Nasilno krivično delo sa umišljajem“ je delo sa karakteristikama krivičnog dela koje je prema Krivičnom zakoniku (Službeni glasnik Republike Slovenije br. 63/94, 70 /94 - ispravka i 40/04) izvršeno sa namerom i uz korišćenje sile ili uz povredu seksualnog integriteta, i koje se kažnjava kaznom zatvora dužom od godinu dana;
- „Prekogranične situacije“ su okolnosti koje se odigravaju u zemlji i u inostranstvu;
- „Nacionalne prekogranične situacije“ su okolnosti pod kojima je izvršeno krivično delo na teritoriji Republike Slovenije i pravo na novčanu naknadu u tim situacijama

je predmet odluke Komisije iz člana 20. ovog Zakona, dok zahtev za isplatu naknade podnosi ovlašćeno lice nadležnog organa u drugoj zemlji članici Evropske unije;

- „Inostrane prekogranične situacije“ su situacije u kojima je krivično delo izvršeno u drugoj zemlji članici Evropske unije i pravo na novčanu naknadu u vezi sa tim delom je predmet odluke nadležnog organa te države, dok zahtev podnosi lice koje ima boravišnu adresu u Republici Sloveniji;
- „Podnosilac zahteva“ je lice koje je žrtva nasilnog krivičnog dela sa umišljajem i koje podnosi zahtev za naknadu.

Primena Zakona mutatis mutandis

Član 3

U slučajevima koji nisu regulisani ovim Zakonom, primenjuju se *mutatis mutandis* odredbe Opšteg zakona o upravnom postupku.

II PRAVO NA NOVČANU NAKNADU

Korisnici

Član 4

Podnosilac zahteva (u daljem tekstu: korisnik) ima prava na naknadu ukoliko su ispunjeni formalni i materijalni uslovi navedeni u ovom Zakonu.

Formalni uslovi

Član 5

Formalni uslovi za ostvarivanje novčane naknade ispunjeni su ukoliko je podnosilac zahteva:

- državljanin Republike Slovenije
- državljanin bilo koje druge zemlje članice Evropske Unije.

Materijalni uslovi

Član 6

1. Materijalni uslovi za ostvarenje prava na novčanu naknadu su:
- Podnosilac zahteva je bio žrtva nasilnog krivičnog dela sa umišljajem (u daljem tekstu: krivično delo).

- Krivično delo počinjeno je na teritoriji Republike Slovenije, na slovenačkom brodu ili slovenačkom avionu, bez obzira na to gde se žrtva nalazila u vreme kada je izvršeno krivično delo.
  - Izvršeno delo je zabeleženo ili prijavljeno nadležnim organima kao krivično delo,
  - Ne postoje utvrđene okolnosti koje onemogućavaju podnošenje zahteva za novčanu naknadu, na osnovu Zakona o obligacionim odnosima.
  - Kao posledica izvršenja krivičnog dela, podnosilac zahteva pretrpeo je telesne povrede, povredu zdravlja ili patnju.
  - Kao posledica izvršenja krivičnog dela, podnosilac zahteva pretrpeo je štetu koja je definisana ovim Zakonom.
2. U slučajevima kada krivično delo navedeno u prethodnom stavu za posledicu ima smrt neke osobe, prava na novčanu naknadu mogu ostvariti izdržavana lica, osim ukoliko nije drugačije predviđeno zakonom.

Uticaj krivičnog postupka

Član 7

1. Korisnik ostvaruje pravo na novčanu naknadu bez obzira na to da li je poznat počinilac krivičnog dela i bez obzira na to da li je pokrenut krivični postupak.
  2. U slučajevima kada je pokrenut krivični postupak protiv počinioac krivičnog dela, korisnik ima prava da uloži zahtev za oduzimanje imovine počinioac, u skladu sa zakonom kojim se reguliše krivični postupak i da o tome obavesti Komisiju navedenu u članu 20 ovog Zakona.
- Vrste štete

Član 8

Pravo na novčanu naknadu se ostvaruje u slučajevima kada je došlo do:

- Nanošenja fizičkog bola ili narušavanja zdravlja
- Patnje
- Gubitka sredstava za izdržavanje
- Medicinskih troškova i troškova hospitalizacije
- Pogrebnih troškova
- Štete i uništenja predmeta
- Troškova za podnošenje zahteva za naknadu.

Naknada za fizički bol ili narušavanje zdravlja

Član 9

1. Naknada za fizički bol određuje se u odnosu na okolnosti pod kojima je bol nanet, na stepen bola koji je rezultat telesne povrede ili narušavanja zdravlja, na trajanje bolova i po principu pravedne novčane naknade kao što je navedeno:
  - Manje zahtevne situacije – 50 do 500 evra
  - Srednje zahtevne situacije - 100 do 1.000 evra
  - Teške situacije – 250 do 2.500 evra
  - Veoma teške situacije – 500 do 5.000 evra
  - Izvanredno teške situacije – 1.000 do 10.000 evra
2. Tipične povrede u kategorijama situacija navedenim u prethodnom stavu određuje ministar zdravlja, u dogovoru sa ministrom pravde.

Naknada za patnju

Član 10

U skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima, ostvarenje prava na naknadu za pretrpljenu patnju, u zavisnosti od okolnosti pod kojima je došlo do nanošenja patnje, od stepena i trajanja patnje, određuje se u iznosu od najviše 10.000 evra.

Naknada za gubitak sredstava za izdržavanje

Član 11

1. Naknada za gubitak sredstava za izdržavanje ostvaruje se u jednokratnom iznosu, pod uslovima i u iznosu utvrđenom za porodičnu penziju, na osnovu zakonske regulative koja se odnosi na penzijsko i invalidsko osiguranje u Republici Sloveniji.
2. Pravo na naknadu pomenutu u prethodnom stavu ostvaruju samo osobe koje ne ostvaruju adekvatna primanja preko penzijsko-invalidskog osiguranja.
3. Naknada navedena u prvom stavu ovog člana utvrđuje se u iznosu od najviše 20.000 evra.

Naknada za medicinske troškove i troškove hospitalizacije

Član 12

1. Naknada za medicinske troškove i troškove hospitalizacije ostvaruje se u iznosu troškova za medicinske usluge pod obaveznim zdravstvenim osiguranjem na koje osigurana osoba ima prava na osnovu zakonske regulative koja se odnosi na zdravstvenu zaštitu i osiguranje u Republici Sloveniji, u odnosu na vrstu povrede i/ili narušavanje zdravlja.

2. Pravo na naknadu pomenutu u prethodnom stavu ostaruju samo osobe koje ne ostvaruju pravo na pokriće ovih troškova preko zdravstvenog osiguranja.

Naknada za pogrebne troškove

Član 13

1. Osobi koja je snosila sve troškove pogreba, nadoknađuju se troškovi u iznosu predviđenom zakonskom regulativom Republike Slovenije koja se odnosi na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje.
2. Pravo na naknadu pomenutu u prethodnom stavu ostvaruju samo osobe koje ne ostvaruju pravo na pokriće ovih troškova preko zdravstvenog osiguranja.

Naknada za štetu nanetu predmetima

Član 14

1. Naknada za štetu nanetu predmetima uključuje štetu nanetu garderobi i ličnim predmetima koje je lice nosilo na sebi/sa sobom u trenutku izvršenja krivičnog dela, a kojima je naneta šteta ili su uništeni.
2. Naknada pomenuta u prethodnom stavu utvrđuje se u iznosu od najviše 500 evra.
3. Bez obzira na odredbe iz prethodnog stava, za štetu nanetu ortopedskim i drugim pomagalicama vrši se naknada celokupne vrednosti, po zakonskoj regulativi koja se odnosi na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje osoba sa invaliditetom u Republici Sloveniji.

Troškovi podnošenja zahteva za naknadu

Član 15

1. Zahtevi, dokumenta i odluke u postupku utvrđivanja naknade oslobođeni su troškova.
2. Troškove prevoda i stručnih službi snosi budžet Republike Slovenije.

Okolnosti koje utiču na iznos naknade

Član 16

1. Pri utvrđivanju iznosa naknade razmatraju se i postupci korisnika u trenutku izvršenja krivičnog dela i nakon toga, kao i to da li je osoba uticala na izvršenje krivičnog dela ili stepen nanete štete.
2. U odnosu na okolnosti navedene u prethodnom stavu, naknada može biti umanjena ili odbačena primenom *mutatis mutandis* odredbi Zakona o obligacionim odnosima.

Utvrđivanje novčane naknade

Član 17

1. Novčana naknada utvrđena za određenu vrstu nanete štete umanjuje se za iznos naknade, povraćena sredstva ili druge naknade koje je korisnik već dobio za istu vrstu štete po drugom osnovu.
2. Ukoliko nije drugačije predviđeno zakonom, podzakonskim aktima ili ugovorima, naknada za istu vrstu štete umanjuje se za iznos naknade već isplaćene za tu vrstu štete.

Stupanje na snagu prava na novčanu naknadu

Član 18

Pravo na dobijanje novčane naknade stupa na snagu 30 (trideset) dana nakon objavljivanja konačne odluke o utvrđenom iznosu.

Primena Zakona o obligacionim odnosima

Član 19

Transfer i nasleđivanje prava na novčanu naknadu reguliše se odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

III. NADLEŽNI ORGANI

Deo prvi

Organ koji donosi odluke

Komisija

Član 20

1. O pravu na naknadu odlučuje Komisija u čiji sastav ulaze predsedavajući i četiri člana i njihovi zamenici.
2. Ulogu predsedavajućeg i/ili zamenika predsedavajućeg obavlja sudija Vrhovnog ili Visokog suda u oblasti građanskog prava.

3. Članovi i zamjenici članova Komisije su:
  - Vrhovni ili visoki javni tužilac,
  - Stručnjak iz oblasti traumatologije,
  - Stručnjak iz oblasti zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja
  - Stručnjak iz oblasti penzionog i invalidskog osiguranja.
4. Članovi i zamjenici članova Komisije navedeni u drugom i trećem stavu moraju imati najmanje svršeno univerzitetsko obrazovanje i najmanje deset (10) godina iskustva u relevantnoj oblasti.

Imenovanje Komisije

Član 21

1. Komisiju imenuje Vlada Republike Slovenije. Članovi Komisije postavljaju se na period od četiri (4) godine, sa mogućnošću ponovnog postavljenja nakon isteka mandata.
2. Predsedavajući Komisije postavlja se na predlog predsednika Vrhovnog suda Republike Slovenije.
3. Član Komisije iz Vrhovnog ili Visokog tužilaštva imenuje se na predlog Republičkog javnog tužioca Republike Slovenije. Članovi Komisije koji su stručnjaci iz oblasti traumatologije, zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja imenuju se na predlog ministra zdravlja. Član Komisije koji je stručnjak iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja imenuje se na predlog ministra zaduženog za socijalna pitanja.
4. Nadležni organi upućuju Ministarstvu pravde svoje predloge za imenovanje članova Komisije najkasnije dva (2) meseca pre isteka mandata trenutne Komisije i/ili najkasnije u roku od petnaest (15) dana od dana prevremenog prekida mandata. Ministar pravde upućuje Vladi Republike Slovenije spisak predloženih kandidata za Komisiju najkasnije mesec dana pre isteka mandata trenutne Komisije.
5. Odredbe koje se odnose na imenovanje predsedavajućeg i članova Komisije odnose se i na njihove zamjenike.

Prevremeni prekid mandata

Član 22

Predsedavajući i članovi Komisije, kao i njihovi zamjenici mogu biti raspušteni od strane Vlade Republike Slovenije pre isteka mandata u slučajevima:

- Kada je prestanak njihove funkcije uslov za imenovanje,
- Na lični zahtev, uz obrazloženje, predsedavajućeg, članova ili zamenika,
- Nesavesnog i nemarnog obavljanja poslova Komisije.

Rad Komisije

Član 23

1. Komisija donosi odluke na osnovu zahteva za novčanu naknadu na sastancima koje saziva predsedavajući.
2. Predsedavajući i članovi Komisije imaju prava na novčanu naknadu za svoje učešće na sastancima i na refundiranje svih stvarnih troškova ostvarenih prilikom učešća u obavljanju poslova Komisije, u fiksnom iznosu koji odredi ministar pravde.
3. U odsustvu predsedavajućeg i članova Komisije, menjaće ih njihovi zamenici.

Stručni i logistički poslovi

Član 24

Ministarstvo pravde obavlja stručne i logističke poslove za Komisiju.

Deo drugi

Drugi organi uključeni u postupak

Poslovi policije

Član 25

1. Policija obezbeđuje informacije o mogućnostima i uslovima za ostvarenje prava osobama koje nameravaju da svoja prava ostvare.
2. Po zahtevu osobe navedene u prethodnom stavu, policija izdaje potvrdu da je delo prijavljeno ili zavedeno kao krivično delo. Sadržaj ove potvrde određuje ministar pravde, u saradnji sa ministrom unutrašnjih poslova.

Poslovi Ministarstva pravde

Član 26

1. Ministarstvo pravde omogućava saradnju i razmenu informacija između Komisije, policije i nadležnih organa drugih zemalja, na osnovu propisa zemalja koje su odgovorne za izvršenje poslova na osnovu podnetog zahteva za ostvarivanje naknade, a takođe i pruža pomoć i pronalazi odgovorajuća rešenja u vezi sa sprovođenjem odredbi koje se odnose na prekogranične situacije.
2. Ministarstvo pravde pruža podnosiocu zahteva osnovne podatke o mogućnostima i uslovima za podnošenje zahteva za novčanu naknadu u skladu sa priručnikom koji je objavila Evropska komisija.
3. Ministarstvo pravde odgovorno je za prijem i dalje slanje zahteva za naknadu u prekograničnim situacijama.

IV. POSTUPAK ZA PODNOŠENJE ZAHTEVA ZA NOVČANU NAKNADU

Podnošenje zahteva za novčanu naknadu

Član 27

1. Zahtev za ostvarenje naknade podnosi se Ministarstvu pravde.
2. Zahtev se podnosi u pisanoj formi, na obrascu propisanom od strane ministra pravde.

Sadržaj zahteva

Član 28

1. Zahtev sadrži:
  - Podatke o podnosiocu (ime, datum i mesto rođenja, JMBG i/ili u slučajevima kada podnosilac nije državljanin Republike Slovenije, identifikacioni broj koji je u skladu sa propisima određene zemlje, podatke o nacionalnosti, stalnu i/ili privremenu adresu, zaposlenje i adresu na poslu),
  - Opis krivičnog dela
  - Opis okolnosti pod kojima je izvršeno krivično delo
  - Naznaku vrste nakande koja se traži
2. Zahtev se podnosi na slovenačkom jeziku, osim ukoliko nije drugačije predviđeno zakonom.

Rok za podnošenje zahteva

Član 29

1. Zahtev se podnosi najkasnije u roku od šest meseci od dana kada je izvršeno krivično delo koje se navodi u zahtevu za ostvarenje naknade.
2. Ukoliko usled telesnih povreda korisnik nije u mogućnosti da podnese zahtev u roku navedenom u prethodnom stavu, on/ona podneće zahtev najkasnije u roku od tri meseca od dana kada su prestali da budu validni razlozi za nepodnošenje zahteva, i to najkasnije u roku od pet godina od dana kada je izvršeno krivično delo.

Prateća dokumentacija

Član 30

1. Sledeća dokumentacija prilaže se uz zahtev:
  - Dokaz o državljanstvu;
  - Izjava policije da je delo zabeleženo i/ili prijavljeno kao krivično delo;
  - Odgovarajuće zdravstvene potvrde i/ili dokumenta kojima se potvrđuje da je korisnik pretrpeo telesne povrede, narušavanje zdravlja ili patnju;
  - Izjava o tome da podnosilac zahteva nije imao prava da zatraži novčanu naknadu od nekog drugog pravnog lica;
  - Druga dokumenta kojima se potvrđuje postojanje uslova za podnošenje zahteva koje podnosilac još nije naveo.
2. Dokumentacija navedena u prethodnom stavu podnosi se u originalu ili se podnose overene kopije.
3. Uz dokument podnet na stranom jeziku prilaže se i overeni prevod sudskog tumača.

Preliminarni test

Član 31

1. Predsedavajući Komisije odbija zahtev koji nije podnet na vreme, kao i zahtev koji je nepotpun ili nejasan, a podnosilac nije ispravio ovu nepravilnost do zadatog roka.
2. Predsedavajući Komisije određuje rok u kome je moguće ispraviti nepravilnost u slučaju nepotpunog ili nejasnog zahteva. Taj rok ne može biti duži od 30 (trideset) dana.

Odlučivanje po zahtevu

Član 32

1. Odluka Komisije o zahtevu validna je ukoliko su predsedavajući ili njegov/njen zamenik i svi članovi ili njihovi zamenici prisutni na sastanku. Komisija donosi odluku većinom glasova.
2. Komisija donosi odluku o odobrenju novčane naknade. Ova odluka objavljuje se u roku od devedeset (90) dana od dana prijema potpunog zahteva.
3. Protiv odluke navedene u prethodnom stavu nije moguće uložiti žalbu, dozvoljen je samo upravni spor.
4. Konačna odluka o odobrenju novčane naknade upućuje se državnom tužiocu Republike Slovenije.

Obezbeđivanje informacija

Član 33

Državni i drugi organi, organizacije i pojedinci koji poseduju informacije o okolnostima i činjenicama od značaja za donošenje odluke o novčanoj naknadi dužni su da besplatno obezbede te informacije Komisiji, po dobijanju pismenog zahteva.

V. POSTUPAK U PREKOGRANIČNIM SITUACIJAMA

Strana prekogranična situacija

Član 34

1. U slučajevima stranih prekograničnih situacija, podnosilac zahteva može podneti zahtev za novčanu naknadu Ministarstvu pravde.
2. Ministarstvo pravde upućuje zahtev, zajedno sa pratećom dokumentacijom, nadležnom organu države od koje podnosilac potražuje naknadu.
3. Zahtev naveden u prethodnom stavu upućuje se na standardnom obrascu koji propisuje Komisija Evropskih zajednica.
4. U slučajevima kada strani nadležni organ zatraži da se saslušanje podnosioca zahteva, svedoka ili stručnog lica odigra u Republici Sloveniji, ovo saslušanje organizuje Ministarstvo pravde, pod uslovom da lice koje treba da bude saslušano pristane na saslušanje.

5. U slučajevima kada strani nadležni organ zatraži da se saslušanje odigra uz pomoć tehničkih sredstava komunikacije, ovo saslušanje odigraće se u saradnji sa Ministarstvom pravde, pod uslovom da lice koje treba da bude saslušano pristane na saslušanje.

Domaća prekogranična situacija

Član 35

1. Nakon prijema zahteva od strane nadležnog organa druge zemlje članice Evropske unije, Ministarstvo pravde šalje nadležnom organu, najkasnije u roku od trideset (30) dana, ime kontakt osobe, potvrdu o prijemu zahteva i, ukoliko je moguće, informaciju o vremenu potrebnom da se donese odluka na osnovu podnetog zahteva.
2. U slučajevima kada Ministarstvo pravde od nadležnog organa druge zemlje članice Evropske unije primi zahtev koji nije poslat na standardnom obrascu propisanom od strane Komisije Evropskih zajednica, ovaj zahtev se vraća organu od koga je primljen.
3. U slučajevima kada zahtev i prateća dokumentacija nisu podneti na slovenačkom jeziku, Ministarstvo pravde ih vraća podnosiocu i ili organu koji je ta dokumenta uputio, zajedno sa instrukcijom o upotrebi slovenačkog jezika u skladu sa članom 28 i 30 ovog Zakona.
4. Ukoliko Komisija otkrije da je u domaćoj prekograničnoj situaciji, pre donošenja odluke neophodno sprovesti posebne postupke, kao što je saslušanje podnosioca, svedoka ili stručnog lica, može zatražiti od nadležnog organa zemlje članice Evropske unije u kojoj je podnosilac podneo zahtev za novčanu naknadu, da sprovede te postupke.
5. Saslušanje neophodno u takvom postupku može se odigrati i pomoću tehničkih sredstava komunikacije. Ova sredstva uključuju, između ostalog, računarsku tehnologiju, mreže elektronske komunikacije i video i audio prenos.
6. Saslušanje pomenuto u prethodnom stavu odigraće se od strane predsedavajućeg Komisije ili člana Komisije koga za tu priliku predsedavajući posebno ovlasti.
7. Odluku Komisije Ministarstvo pravde upućuje podnosiocu zahteva i nadležnom organu u stranoj zemlji, na standardnom obrascu koji propisuje Komisija Evropskih zajednica.

VI. FINANSIRANJE NACIONALNOG PROGRAMA ZA NOVČANU NAKNADU ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA

Član 36

1. Nacionalni program za novčanu naknadu žrtvama krivičnih dela finansira se iz budžeta Republike Slovenije.
2. Sredstva za isplatu novčane naknade žrtvama nasilnih krivičnih dela sa umišljajem i sredstva za rad Komisije navedene u članu 20 ovog Zakona, obezbeđuje Kancelarija državnog tužioca Republike Slovenije, u okviru svog finansijskog plana.
3. Ministar finansija propisuje metode uplate u budžet, vršenja transfera po osnovu zahteva, refundiranja nepravilno isplaćenih sredstava i refundiranja neiskorišćenih sredstava u slučajevima odloženih postupaka, na osnovu člana 162(2) Zakonika o krivičnom postupku.

VII. ARHIVIRANJE PODATAKA O PODNOSIOCIMA ZAHTEVA I DONETIM ODLUKAMA

Čuvanje podataka

Član 37

1. Ministarstvo pravde čuva podatke o podnosiocima zahteva i donetim odlukama o novčanoj naknadi u svrhu donošenja daljih odluka i izvršavanja ostalih poslova.
2. Podaci se čuvaju po pojedinačnim slučajevima i svaki predmet se obeležava rednim brojem i brojem predmeta.
3. Prilikom arhiviranja, redni broj izražava se arapskim ciframa.
4. Broj predmeta za pojedinačni slučaj je broj koji se dodeljuje predmetu prilikom prijema zahteva i u skladu je sa internim aktima Ministarstva pravde. Nakon broja predmeta, beleži se redni broj unosa.
5. Čuvanje podataka i arhiviranje može se sprovesti i uz pomoć računarske tehnologije.

Sadržaj predmeta

Član 38

Predmeti o podnosiocima zahteva i donetim odlukama o novčanoj naknadi sadrže:

1. Podatke o podnosiocu zahteva:
  - Ime i prezime
  - JMBG i ili datum rođenja i pol, u nedostatku JMBGa
  - Mesto rođenja
  - Stalnu adresu
  - Nacionalnost
2. Podatke o donetoj odluci:
  - Redni broj i broj predmeta
  - Datum podnošenja zahteva
  - Vrstu odluke
  - Tip krivičnog dela koji je osnov za podnošenje zahteva
  - Datum izdavanja zahteva
  - Datum kada odluka o odobrenju novčane naknade stupa na snagu
  - Iznos novčane naknade
  - Datum isplate novčane naknade
  - Indikaciju o započetom upravnom sporu
  - Informacije o odobrenju naknade po osnovu zahteva, na osnovu člana 40 i 41 ovog Zakona

Čuvanje podataka

Član 39

Podaci o podnosiocu zahteva i podaci o donetoj odluci iz člana 38 ovog Zakona čuvaju se trajno.

VIII. TRANSFER PRAVA NA NAKNADU I POVRAĆAJ NEPRAVILNO STEČENIH SREDSTAVA

Transfer prava na naknadu

Član 40

Pravo korisnika na novčanu naknadu po osnovu toga što je žrtva nasilnog krivičnog dela sa umišljajem prenosi se na Republiku Sloveniju, do iznosa isplaćene naknade, na dan izvršenja odluke o odobrenju novčane naknade u skladu sa ovim članom (subrogacija).

Transferom prava na Republiku Sloveniju, Republika Slovenija stiće, u odnosu na lice koje je izvršilo nasilno krivično delo sa umišljajem, položaj korisnika i kreditora do iznosa sredstava isplaćenih na osnovu odluke o odobrenju novčane naknade.

Povraćaj nepravilno stečenih sredstava

Član 41

Republika Slovenija ima prava da potražuje povraćaj sredstava od korisnika, uvećanih za iznos odgovarajuće kamate i troškova postupka, pod uslovom da su ta sredstva isplaćena na osnovu lažnih podataka i/ili ukoliko korisnik nije obavestio Komisiju o činjenicama koje utiču na ostvarenje navedenih prava.

PRELAZNE I KONAČNE ODREDBE

Krivična dela izvršena pre stupanja na snagu ovog Zakona

Član 42

1. Korisnici imaju prava da ulože zahtev za novčanu naknadu i za krivična dela izvršena u periodu od 1. jula 2005. godine do stupanja na snagu ovog Zakona.
2. U vezi sa krivičnim delima navedenim u prethodnom stavu, rok za podnošenje zahteva u smislu člana 29 ovog Zakona počinje da se računa od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Imenovanje Komisije

Član 43

Rukovodioci odgovarajućih organa predlažu članove Komisije i njihove zamenike u roku od jednog (1) meseca od stupanja na snagu ovog Zakona. Odmah po prijemu predloga za imenovanje članova Komisije, ministar pravde upućuje spisak predloženih kandidata Vladi Republike Slovenije. Predsedavajući Komisije saziva prvi sastanak najkasnije mesec dana nakon imenovanja Komisije.

Valuta

Član 44

Do uvođenja evra kao valute u Republici Sloveniji, iznos novčane naknade obračunavaće se u slovenačkim tolarima. Restrikcije koje se primenjuju na iznose naknade

obračunavaće se u talarima na osnovu srednjeg kursa Banke Slovenije na dan donošenja odluke o novčanoj naknadi.

Pitanje podzakonskih akata

Član 45

1. Ministar pravde doneće propise koji se navode u članu 23(2) i 27(2) ovog Zakona u roku od 3 (tri) meseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
2. Ministar pravde, u saradnji sa ministrom zdravlja, doneće propis koji se navodi u članu 9(2) ovog Zakona u roku od 3 (tri) meseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
3. Ministar pravde, u saradnji sa ministrom unutrašnjih poslova, doneće propis koji se navodi u članu 25(2) ovog Zakona u roku od 3 (tri) meseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
4. Ministar finansija doneće propis koji se navodi u članu 36(3) ovog Zakona u roku od mesec danan od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Stupanje na snagu

Član 46

Ovaj Zakon stupa na snagu petnaestog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Slovenije.

BUGARSKA

ZAKON O POMOĆI I NOVČANOJ NAKNADI ZA ŽRTVE KRIVIČNIH DELA¹

Glava prva

OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

1. Ovaj zakon definiše uslove i procedure za pružanje pomoći i novčane naknade od strane države žrtvama krivičnih dela koje su državljani Bugarske ili državljani zemalja članica Evropske unije.
2. Na osnovu uslova i procedura predviđenih ovim Zakonom, pomoć i novčana naknada mogu se pružiti i stranim državljanima u slučajevima kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima čiji je potpisnik Republika Bugarska.

Član 2.

Svrha ovog Zakona je da se ustanovi i obezbedi zaštita prava i legitimnih interesa žrtava krivičnih dela.

Član 3.

1. Na osnovu uslova i procedura predviđenih ovim Zakonom, pomoć može biti pružena žrtvama koje su pretrpele novčanu ili nenovčanu štetu koja je posledica izvršenog krivičnog dela, dok novčana naknada može biti omogućena onim žrtvama koje su pretrpele novčanu štetu.
2. U slučajevima kada je žrtva preminula od posledica izvršenja krivičnog dela, pravo žrtve na pomoć i novčanu naknadu prebacuje se na decu, roditelje ili bračnog partnera ili na osobu sa kojom je žrtva živela u zajednici.

---

1) Objavljen u Sluzbenom Glasniku, br. 105/22.12.2006. na snazi od 01.01.2007.

3. Pomoć i novčana naknada mogu biti pruženi licima iz stava 1 i 2, koja su pretrpela štetu koja je posledica izvršenja jednog od sledećih krivičnih dela: terorizam; ubistvo; namerno nanošenje teških telesnih povreda; seksualno uznemiravanje ili silovanje sa ozbiljnim zdravstvenim posledicama; trgovina ljudima; krivična dela počinjena na osnovu naređenja ili po odluci organizovanih kriminalnih grupa; ili druga ozbiljna krivična dela sa umišljajem koja za posledicu imaju smrt ili nanošenje teških telesnih povreda, kao posledica krivičnih dela definisanih zakonom.

Član 4.

Ovaj Zakon primenjuje se u slučajevima kada je krivično delo iz člana 3, stav 3, počinjeno na teritoriji Republike Bugarske ili kada je krivično delo počinjeno van teritorije ove zemlje, a žrtva je državljanin Republike Bugarske.

Član 5.

Pomoć i novčana naknada predstavljaju oblik humanog postupanja države prema žrtvama krivičnih dela.

Glava druga

UPOZNAVANJE ŽRTAVA KRIVIČNIH DELA SA NJIHOVIM PRAVIMA

Član 6.

1. Službe Ministarstva unutrašnjih poslova i organizacije za podršku žrtvama informišu žrtve o:
  - organizacijama kojima se žrtve mogu obratiti za besplatno savetovanje i podršku, kao i o vrstama besplatnog savetovanja i podrške koju mogu dobiti;
  - pravima žrtava na pravnu pomoć, službama kojima mogu da se obrate da bi ostvarile to pravo, kao i o uslovima i postupcima za dobijanje besplatne pravne pomoći;
  - službama kojima se može prijaviti krivično delo, procedurama koje se pokreću nakon prijavljenog krivičnog dela, kao i o aktivnostima koje žrtve mogu da preduzmu na osnovu utvrđenih uslova i postupaka;

- pravima žrtava u postupku krivičnog gonjenja i o mogućnostima za učestvovanje u tom postupku;
  - službama kojima žrtve mogu da se obrate za sopstvenu zaštitu ili zaštitu svoje porodice, kao i o uslovima i procedurama za dobijanje takve zaštite;
  - službama kojima žrtve mogu da se obrate za novčanu naknadu od strane države, kao i o uslovima i postupcima za dobijanje takve naknade;
  - mogućim oblicima zaštite prava i interesa žrtava krivičnih dela koje su strani državljani u Republici Bugarskoj;
  - mogućim oblicima zaštite prava i interesa žrtava krivičnih dela ukoliko su krivična dela izvršena u drugoj zemlji, kao i o službama kojima mogu da se obrate u takvim slučajevima.
2. Ove informacije se pružaju u pisanoj ili usmenoj formi, na jeziku koji žrtva razume.
  3. Pružanje ovih informacija se dokumentuje kroz pisane beleške koje se registruju u odeljenju za arhivu određene službe ili organizacije iz stava 1.

Član 7.

1. Nacionalni savet za pomoć i naknadu žrtvama krivičnih dela, u daljem tekstu „Nacionalni savet“, obavlja sledeće poslove:
  - objavljuje i distribuira brošuru na bugarskom, engleskom, nemačkom i francuskom jeziku, sa informacijama neophodnim na osnovu člana 6, stav 1;
  - u svrhu besplatne distribucije, obezbeđuje ovu brošuru službama i organizacijama iz člana 6, stav 1, kao i ustanovama za medicinsku pomoć, socijalnim službama i drugim pravnim licima koja u toku svog rada dolaze u kontakt sa žrtvama krivičnih dela.
2. Informacije objavljene u brošuri objavljuju se na internet strani Nacionalnog saveza, Ministarstva unutrašnjih poslova, organizacija za podršku žrtvama i službama iz stava 1, tačka 2.
3. Nacionalni savet, u saradnji sa organizacijama za podršku žrtvama, u obavezi je da obezbedi stalnu besplatnu telefonsku liniju sa jedinstvenim telefonskim brojem, kako bi se pružale informacije žrtvama krivičnih dela. Operater ove telefonske linije prijavljuje službama Ministarstva unutrašnjih poslova bilo koju žrtvu koja se nalazi u opasnosti.
4. Nacionalni savet, u saradnji sa organizacijama za podršku žrtvama i izvršnim ili lokalnim službama Vlade sa nadležnostima u oblasti zaštite žrtava krivičnih dela, organizuje javne kampanje kako bi se podigla svest građana o njihovim pravima kao žrtvama krivičnih dela.

Glava treća

OBLICI POMOĆI I NOVČANE NAKNADE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA

Član 8.

1. Pomoć žrtvama može biti pružena u sledećim oblicima:
  - medicinski tretman u hitnim situacijama, na osnovu procedure koju propisuje Zakon o zdravstvu;
  - psihološko savetovanje;
  - besplatna pravna pomoć;
  - praktična pomoć.
2. Lica iz člana 3, stav 2 imaju prava na korišćenje oblika pomoći iz stava 1, tačaka 2 do 4.
3. Pored ovih oblika pomoći, žrtve krivičnih dela imaju prava na jednokratnu novčanu naknadu pod uslovima i procedurama predviđenim ovim Zakonom.

Član 9.

1. Besplatno psihološko savetovanje obezbeđuju specijalizovani psiholozi iz organizacija za podršku žrtvama krivičnih dela.
2. Aktivnosti navedene u stavu 1 finansiraju se od strane Ministarstva pravde, po procedurama koje utvrđuje Nacionalni savet.
3. Organizacije za podršku žrtvama o svojim aktivnostima izveštavaju Nacionalni savet na godišnjem nivou.

Član 10.

Žrtve krivičnih dela ostvaruju pravo na besplatnu pravnu pomoć pod uslovima i procedurama koje propisuje Zakon o pravnoj pomoći.

Član 11.

1. Organizacije za podršku žrtvama i druga pravna lica koja, u toku obavljanja poslova iz svojih nadležnosti, stupaju u kontakt sa žrtvama krivičnih dela, obezbediće žrtvama praktičnu pomoć.
2. Praktična pomoć podrazumeva postavljanje adekvatnih oglasnih tabli na vidno

mesto i obezbeđivanje drugog materijala kojim se objašnjavaju prava žrtava krivičnih dela koja su utvrđena ovim Zakonom, kao i stvaranje mirnog i povoljnog okruženja pri kontaktu sa žrtvama.

Član 12.

Novčana naknada obezbeđuje se nakon što na snagu stupi:

1. presuda o krivici, uključujući i slučajeve koji su se procesuirali u odsustvu optuženog;
2. tužilački ili sudski instrument kojim se prekida krivični postupak, osim u slučajevima kada se postupak prekida u skladu sa članom 24, stav 1, tačke 1, 7, 9 i 11 Zakonika o krivičnom postupku;
3. tužilački ili sudski instrument kojim se obustavlja krivični postupak na osnovu nemogućnosti da se identifikuje izvršilac krivičnog dela.

Član 13.

1. Novčana naknada predstavlja gotovinski iznos između 250 i 5.000 leva koji obezbeđuje država.
2. U slučajevima kada se novčana naknada obezbeđuje licima iz člana 3, stav 2, ukupni iznos ne može da prelazi 10.000 leva.

Član 14.

Novčana naknada pokriva, u ukupnom iznosu ili pojedinačnim iznosima, novčanu štetu direktno uzrokovanu krivičnim delom, a sastoji se od:

1. medicinskih troškova, osim troškova koji se pokrivaju iz budžeta Fonda za nacionalno zdravstveno osiguranje;
2. izgubljene zarade;
3. pravnih taksi i troškova sudskog spora;
4. izgubljene podrške za izdržavana lica;
5. pogrebnih troškova;
6. druge novčane štete.

Član 15.

1. Novčana naknada neće biti obezbeđena u slučajevima kada:
  - je žrtva okrivljena za krivično delo iz člana 3, stav 3 u proteklih pet godina pre podnošenja zahteva za novčanu naknadu;
  - je krivično delo počinjeno u stanju visoke razdražljivosti izazvane od strane žrtve

izvršenjem ilegalne aktivnosti, zbog čega su izazvane ili su mogle biti izazvane ozbiljne posledice na počinioaca ili srodnika počinioaca;

- je krivično delo učinjeno prešavši granicu razumne samoodbrane;
  - je žrtva dobila odštetu na neki drugi način;
  - žrtva nije prijavila krivično delo nadležnim organima, osim u slučajevima kada žrtva ima validan razlog što to nije učinila.
2. U slučajevima u kojima je žrtva doprinela izvršenju dela sa krivičnim posledicama, izvršiće se umanjeње novčane naknade koju žrtva ima prava da ostvari.

Član 16.

Nakon isplate novčane naknade, Ministarstvo pravde po hitnom postupku ulaže zahtev počinioцу ili naslednicima počinioца za nadoknadu isplaćenog iznosa.

Glava četvrta

USLOVI I PROCEDURE ZA PRUŽANJE POMOĆI I NOVČANE NAKNADE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA

Član 17.

1. Zahtev za besplatno psihološko savetovanje podnosi se organizaciji za podršku žrtvama po izboru žrtve.
2. Ovaj zahtev sadži:
  - ime i prezime žrtve, državljanstvo, datum i mesto rođenja, adresu stalnog boravka i adresu trenutnog boravka;
  - datum, mesto i okolnosti pod kojima je izvršeno krivično delo;
  - datum kada je žrtva prijavila krivično delo nadležnim organima;
  - razlog iz koga podnosilac zahteva traži psihološko savetovanje.
3. Uz ovaj zahtev prilažu se kopije dokumenata koji potvrđuju tačnost podataka navedenih u zahtevu.
4. Organizacije za podršku žrtvama čuvaju registar podnesenih zahteva i preduzetih aktivnosti.

Član 18.

1. Nacionalni savet, regionalne uprave ili službe i organizacije iz člana 6, stav 1, obezbeđuju žrtvama standardne obrasce zahteva za novčanu naknadu.
2. Zahtev za novčanu naknadu sadrži:
  - ime i prezime žrtve, državljanstvo, datum i mesto rođenja, adresu stalnog boravka i adresu trenutnog boravka;
  - datum, mesto i okolnosti pod kojima se desilo krivično delo i izveštaj o krivičnom delu;
  - razloge za podnošenje zahteva za novčanu naknadu.
3. Zahtev za novčanu naknadu podnosi se regionalnoj upravi regiona u kome je prijavljena adresa trenutnog boravka žrtve ili Nacionalnom savetu u periodu od maksimalno dva meseca nakon stupanja na snagu pravnog instrumenta iz člana 12.
4. U slučajevima kada se zahtev podnese regionalnoj upravi, isti će biti prosleđen Nacionalnom savetu u roku od 7 dana nakon dana prijema, zajedno sa otvorenim predmetom o datom slučaju.
5. Ukoliko se zahtev za novčanu naknadu ne podnese u vremenskom roku iz stava 3 iz validnih razloga, rok za podnošenje zahteva računaće se od trenutka kada navedeni razlozi prestanu da onemogućavaju podnošenje zahteva.
6. Uz ovaj zahtev prilažu se kopije dokumenata koji potvrđuju tačnost podataka navedenih u zahtevu. U slučajevima kada je žrtva državljanin neke zemlje članice Evropske Unije, kako bi se utvrdio osnov za eventualno neobezbeđivanje naknade iz člana 15, stav 1, tačka 1, Nacionalni savet može zatražiti saradnju od nadležnih organa u zemlji članici čiji je žrtva državljanin.
7. Nacionalni savet pružiće žrtvi, ili u slučajevima kada je zahtev prosleđen od strane regionalne uprave - i regionalnoj upravi, informacije o kontakt osobi u Ministarstvu pravde, potvrdu o prijemu zahteva i podatak o vremenu potrebnom da se zahtev procesuirá.

Član 19.

1. Državljanin Bugarske koji je žrtva krivičnog dela u nekoj drugoj zemlji članici Evropske Unije može zatražiti novčanu naknadu kod nadležnog organa te zemlje članice, preko službi Nacionalnog saveta.
2. Nacionalni savet će proslediti zahtev, zajedno sa obrascem koji potvrđuje prijem zahteva, nadležnim organima u drugoj zemlji članici.

Glava peta

ORGANIZACIJA I PROCEDURE NACIONALNOG SAVETA ZA PRUŽANJE POMOĆI I NAKNADE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA

Član 20.

1. U svrhu realizacije i koordinacije aktivnosti predviđenih ovim Zakonom, Nacionalni savet za pomoć i naknadu žrtvama krivičnih dela osniva se pod nadležnošću ministra pravde.
2. Članovi Nacionalnog saveta su: sudija iz Vrhovnog kasacionog suda, kojeg imenuje predsednik tog suda; tužilac iz Kancelarije vrhovnog kasacionog tužilaštva, kojeg imenuje Vrhovni tužilac; po jedan službenik iz Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva finansija, Ministarstva pravde i Ministarstva spoljnih poslova, koje imenuju ministri; po jedan predstavnik Državne agencije za zaštitu deteta, Nacionalne komisije za borbu protiv trgovine ljudima, Vrhovnog saveta advokatske komore i Udruženja organizacija za podršku žrtvama krivičnih dela. Predstavnik Udruženja imenuje se na generalnoj skupštini organizacija članova.
3. Nacionalnim savetom predsedava ministar pravde ili pomoćnik ministra koga ministar pravde za to ovlasti.
4. Nacionalni savet ima tehničku podršku administrativnih službi Ministarstva pravde.

Član 21.

Nacionalni savet:

1. je zadužen za isplatu novčane naknade;
2. izrađuje obrasce zahteva za novčanu naknadu na bugarskom, engleskom, francuskom i nemačkom jeziku, spisak dokumenata koje je neophodno priložiti uz zahtev, kao i obrasce iz člana 19, stav 2 i člana 24, stav 8, i podnosi ih Ministarstvu pravde na usvajanje;
3. predlaže politiku i proces planiranja i predlaganja u vezi sa pravnim i praktičnim inicijativama u oblasti zaštite žrtava krivičnih dela;

4. koordiniše aktivnosti službi i organizacija iz člana 6, stav 1 sa ciljem sprovođenja ovog Zakona;
5. pruža pomoć državljanima Bugarske koji su žrtve krivičnih dela u drugim zemljama Evropske unije prilikom popunjavanja zahteva za novčanu naknadu i prosleđuje te zahteve nadležnim organima u drugim zemljama članicama;
6. pokreće viktimološka istraživanja i koordiniše druge istraživačke programe iz oblasti pomoći žrtvama krivičnih dela;
7. sprovodi i koordiniše aktivnosti informisanja iz člana 6 i 7;
8. organizuje i sprovodi proces davanja instrukcija i obuku osoblja koje radi sa žrtvama krivičnih dela;
9. sprovodi međunarodnu saradnju u oblasti pomoći žrtvama krivičnih dela;
10. podnosi godišnje izveštaje Ministarstvu pravde o aktivnostima preduzetim kako bi se pružila pomoć i novčana naknada žrtvama krivičnih dela;
11. izveštava, najmanje jednom kvartalno, Ministarstvo pravde o sredstvima utrošenim na pružanje pomoći i novčanu naknadu žrtvama krivičnih dela.

Član 22.

1. U okviru nacionalnog saveta osniva se stručna komisija koja pomaže Savetu u obavljanju njegovih aktivnosti. Članove stručne komisije imenuje ministar pravde.
2. Stručna komisija razmatra zahteve za novčanu naknadu, izdaje pismenu izjavu o ispravnosti svakog zahteva i predlaže iznos naknade za svaki pojedinačni slučaj.

Član 23.

1. Nacionalni savet sastaje se najmanje jednom u tri meseca.
2. Sastanke Nacionalnog saveta saziva i njima predsedava predsedavajući Saveta. U odsustvu predsedavajućeg, u svakom pojedinačnom slučaju, određuje se član Saveta koji će obavljati ulogu predsedavajućeg.
3. Članovi Nacionalnog saveta biće informisani najmanje tri dana unapred o održavanju redovnih sastanaka.
4. Sastanak Nacionalnog saveta smatra se validnim samo ukoliko je na sastanku prisutno najmanje dve trećine njegovih članova. Ukoliko nema kvoruma, predsedavajući zakazuje novi termin za sastanak koji će se održati nakon najkasnije tri dana od tog dana.

Član 24.

1. Zahtev za novčanu naknadu biće razmotren u roku od tri meseca nakon prijema.
2. Kako bi bila odobrena, odluku Nacionalnog saveta mora da potvrdi prosta većina prisutnih. Sve odluke formulišu se napismeno, na dan održavanja sastanka.
3. Odluka o dodeli novčane naknade sadrži:
  - ime i prezime, JMBG, državljanstvo, adresu stalnog boravka i adresu trenutnog boravka osobe kojoj se dodeljuje novčana naknada;
  - pravnu klasifikaciju, vreme i mesto izvršenja krivičnog dela čija je žrtva osoba kojoj se dodeljuje novčana naknada;
  - podatke o nanetoj šteti za koju se dodeljuje novčana naknada, kao i o visini naknade.
4. Odluka o odbijanju zahteva za dodelu novčane naknade sadrži podatke navedene u stavu 3, tačka 1 i 2, kao i obrazloženje o odbijanju zahteva.
5. Odluka ne podleže žalbi.
6. Jedan primerak odluke hitno se upućuje žrtvi, a u slučajevima kada je zahtev za dodelu novčane naknade upućen preko regionalne uprave, takođe i organima regionalne uprave.
7. U slučajevima navedenim pod članom 12, tačka 3, jedan primerak odluke Nacionalnog saveta upućuje se organu koji je naložio obustavljanje krivičnog postupka, zajedno sa napomenom da odluku treba priložiti predmetu koji je otvoren za dati slučaj.
8. U slučajevima kada je zahtev za dodelu novčane naknade primljen posredstvom nadležnog organa neke druge zemlje članice Evropske unije, Nacionalni savet uputiće primerak svoje odluke, zajedno sa obrascem o prijemu odluke, navedenom organu.

Član 25.

1. Sredstva neophodna za sprovođenje ovog Zakona obezbeđuju se iz budžeta Ministarstva pravde, na osnovu kalendara koji predviđa uslove i limite za proceduru pripreme godišnjeg nacionalnog budžeta.
2. Ukoliko se ostvari bilo kakav prihod kao rezultat sprovođenja pravila iz člana 16, ovaj iznos biće transferisan na vanbudžetski račun Ministarstva pravde.

Član 26.

Službe Vlade i lokalne samouprave, državni službenici, pravna lica i građani pružaju pomoć Nacionalnom savetu u obavljanju poslova.

Glava šesta

MEĐUNARODNA SARADNJA

Član 27.

1. Nacionalni savet obraća se za pomoć nadležnim organima drugih zemalja u slučajevima kada su državljani Bugarske žrtve krivičnih dela počinjenih u inostranstvu i pruža pomoć državljanima drugih zemalja koji legalno borave u Republici Bugarskoj, kako bi omogućio pristup svim oblicima pomoći iz člana 8, stav 1.
2. Ministarstvo pravde je organ sa centralnom nadležnošću za prijem zahteva i odlučivanje o novčanoj naknadi u slučajevima kada se radi o državljanima drugih zemalja.

Glava sedma

ODREDBE O ADMINISTRATIVNOJ KAZNI

Član 28.

1. U slučaju neizvršenja obaveza iz člana 6, stav 1, člana 9, ili člana 11, stav 1, izriče se sudska kazna od 100 do 500 leva ili administrativna novčana kazna između 1.000 i 2.000 leva.
2. Ukoliko dođe do ponovljenog neizvršenja obaveza, izriče se sudska kazna od 500 do 1.500 leva ili administrativna novčana kazna između 2.000 i 5.000 leva.

Član 29.

1. Sastavljanje pisanih izjava o administrativnim prekršajima je odgovornost članova Nacionalnog saveta ili službenika iz službi Ministarstva pravde koji su za to ovlašćeni od strane predsedavajućeg Nacionalnog saveta.
2. Izdavanje rešenja o kazni je odgovornost predsedavajućeg Nacionalnog saveta.
3. Utvrđivanje prekršaja, izdavanje rešenja o kazni i postupanje po žalbama vrši se na osnovu postupaka predviđenih Zakonom o upravnim sporovima i sankcijama.

DODATNE ODREDBE

1. U smislu sprovođenja ovog Zakona, „organizacije za podršku žrtvama“ jesu neprofitna pravna lica osnovana po odredbama zakona Bugarske i registrovana za obavljanje delatnosti od javnog značaja, koja podršku žrtvama krivičnih dela pružaju bez nadoknade i pod adekvatnim uslovima i time upotpunjuju aktivnosti koje u ovoj oblasti sprovođa država.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

1. Nacionalni savet osniva se u roku od dva meseca od stupanja na snagu ovog Zakona. U istom roku, imenuju se članovi Saveta iz člana 20, stav 2.
  - (1) U roku od mesec dana od osnivanja, Nacionalni savet je dužan da izradi i podnese na odobrenje Ministarstvu pravde obrasce zahteva za novčanu naknadu i spisak dokumenata koje je potrebno priložiti uz zahtev.
  - (2) U roku navedenom u stavu 1, Nacionalni Savet je dužan da izradi obrasce iz člana 19, stav 2 i člana 24, stav 8, u skladu sa Odlukom Komisije 2006/337/EK koja reguliše izradu standardnih obrazaca za slanje zahteva, kao i u skladu sa odlukama koje proističu iz Direktive Saveta 2004/80/EC koja se odnosi na naknadu žrtvama krivičnih dela, i da iste podnese Ministarstvu pravde na odobrenje.
  - (1) Ovaj Zakon primenjuje se na krivična dela pod članom 3, stav 3, počinjena nakon 30. juna 2005. godine.

- (2) U slučaju krivičnog dela za koje je pravni instrument iz člana 12 stupio na snagu pre isteka roka navedenog pod § 2, rok za podnošenje zahteva za novčanu naknadu je mesec danan nakon isticanja roka navedenog pod § 3, stav 1.
- 2. Za sprovođenje ovog Zakona odgovoran je ministar pravde.
- 3. Ovaj Zakon stupa na snagu 1. januara 2007. godine.

Ovaj Zakon donet je na četrdesetoj sednici Narodne skupštine, 18. decembra 2006. godine i overen zvaničnim pečatom Narodne skupštine.

HRVATSKA

ZAKON O NOVČANOJ NAKNADI ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA²

I. OPĆE ODREDBE

Sadržaj Zakona

Član 1.

Ovim se Zakonom uređuje pravo na novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom (u daljnjem tekstu: naknada), pretpostavke i postupak za ostvarivanje prava na naknadu, tijela koja donose odluke i sudjeluju u postupku odlučivanja o pravu na naknadu te se određuju tijela i postupak koji se primjenjuje u prekograničnim slučajevima.

Načela

Član 2.

Naknadu daje Republika Hrvatska na načelima društvene solidarnosti i pravednosti.

Korištenje izraza koji imaju rodno značenje

Član 3.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Odgovarajuća primjena zakona

Član 4.

Na pitanja postupka koja nisu uređena ovim Zakonom na odgovarajući se način primjenjuju odredbe zakona kojim je uređen opći upravni postupak.

---

2) Zakon objavljen u "Narodnim novinama" br. 80/08, 27/11.

II. PRETPOSTAVKE

Ovlaštenici prava na naknadu

Član 5.

1. Pravo na naknadu prema ovom Zakonu ima neposredna žrtva i posredna žrtva, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.
2. Neposredna žrtva je osoba koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja kao posljedicu kaznenog djela nasilja.
3. Kaznenim djelom nasilja smatra se:
  - kazneno djelo počinjeno s namjerom uz primjenu sile ili povredom spolnog integriteta,
  - kazneno djelo dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom kojim je prouzročena smrt, teška tjelesna ozljeda ili teško narušenje zdravlja jedne ili više osoba, a propisano je Kaznenim zakonom kao teži oblik temeljnoga kaznenog djela počinjenog s namjerom.
4. Neposrednom žrtvom smatra se i osoba koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja:
  - za vrijeme počinjenja namjernoga kaznenog djela nasilja prema drugoj osobi, ako nije sudjelovala u počinjenju toga kaznenog djela,
  - pokušavajući spriječiti počinjenje kaznenog djela,
  - pomažući policiji pri uhićenju počinitelja,
  - pružajući pomoć drugoj žrtvi kaznenog djela.
5. Kad kazneno djelo iz stavka 3. i 4. ovoga članka prouzroči smrt neposredne žrtve, pravo na naknadu ima posredna žrtva.
6. Posredna žrtva je bračni drug, izvanbračni drug, dijete, roditelj, posvojenik, posvojitelj, maćeha, očuh, pastarak neposredne žrtve i osoba s kojom je neposredna žrtva živjela u istospolnoj zajednici.
7. Posredna žrtva je i djed, baka i unuk, ako je jedan od njih neposredna žrtva, u slučaju kad je između njih postojala trajnija zajednica života, a baka i djed su zamjenjivali roditelje.
8. Postojanje izvanbračne i istospolne zajednice prosuđivat će se prema propisima Republike Hrvatske.

Kaznena djela zbog kojih se može ostvariti pravo na naknadu

Član 6.

Pravo na naknadu može se ostvariti samo zbog posljedica kaznenog djela iz članka 5. stavka 3. i 4. ovoga Zakona počinjenog prema neposrednoj žrtvi na području Republike Hrvatske, na hrvatskom brodu ili u hrvatskom zrakoplovu bez obzira gdje se žrtva nalazi u trenutku nastupanja posljedice kaznenog djela.

Državljanstvo ili prebivalište žrtve

Član 7.

Pravo na naknadu ima žrtva koja je:

- državljanin Republike Hrvatske ili ima prebivalište u Republici Hrvatskoj,
- državljanin države članice Europske unije ili ima prebivalište u državi članici Europske unije.

Obveza prijave kaznenog djela i utjecaj kaznenog postupka

Član 8.

1. Pravo na naknadu prema ovom Zakonu može se ostvariti samo ako je kazneno djelo evidentirano ili prijavljeno policiji ili državnom odvjetništvu kao kazneno djelo.
2. Ovlaštenici iz članka 5. i 7. ovoga Zakona imaju pravo na naknadu neovisno o tome je li počinitelj kaznenog djela poznat i bez obzira na pokretanje kaznenog postupka.

Isključenje prava na naknadu

Član 9.

Pravo na naknadu prema ovom Zakonu ne može se ostvariti kad je šteta posljedica kaznenih djela protiv sigurnosti prometa.

III. PRAVA ŽRTVE

Naknada troškova zdravstvene zaštite

Član 10.

1. Neposredna žrtva ima pravo na naknadu troškova zdravstvene zaštite u visini vrijednosti zdravstvenog standarda utvrđenog propisima obaveznoga zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj.
2. Naknada iz stavka 1. ovoga članka priznaje se samo ako neposredna žrtva nema pravo na pokriće troškova na temelju zdravstvenog osiguranja.

Naknada za izgubljenju zaradu

Član 11.

Neposredna žrtva ima pravo na naknadu za izgubljenju zaradu, koje se priznaje u jednokratnom iznosu od najviše 35.000,00 kuna.

Naknada zbog gubitka uzdržavanja

Član 12.

1. Posredna žrtva iz članka 5. stavka 6. i 7. ovoga Zakona koju je umrla neposredna žrtva uzdržavala ima pravo na naknadu zbog gubitka zakonskog uzdržavanja.
2. Naknada zbog gubitka uzdržavanja priznaje se u jednokratnoj svoti na temelju aktuarske računice polazeći od najniže obiteljske mirovine prema Zakonu o mirovinskom osiguranju određene na temelju pet godina staža osiguranja i očekivanog trajanja razdoblja uzdržavanja posredne žrtve iz stavka 1. ovoga članka.
3. Naknada iz stavka 2. ovoga članka priznaje se samo ako posredna žrtva nema pravo na davanje iz obaveznoga mirovinskog osiguranja.
4. Naknada iz stavka 2. ovoga članka priznaje se u iznosu od najviše 70.000,00 kuna ukupno za sve posredne žrtve iz stavka 1. ovoga članka.

Naknada za pogrebne troškove

Član 13.

Pravo na naknadu uobičajenih pogrebnih troškova, u iznosu od najviše 5.000,00 kuna, ima osoba koja ih je platila.

Okolnosti koje utječu na visinu naknade

Član 14.

1. Pri odlučivanju o pravu na naknadu uzima se u obzir:
  - postupanje neposredne žrtve prije, u trenutku počinjenja kaznenog djela i nakon toga,
  - doprinos neposredne žrtve nastanku i obujmu štete,
  - je li neposredna žrtva i u kojem roku prijavila kazneno djelo nadležnim tijelima, osim ako to nije mogla učiniti iz opravdanih razloga,
  - suradnja neposredne žrtve s policijom i nadležnim tijelima kako bi se počinitelj priveo pravdi.
2. Neposredna žrtva koja je pridonijela da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na razmjerno sniženu naknadu.
3. Zahtjev za naknadu će se odbiti ili će se naknada umanjiti ako se utvrdi da je žrtva uključena u organizirani kriminal, odnosno zbog njezinog udruživanja u zločinačku organizaciju.
4. Naknada se može odbiti ili umanjiti i kad bi davanje potpune naknade bilo suprotno načelu pravednosti, morala ili javnom poretku.
5. Ponašanje neposredne žrtve imat će se na umu i pri prosudbi prava posredne žrtve na naknadu.

Uračunavanje drugih naknada

Član 15.

1. Primanja na temelju zdravstvenog, mirovinskog ili drugog osiguranja i drugih osnova uračunavaju se u odgovarajuće osnove naknade, tako da se naknada koja se daje žrtvi sastoji od razlike između ukupne naknade na koju na temelju ovoga Zakona žrtva ima pravo i onoga što žrtva prima po jednoj ili više navedenih osnova.
2. Dobrovoljna osiguranja koja plaća neposredna ili posredna žrtva ne uračunavaju se u iznos naknade.

Primjena Zakona o obveznim odnosima

Član 16.

Na prijenos i nasljeđivanje prava na naknadu po ovom Zakonu na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o obveznim odnosima.

IV. NADLEŽNA TIJELA

1. Tijelo koje odlučuje

Odbor za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela

Član 17.

1. O pravu na naknadu odlučuje Odbor za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela (u daljnjem tekstu: Odbor) koji čine predsjednik i četiri člana. Predsjednik i svaki član Odbora ima dva zamjenika.
2. Predsjednik, odnosno zamjenici predsjednika Odbora su suci Vrhovnog suda Republike Hrvatske.
3. Članovi Odbora odnosno njihovi zamjenici su:
  - zamjenik Glavnoga državnog odvjetnika Republike Hrvatske,
  - predstavnik civilnog društva iz područja zaštite žrtava kaznenih djela,
  - predstavnik ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa,
  - stručnjak iz područja zdravstva ili socijalne skrbi.
4. Članovi Odbora, odnosno njihovi zamjenici iz stavka 3. podstavka 3. i 4. ovoga članka moraju imati odgovarajući sveučilišni diplomski studij i najmanje pet godina radnog iskustva na svom stručnom području.

Imenovanje Odbora

Član 18.

1. Odbor imenuje Vlada Republike Hrvatske. Predsjednik Odbora, njegovi zamjenici, članovi Odbora i njihovi zamjenici imenuju se na vrijeme od četiri godine i mogu biti ponovno imenovani.
2. Predsjednika Odbora i njegove zamjenike predlaže predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske na temelju odluke opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske.
3. Članove Odbora i njihove zamjenike predlažu:
  - Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske – zamjenike Glavnoga državnog odvjetnika Republike Hrvatske,
  - Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske – predstavnike civilnog društva iz područja zaštite žrtava kaznenih djela,

- ministar nadležan za poslove pravosuđa – predstavnike ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa,
  - ministar nadležan za zdravstvo i socijalnu skrb – stručnjake iz područja zdravstva ili socijalne skrbi.
4. Nadležna tijela prijedloge za imenovanje predsjednika i članova Odbora te njihovih zamjenika dostavljaju ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa najkasnije dva mjeseca prije isteka mandata članova Odbora, odnosno najkasnije u roku od 15 dana od prijevremenog prestanka mandata. Ministar nadležan za poslove pravosuđa dostavlja Vladi Republike Hrvatske popis predloženih kandidata za Odbor najkasnije mjesec dana prije isteka mandata članova Odbora, odnosno 10 dana od prijevremenog prestanka mandata.

Prijevremeno razrješenje

Član 19.

1. Predsjednika, članove Odbora i njihove zamjenike razrješuje Vlada Republike Hrvatske prije isteka vremena na koje su imenovani:
  - na osobni zahtjev,
  - zbog prestanka njihove funkcije koja je pretpostavka za imenovanje,
  - zbog neurednog i nesavjesnog obavljanja poslova u Odboru,
  - zbog nedostojnosti ili nemogućnosti obavljanja poslova u Odboru.
2. Zahtjev za razrješenje iz stavka 1. podstavka 3. i 4. ovoga članka može podnijeti ministar nadležan za poslove pravosuđa, predsjednik Odbora ili tri člana Odbora.

Rad Odbora

Član 20.

1. Odbor odlučuje o zahtjevima za naknadu na sjednicama kojima predsjedava predsjednik.
2. Odbor se sastaje svaka dva mjeseca, a po potrebi i češće. Saziva ga predsjednik, a u slučaju njegove spriječenosti njegov zamjenik.
3. Predsjednik i članovi Odbora imaju pravo na naknadu za rad u Odboru, u iznosu koji odlukom određuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za poslove pravosuđa.
4. Predsjednika i članove Odbora u njihovoj odsutnosti zamjenjuju njihovi zamjenici.

2. Druga tijela u postupku

Zadaci policije

Član 21.

1. Policija je dužna dati informacije iz članka 23. ovoga Zakona osobama koje imaju pravo na naknadu na temelju ovoga Zakona i obrasce za podnošenje zahtjeva.
2. Na zahtjev osoba iz stavka 1. ovoga članka, policija će izdati potvrdu da je djelo prijavljeno ili evidentirano kao kazneno djelo. Sadržaj potvrde propisat će ministar nadležan za poslove pravosuđa u suglasnosti s ministrom nadležnim za unutarnje poslove.

Zadaci ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa

Član 22.

1. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa obavlja stručne i administrativno-tehničke poslove za Odbor.
2. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa obavlja poslove koji se odnose na suradnju i razmjenu informacija između Odbora, policije i nadležnih tijela drugih država koja su, u skladu s propisima tih država, nadležna za obavljanje zadataka u postupcima za ostvarivanje prava na naknadu štete te pružanje pomoći i pronalaženje odgovarajućih rješenja u vezi s provedbom odredaba ovoga Zakona u prekograničnim slučajevima.
3. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa dužno je dati informacije iz članka 23. ovoga Zakona osobama koje imaju pravo na naknadu na temelju ovoga Zakona u prekograničnim slučajevima i obrasce za podnošenje zahtjeva te im na njihov zahtjev dati opće upute i informacije o tome kako ispuniti zahtjev i koja je popratna dokumentacija potrebna u skladu s priručnikom koji je izradila Europska komisija.
4. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa nadležno je za zaprimanje i prosljeđivanje zahtjeva u prekograničnim slučajevima.

V. INFORMIRANJE ŽRTAVA O PRAVU NA NAKNADU

Član 23.

1. Policija, državno odvjetništvo i sudovi dužni su osobama koje prema ovom Zakonu imaju pravo na naknadu od Republike Hrvatske dati informacije o

pravu na naknadu i o tijelu kojem se mogu obratiti radi ostvarivanja tog prava. (2) Informacije se daju usmenim putem, kad god je to moguće na jeziku koji žrtva razumije, a u pisanom obliku na hrvatskom ili engleskom jeziku.

2. Policija, državno odvjetništvo i ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa dužni su osobama koje imaju pravo na naknadu prema ovom Zakonu dati potrebne obrasce za podnošenje zahtjeva i, na njihovo traženje, dati opće upute i informacije o tome kako ispuniti zahtjev i koja je popratna dokumentacija potrebna.
3. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa izradit će na hrvatskom i engleskom jeziku letak i/ili knjižicu koja sadrži informacije o pravu na naknadu, pretpostavkama i postupku za ostvarenje tog prava i dostaviti ih tijelima iz stavka 1. ovoga članka, a može ih, na njihov zahtjev, dostaviti i drugim pravnim osobama koje prilikom obavljanja svojih poslova dolaze u doticaj sa žrtvama kaznenih djela nasilja.
4. Informacije sadržane u letku i/ili knjižici i obrasci zahtjeva za naknadu objavljuju se na internetskim stranicama ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa i ministarstva nadležnog za unutarnje poslove i tijela iz stavka 1. ovoga članka na hrvatskom i engleskom jeziku.

VI. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE NAKNADE

Podnošenje zahtjeva

Član 24.

1. Postupak se pokreće pisanim zahtjevom koji se podnosi ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.
2. Zahtjev se podnosi na obrascu koji pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove pravosuđa.
3. Ako zahtjev nije podnesen na propisanom obrascu, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa dostavit će podnositelju zahtjeva primjerak obrasca i pozvati ga da zahtjev podnese na propisanom obrascu.

Rok za podnošenje zahtjeva

Član 25.

1. Zahtjev se mora podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana kada je počinjeno kazneno djelo koje se navodi u zahtjevu za naknadu.

2. Ako žrtva zbog zdravstvenih razloga nije u mogućnosti podnijeti zahtjev u roku iz stavka 1. ovoga članka, zahtjev mora podnijeti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kada su prestali postojati razlozi zbog kojih nije bila u mogućnosti podnijeti zahtjev, a najkasnije u roku od tri godine od dana kada je počinjeno kazneno djelo.
3. Ako je žrtva maloljetnik ili osoba lišena poslovne sposobnosti, a njezin zakonski zastupnik nije podnio zahtjev u roku iz stavka 1. ovoga članka, rok od šest mjeseci počinje teći od dana kada osoba navrší 18 godina ili od dana kad je po nastupanju punoljetnosti žrtve pokrenut kazneni postupak ili od dana kad je osobi vraćena poslovna sposobnost.

Sadržaj zahtjeva

Član 26.

1. Zahtjev mora sadržavati:
  - osobne podatke o podnositelju zahtjeva, odnosno žrtvi ako nije ista osoba kao podnositelj zahtjeva: ime i prezime, datum i mjesto rođenja, državljanstvo, adresu prebivališta ili boravišta, radno mjesto i adresu poslodavca, identifikacijsku oznaku u skladu s propisima države čiji je državljanin,
  - opis kaznenog djela (datum, mjesto i okolnosti počinjenja),
  - opis posljedica kaznenog djela,
  - datum kad je žrtva prijavila počinjeno kazneno djelo nadležnim tijelima,
  - navod je li žrtvi poznato vodi li se protiv počinitelja kazneni postupak, pred kojim sudom i pod kojim poslovnim brojem predmeta,
  - navod o vrsti i visini naknade koju je žrtva ostvarila iz drugih pravnih osnova,
  - vrstu i visinu naknade koju žrtva zahtijeva.
2. Zahtjev se podnosi na hrvatskom jeziku.

Isprave koje se prilažu

Član 27.

1. Uz zahtjev se prilažu sljedeće isprave:
  - dokaz o državljanstvu ili prebivalištu,
  - potvrda policije iz članka 21. stavka 2. ovoga Zakona o tome je li djelo evidentirano ili prijavljeno kao kazneno djelo,
  - medicinska dokumentacija iz koje proizlazi da je neposredna žrtva pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja,

- smrtni list ako je neposredna žrtva umrla zbog posljedica kaznenog djela,
  - izjava žrtve o ostvarivanju naknada za pojedine vrste šteta priznatih ovim Zakonom iz drugih pravnih osnova,
  - druge isprave kojima se dokazuje postojanje uvjeta iz ovoga Zakona, kojima žrtva raspolaže.
2. Uz ispravu sastavljenju na stranom jeziku prilaže se i ovjereni prijevod.
  3. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa pisano će pozvati podnositelja zahtjeva da u roku od najviše 30 dana dopuni zahtjev dokazima koji su potrebni za donošenje odluke.

Dostavljanje informacija i isprava

Član 28.

Državna i druga tijela te pravne i fizičke osobe koje imaju informacije i isprave o okolnostima i činjenicama koje su od važnosti za donošenje odluke moraju takve informacije i isprave, bez naknade, predati ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa i Odboru, pisanim putem na njihov zahtjev.

Troškovi postupka

Član 29.

1. U postupku za ostvarivanje naknade po ovom Zakonu ne plaćaju se upravne pristojbe.
2. Troškovi prevođenja i troškovi vještačenja terete državni proračun.

Pripreme sjednica i nacрта odluka

Član 30.

Materijal za sjednice Odbora i nacрте odluka priprema ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Izvođenje dokaza

Član 31.

1. Radi utvrđivanja činjeničnog stanja Odbor može i sam izvoditi dokaze. Dokazi se izvode u pravilu čitanjem isprava, a iznimno se može provesti saslušanje svjedoka i/ili podnositelja zahtjeva, odnosno vještačenje.
2. O izvođenju dokaza sastavlja se zapisnik ili službena zabilješka.

Odlučivanje o zahtjevu

Član 32.

1. Odbor može donositi odluke ako su na sjednici nazočni predsjednik Odbora ili njegov zamjenik i svi članovi ili njihovi zamjenici. Odluku o zahtjevu Odbor donosi većinom glasova svih članova.
2. O pravu na naknadu Odbor donosi rješenje u roku od tri mjeseca od primitka potpunog zahtjeva.

Vrste odluka

Član 33.

Odbor će:

1. odbaciti zahtjev kao nepravodoban ili nedopušten,
2. odbaciti zahtjev kao neuredan ili nepotpun uz uvjet da je podnositelj zahtjeva pozvan da ga ispravi ili upotpuni, ali to nije učinio u ostavljenom roku,
3. prihvatiti zahtjev, u cijelosti ili djelomice, i odrediti iznos naknade,
4. odbiti zahtjev kao neosnovan.

Rješenje o zahtjevu

Član 34.

1. Rješenje o zahtjevu za naknadu sadrži:
  - ime i prezime podnositelja zahtjeva, njegovu identifikacijsku oznaku u skladu s propisima države čiji je državljanin, državljanstvo, adresu prebivališta ili boravišta,
  - zakonski naziv kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela na temelju kojeg je podnesen zahtjev,
  - vrste priznate naknade, njihov iznos i rok plaćanja.
2. Kad Odbor djelomično prihvati zahtjev, u izreci rješenja će izreći u kojem dijelu zahtjev prihvaća, a u kojem ga odbija.
3. Rješenje o pravu na naknadu dostavlja se podnositelju zahtjeva u roku od 8 dana od donošenja. Nakon pravomoćnosti rješenja i isplate naknade rješenje i obavijest o isplati dostavit će se nadležnom državnom odvjetništvu prema prebivalištu počinitelja kaznenog djela, odnosno žrtve radi ostvarivanja zahtjeva iz članka 39., 40. i 41. ovoga Zakona.
4. U domaćem prekograničnom slučaju (Član 36. stavak 2.) ministarstvo nadležno

za poslove pravosuđa u roku od 8 dana dostavlja rješenje Odbora podnositelju zahtjeva i nadležnom tijelu druge države članice Europske unije, na obrascu koji je propisala Europska komisija.

5. Protiv rješenja Odbora nije dopuštena žalba, ali podnositelj zahtjeva može pokrenuti upravni spor.

Isplata naknade

Član 35.

Na temelju rješenja Odbora ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa isplatit će naknadu u roku od 30 dana od dana dostave rješenja kojim je određeno plaćanje naknade.

VII. POSTUPCI U PREKOGRANIČNIM SLUČAJEVIMA

Prekogranični slučajevi

Član 36.

1. Prekogranični slučajevi su domaći i strani prekogranični slučajevi.
2. Domaći prekogranični slučaj je slučaj kada je kazneno djelo počinjeno na području Republike Hrvatske i o pravu na naknadu po ovom Zakonu odlučuje Odbor iz članka 17. ovoga Zakona, a zahtjev za naknadu je podnesen nadležnom tijelu u drugoj državi članici Europske unije u kojoj žrtva ima prebivalište.
3. Strani prekogranični slučaj je slučaj kada je kazneno djelo počinjeno u drugoj državi članici Europske unije i za odlučivanje o pravu na naknadu je nadležno tijelo te države, a zahtjev za naknadu podnosi osoba koja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Domaći prekogranični slučaj

Član 37.

1. Nakon primitka zahtjeva od nadležnog tijela druge države članice Europske unije ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa dostavit će tom tijelu i podnositelju zahtjeva, najkasnije u roku od 30 dana, potvrdu o primitku zahtjeva, informacije o osobi za kontakt i, ako je to moguće, o približnom roku u kojem će biti odlučeno o zahtjevu.

2. Ako ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa od nadležnog tijela druge države članice Europske unije primi zahtjev koji nije poslan na obrascu koji je propisala Europska komisija, vratit će zahtjev tijelu od kojeg ga je primilo.
3. Ako zahtjev i priložene isprave nisu na hrvatskom jeziku, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa vratit će ih podnositelju odnosno tijelu od kojeg je zahtjev primilo, uz uputu o uporabi hrvatskog jezika u skladu sa člankom 26. i 27. ovoga Zakona.
4. Ako u domaćem prekograničnom slučaju Odbor utvrdi da radi odlučivanja o zahtjevu treba obaviti pojedine radnje, kao što su saslušanje podnositelja zahtjeva, svjedoka, vještaka ili druge osobe, može zatražiti od nadležnog tijela druge države članice Europske unije, u kojoj je podnositelj podnio zahtjev za naknadu, da obavi te radnje.
5. Saslušanje, koje je potrebno u tom postupku, može se obaviti i korištenjem tehničkih pomagala. Tehnička pomagala uključuju posebice računalnu tehnologiju, elektroničke komunikacijske mreže i druga pomagala za prijenos slike i zvuka.
6. Saslušanje iz stavka 5. ovoga članka obavlja Odbor.

Strani prekogranični slučaj

Član 38.

1. U stranom prekograničnom slučaju zahtjev za naknadu podnositelj može podnijeti ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.
2. Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa u najkraćem mogućem roku dostavlja zahtjev s prilogima nadležnom tijelu države od koje podnositelj zahtjeva traži naknadu štete, na službenom jeziku te države ili drugim jezikom koji je ta država odredila da će prihvatiti.
3. Zahtjev iz stavka 2. ovoga članka dostavlja se na obrascu koji propisuje Europska komisija.
4. Ako tijelo koje je u drugoj državi nadležno za odlučivanje zatraži da se saslušanje podnositelja zahtjeva, svjedoka, vještaka ili druge osobe obavi u Republici Hrvatskoj, saslušanje obavlja Odbor koji potom dostavlja izvješće o saslušanju tijelu druge države nadležnom za odlučivanje o zahtjevu.
5. Ako tijelo koje je u drugoj državi nadležno za odlučivanje zatraži da obavi saslušanje uz pomoć tehničkih pomagala, saslušanje se obavlja u suradnji s ministarstvom nadležnim za poslove pravosuđa pod uvjetom da osoba koja će biti saslušana pristane na takvo saslušanje.

VIII. PRIJELAZ PRAVA I VRAĆANJE NEOSNOVANO STEČENOG

Prijelaz prava žrtve prema počinitelju na Republiku Hrvatsku **Član 39.**

1. Isplatom naknade neposrednoj ili posrednoj žrtvi prelaze na Republiku Hrvatsku, po samom zakonu, do iznosa isplaćene naknade, sva prava tih žrtava prema počinitelju kaznenog djela.
2. Zastara počinje teći za Republiku Hrvatsku od dana kada je nadležno državno odvjetništvo obaviješteno o isplati naknade žrtvi kaznenog djela.

Vraćanje neosnovano stečenog **Član 40.**

Republika Hrvatska ima pravo zahtijevati vraćanje iznosa isplaćenog u skladu s ovim Zakonom i troškova postupka ako je takvo pravo ostvareno na temelju lažnih podataka i/ili je žrtva propustila obavijestiti nadležno tijelo o činjenicama koje utječu na ostvarivanje prava u skladu s ovim Zakonom ili ako je nakon isplate naknade žrtvi nadležno tijelo utvrdilo da ne postoji kazneno djelo.

IX. OSTVARIVANJE NAKNADE NEPOSREDNO OD POČINITELJA KAZNENOG DJELA

Član 41.

1. Podnošenje zahtjeva za naknadu po ovom Zakonu ne isključuje pravo žrtve da naknadu štete ostvaruje od osobe koja je počinjenjem kaznenog djela prouzročila štetu (štetnika).
2. Kad žrtva ostvari naknadu neposredno od štetnika ona će se uračunati u naknadu koju zahtijeva od Republike Hrvatske.
3. Kad je naknadom od štetnika šteta u potpunosti namirena, zahtjev žrtve će se odbiti, a ako je postupak dovršen, ali isplata još nije obavljena, donijet će se odluka da se naknada žrtvi ne isplati.
4. Kad je Republika Hrvatska isplatila naknadu na temelju ovoga Zakona, a žrtva

ostvari dio ili potpunu naknadu štete od štetnika, Republika Hrvatska ima za iznos glavnice, koji je žrtva ostvarila neposredno od štetnika, pravo regresa od žrtve, ali najviše do iznosa koji mu je platila.

X. FINANCIRANJE NAKNADE ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA

Član 42.

1. Sredstva za provedbu ovoga Zakona osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske na pozicijama ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.
2. Povrat neosnovano stečenih sredstava i svota koju sukladno Zakonu o kaznenom postupku osumnjičenik treba platiti za potrebe naknade štete žrtvama kaznenih djela u ispunjenju obveza iz rješenja državnog odvjetnika o odgodi početka kaznenog progona uplatit će se na račun proračuna.

XI. EVIDENCIJA O PODNOSITELJIMA ZAHTJEVA I DONESENIM ODLUKAMA

Vođenje evidencije

Član 43.

1. Radi odlučivanja i provedbe drugih nadležnosti u skladu s ovim Zakonom ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa vodi evidenciju o podnositeljima zahtjeva i o donesenim odlukama o zahtjevima.
2. Evidencija se vodi po pojedinim predmetima tako da svaki predmet ima redni broj i klasifikacijsku oznaku.
3. Evidencija se vodi u pisanom i elektroničkom obliku.

Sadržaj evidencije

Član 44.

Evidencija o podnositeljima zahtjeva i donesenim odlukama o zahtjevima za naknadu sadrži:

1. Podatke o podnositeljima:
  - ime i prezime,

- identifikacijsku oznaku u skladu s propisima države čiji je državljanin i/ili datum rođenja i spol u slučaju nedostatka te identifikacijske oznake,
  - mjesto rođenja,
  - prebivalište,
  - državljanstvo.
2. Podatke o donesenim odlukama:
- klasifikacijska oznaka predmeta i urudžbeni broj,
  - datum podnošenja zahtjeva,
  - vrsta odluke,
  - kazneno djelo koje je osnova za ostvarivanje zahtjeva,
  - datum donošenja odluke,
  - datum pravomoćnosti rješenja o pravu na naknadu,
  - iznos isplaćene naknade,
  - datum isplate naknade,
  - podatak je li pokrenut upravni spor,
  - podatke o ostvarivanju zahtjeva na temelju članka 39., 40. i 41. ovoga Zakona.

Pohrana podataka

Član 45.

Podaci iz evidencije o podnositeljima zahtjeva i podaci iz evidencije o donesenim odlukama iz članka 44. ovoga Zakona trajno se pohranjuju.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Konstituiranje Odbora

Član 46.

1. Čelnici tijela iz članka 18. stavka 4. ovoga Zakona predložiti će ministru nadležnom za poslove pravosuđa članove Odbora i njihove zamjenike u roku od mjesec dana od stupanja na snagu ovoga Zakona. Kada ministar nadležan za poslove pravosuđa zaprimi prijedloge za imenovanje članova, dostavit će popis predloženih kandidata Vladi Republike Hrvatske koja će imenovati Odbor u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

2. Predsjednik Odbora sazvat će prvu sjednicu Odbora najkasnije mjesec dana od imenovanja Odbora.

Valuta

Član 47.

Iznos zahtjeva za naknadu izražen u stranoj valuti preračunava se u protuvrijednost u kunama prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan podnošenja zahtjeva.

Nemogućnost ostvarivanja prava

Član 48.

Ovlaštenik koji ima pravo ostvariti naknadu prema odredbama Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (»Narodne novine«, br. 117/03.) nema pravo na ostvarivanje naknade po ovom Zakonu.

Donošenje podzakonskih propisa

Član 49.

1. Vlada Republike Hrvatske donijet će odluku iz članka 20. stavka 3. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
2. Ministar nadležan za poslove pravosuđa u suglasnosti s ministrom nadležnim za unutarnje poslove donijet će pravilnik iz članka 21. stavka 2. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
(3) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će pravilnik iz članka 24. stavka 2. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
3. Vlada Republike Hrvatske uskladit će unutarnje ustrojstvo ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa u roku od mjesec dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Stupanje na snagu Zakona

Član 50.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju.

MAĐARSKA

ZAKON O PRUŽANJU POMOĆI I DRŽAVNOJ NAKNADI ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA³

U cilju ublažavanja socijalne, moralne i novčane štete pojedinaca koji su žrtve krivičnih dela, u skladu sa principima društvene solidarnosti i jednakosti, a čiji je kvalitet života, usled toga, ugrožen, Parlament je usvojio sledeći Zakon:

POGLAVLJE I

Opšte odredbe

Predmet Zakona

Član 1.

1. Ovaj Zakon će se primenjivati na žrtve krivičnih dela koja su počinjena na teritoriji Republike Mađarske i na sva fizička lica koja su pretrpela štetu koja je direktna posledica krivičnih dela, posebno fizičke i emocionalne povrede, mentalni šok i finansijski gubitak (u daljem tekstu zajedno: „žrtve”), pod uslovom da su oni
  - a) Državljeni Mađarske,
  - b) Državljeni bilo koje države članice EU,
  - c) Državljeni bilo koje države koja nije članica EU, ali imaju dozvolu boravka na teritoriji Evropske unije,
  - d) Osobe bez državljanstva koje imaju pravo boravka na teritoriji Republike Mađarske,
  - e) Žrtve trgovine ljudima, i

---

3) Zakon CXXXV iz 2005. godine o pružanju pomoći i državnoj naknadi žrtvama krivičnih dela 2009.04.09.csütörtök 09:46, Zakon CXXXV iz 2005. godine o pružanju pomoći i državnoj naknadi žrtvama krivičnih dela

- f) bilo koja druga osoba koja na to ima pravo u skladu sa međunarodnim sporazumima koje su zaključile njihove države i Republika Mađarska na bazi reciprociteta.
2. (2) Izjava ministra zaduženog za pravosudni sistem će imati prednost u odnosu na postojanje reciprociteta.
3. Žrtva krivičnog dela ima pravo na pomoć i naknadu od strane države (u daljem tekstu zajedno: „pomoć žrtvi”) u navedenim situacijama čak i u slučajevima da
  - a) optužnica bude odbačena, istraga bude zaključena, postupak bude obustavljen ili optuženi bude oslobođen optužbi jer je maloletan, smatra se neuradnjivim, zbog prinude, greške, zakonom dozvoljene samoodbrane, izuzetne neophodnosti ili komande nadređenog,
  - b) optužnica bude odbačena ili postupak bude obustavljen po bilo kom osnovu za ukidanje kažnjivosti kao što je definisano članom 32. Dokumenta IV iz 1978. godine o Krivičnom zakoniku (u daljem tekstu: „Krivični zakonik”).

Član 2.

1. Mađarski državljani, sa stalnim prebivalištem u Mađarskoj, koji je bio žrtva namernog krivičnog dela tokom dozvoljenog boravka u drugoj državi, takođe ima pravo na usluge pomoći koja se dodeljuje žrtvama u skladu sa ovim Zakonom (u daljem tekstu: „usluge”) ukoliko može da obezbedi uverljiv dokaz.
2. Žrtva krivičnog dela će imati pravno na naknadu u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: „naknada”), stav c) člana 1 (1) ukoliko ima stalno prebivalište ili mesto boravka u bilo kojoj državi članici EU. Žrtvi krivičnog dela može takođe biti odobrena naknada ukoliko poseduje dozvolu boravka ili imigrantsku dozvolu u Mađarskoj.
3. Osoba sa stalnim mesto prebivališta u Mađarskoj će imati pravo na korišćenje sistema pomoći koji je naveden u Poglavlju VI ovog zakona, ukoliko je nad njima počinjeno krivično delo u drugoj državi članici EU.

Član 3.

Ovaj zakon se neće primenjivati na osobe protiv koji se vodi krivični postupak.

POGLAVLJE II

Usluge

Vrste usluga

Član 4.

1. Prilikom pružanja pomoći žrtvama, Država će nastojati da zaštiti interese žrtava, i odobri hitnu finansijsku i pravnu pomoć.
2. U cilju zaštite interesa žrtava, službe za pomoć žrtvama će pomagati žrtvama, na način i u onoj meri u kojoj im je to neophodno, kroz pravni postupak sprovođenja njihovih osnovnih prava i omogućavanje pristupa zdravstvenim uslugama, povlasticama koje omogućava zdravstveno osiguranje i službe socijalne pomoći.
3. Služba za pomoć žrtvama će obezbediti, u vidu hitne finansijske pomoći, pokriće za dodatne troškove žrtve za smeštaj, odeću, ishranu i putne, medicinske troškove i troškove u slučaju sahrane, ukoliko on/ona, kao posledica toga što su bili žrtve krivičnog dela, ne mogu da pokriju te troškove. Maksimalan iznos pomoći će biti ograničen na osnovnu sumu koja je jednaka iznosu 43% od prosečnog ličnog dohotka u državi koji objavljuje Centralni zavod za statistiku Republike Mađarske za drugu godinu pre godine o kojoj se radi.
4. Država će pružiti pravnu pomoć žrtvama krivičnih dela u vidu podrške koja je navedena u Zakonu LXXX iz 2003. godine o pravnoj pomoći (u daljem tekstu: „Zakon o pravnoj pomoći“).
5. Promocija interesa žrtava i hitna novčana pomoć će se isplaćivati svakoj žrtvi krivičnog dela i to bez dodatnih troškova bez obzira na njihovu finansijsku situaciju. Međutim, žrtva krivičnog dela će imati pravo na pravnu pomoć samo u slučaju da zadovoljava kriterijume navedene u Zakonu o pravnoj pomoći.

Žrtve zločina koje nemaju pravo na ove usluge

Član 5.

Država neće pružati usluge žrtvama krivičnih dela

- a) kojima je već odobrena podrška u ranijoj fazi datog postupka,
- b) koje su dostavile netačne podatke u prethodnom zahtevu za pomoć žrtvama, u

periodu od dve godine nakon dana stupanja na snagu relevantne odluke ,

- c) koje ometaju istraživanje koje je usmereno na proveru podataka navedenih u zahtevu za pomoć,
- d) koje ometaju istraživanje koje je usmereno na proveru podataka navedenih u zahtevu za pomoć, u periodu od dve godine nakon dana stupanja na snagu relevantne odluke ,
- e) iako je imao/la obavezu, nije Državi vratio/la iznos novčane pomoći ili besplatne pravne pomoći koja je na ovaj način odobrena.

POGLAVLJE III

Naknada

Žrtve krivičnih dela koje imaju pravno na naknadu

Član 6.

1. Siromašno fizičko lice
  - a) koje je žrtva namernog nasilnog krivičnog dela i, kao posledica toga, pretrpelo je ozbiljne fizičke ili mentalne povrede,
  - b) koje je u direktnom srodstvu, roditelj usvojitelj ili hranilac, dete koje je usvojeno ili u hraniteljskoj porodici, supružnik ili živi u zajednici sa žrtvom koja je povređena ili je preminula usled posledica krivičnog dela navedenog u stavu a) gore, a živio je u vreme kad je počinjeno krivično delu kao partner u istom domaćinstvu sa žrtvom, i
  - c) koje je žrtva povredila ili je preminulo usled posledica krivičnog dela opisanog u stavu a) gore je ili je bilo u obavezi da održi u skladu sa odredbama zakonskih akata, izvršnu sudsku odluku ili zvaničnu presudu ili važeći ugovor ima pravo na naknadu.
2. Žrtva će se smatrati siromašnom (u daljem tekstu: „siromašna“) ukoliko iznos njegovog/njenog mesečnog neto dohotka, ili prihoda po članu domaćinstva nije dvostruko veći od osnovne sume.
3. Žrtva će se smatrati siromašnom bez obzira na njegovu /njenu zaradu ukoliko
  - a) on /ona redovno prima socijalnu pomoć ili isplate namenjene za starije osobe,

- b) on /ona ima pravo na usluge upravljanja dugom ili dodataka za troškove smeštaja,
- c) on/ona brine o detetu u svojoj porodici, za koje je ustanovljen dodatak za dečiju zaštitu,
- d) njegov/njen status siromašne osobe,^a samim tim i kvalifikovanje za usluge zdravstvene zaštite je ustanovljeno na osnovu testa koji sprovodi kancelarija gradonačelnika lokalne uprave,
- e) on /ona prima dodatak za pomoć u kući, zdravstvenu zaštitu ili invaliditet,
- f) on /ona ima pravo na pomoć za mentalno ometene, lični anuitet za slepe ili osobe oštećenog vida ili uvećani porodični dodatak,
- g) on /ona nema smeštaj i ima potrebu za privremenim smeštajem u smeštajnim objektima ili noćnim skloništima,
- h) on /ona je osoba kojoj treba privremeni smeštaj u domu za decu i porodice,
- i) on /ona je osoba čiji zahtev za azil u Mađarskoj se razmatra.

Oblici i iznos naknade

Član 7.

1. Naknada se isplaćuje kao ukupan iznos u gotovini ili u vidu redovnih mesečnih rata.
2. Žrtva krivičnog dela se može prijaviti za isplatu ukupnog iznosa u gotovini ili delimičnu naknadu za pretrpljen finansijski gubitak prouzrokovan krivičnim delom. Ukupan iznos naknade iznosi:
  - a) 100 % svakog gubitka koji ne prelazi petostruki iznos osnovnog iznosa,
  - b) petostruka vrednost osnovnog iznosa plus 75 % dela iznad tog petostrukog iznosa za svaki gubitak u rasponu od petostrukog do desetostrukog iznosa osnovnog iznosa,
  - c) 8.75 - ostruki iznos osnovnog iznosa plus 50 % za deo koji prelazi desetostruki iznos za svaki gubitak koji prelazi desetostruki iznos osnovnog iznosa, ali ne prelazeći petnaestostruki iznos osnovnog iznosa.
3. Žrtva krivičnog dela može podneti zahtev za delimičnu naknadu gubitka redovnog primanja u obliku redovnih isplata, ukoliko je krivično delo izazvalo njegovu /njenу nespособnost za rad u periodu od približno 6 meseci. Iznos koji će se isplaćivati jednom mesečno će iznositi:
  - a) 75 % potvrđenog gubitka primanja ukoliko je žrtva mlađa od 18 godina ili joj je neophodna tuđa nega, ili

- b) 50 % potvrđenog gubitka primanja ukoliko žrtvi nije potrebna nega.
- 4. Maksimalni mesečni iznos će biti jednak osnovnom iznosu. Pomoć može biti odobrena za period od najviše tri godine.
- 5. Isplata pomoći žrtvi će biti ukinuta ukoliko
  - a) se zvanično ustanovi da žrtva ima pravo na redovnu socijalnu pomoć ili penzijsko osiguranje u odnosu na krivično delo, i isplata tih beneficija je započela,
  - b) žrtvi je odobrena godišnja isplata naknade na osnovu pravnosnažne sudske odluke, i isplata tih anuiteta je započela,
  - c) osiguravajuće društvo započne sa isplatom anuiteta žrtvi,
  - d) prestane radna nesposobnost žrtve, ili
  - e) se žrtva ne pojavi na obaveznom medicinskom pregledu bez adekvatnog opravdanja.

Žrtve krivičnog dela koje nemaju pravno na naknadu

Član 8.

1. Smatraće se da žrtva krivičnog dela nema pravo na naknadu ukoliko
  - a) su ispunjeni uslovi za nepodobnost navedeni u članu 5.,
  - b) on /ona ne ponese zahtev za socijalnu pomoć ili osiguranje koje mu pripada na osnovu krivičnog dela, ili je podneo zahtev za odštetu ili isplatu osiguranja i dobio je celokupnu naknadu za pretrpljeni gubitak (uključujući isplate od strane druge države, osiguravajućeg društva ili nevladine organizacije za zaštitu žrtava) pre nego što je podnet zahtev za naknadu od države,
  - c) njegovo/njeno ponašanje je dovelo do krivičnog dela, ili je učestvovao/la u prouzrokovanju gubitka što je ustanovljeno pravnosnažnom sudskom odlukom,
  - d) njegovo /njeno svesno ponašanje je prouzrokovalo štetu, ili je bio učesnik u navedenom postupku što je ustanovljeno pravnosnažnom sudskom odlukom,
  - e) on /ona odbiju da svedoče bez razloga u krivičnom postupku koji je započet usled krivičnog dela zbog kog se isplaćuje naknade, ili nije ispunio /la obaveznu saradnju u stručnom ispitivanju, ili je izrečena kazna zbog nepoštovanja suda u vidu pravnosnažne presude za neodazivanja na poziv,
  - f) on /ona ne ispuni obavezu saradnje u medicinskom ili profesionalnom ispitivanju koje se sprovodi u okviru postupka za naknadu ili ne dostavi tražene dodatne informacije ili je neopravdano odsutan sa ročišta,

- g) on /ona ne dostavi građansku tužbu koja je neophodna za krivični postupak,
  - h) on /ona je počinio/la neki od sledećih krivičnih dela tokom krivičnog postupka pokrenutog kao rezultat, ili u vezu sa, krivičnim delom za koji se isplaćuje naknada:
2. lažna optužba (članovi 233 – 236. Krivičnog zakonika),
  3. dovođenje vlasti u zabludu (član 237. Krivičnog zakonika),
  4. krivokletstvo (članovi 238- 241. Krivičnog zakona),
  5. navođenje na krivokletstvo (član 242. Krivičnog zakonika),
  6. ometanje pravde (član 242/A Krivičnog zakonika),
  7. skrivanje olakšavajućih okolnosti (član 243. Krivičnog zakonika),
  8. 7pomaganje i podržavanje (član 244. Krivičnog zakonika),
  9. zloupotreba pečata (član 249. Krivičnog zakonika),
  10. nasilno delo ili prekršaj koji izaziva opštu opasnost protiv počinioca ili rođaka počinioca Što je utvrđeno pravnosnažnom sudskom odlukom.

POGLAVLJE IV

Opšti pravilnik o proceduri

Informacije

Član 9.

1. Služba za pomoć žrtvama će obavestiti svog klijenta o
  - a) pravima i obavezama koje on/ona imaju u krivičnom postupku,
  - b) vidovima pomoći koja je njoj /njemu na raspolaganju i uslovima za prijavljivanje za istu,
  - c) svim raspoloživim vidovima beneficija, dodataka i mogućnosti da se u skladu sa njima ostvare prava,
  - d) kontakt informacije državne i lokalne vlasti, društvenih i crkvenih organizacija koje su uključene u pružanje pomoći žrtvama krivično dela, i
  - e) mogućnosti da se izbegne sekundarna viktimizacija uzimajući u obzir vrstu krivičnog dela.

2. Kada služba za pomoć žrtvama stekne saznanje o viktimizaciji fizičkog lica od strane druge institucije, tela i organizacije, ili na osnovu zahteva podnetog službi, ona na to mora ukazati klijentu u pisanoj formi, uz dostavljanje informacije, kako je opisano u stavu (1), o mogućnosti da on/ona mogu imati pravo na usluge službe za pomoć žrtvama i, ako se dokaže da ima pravo na podršku, on /ona može dostaviti zahtev za tu vrstu pomoći.
3. Služba za pomoć žrtvama će pripremiti memorandum sa informacijama osim u slučaju opisanom u stavu (2).

Član 9/A

Ukoliko pomoćno telo ustanovi da je državljanin treće države, koji se obraća za pomoć, žrtva trgovine ljudima, ovo telo će obavestiti njega /nju, osim o informacijama navedenim u članu 9 (1), i o sledećem:

- a) on /ona ima mesec dana vremena da razmisli da li želi da sarađuje sa vlastima koje istražuju relevantno krivično delo;
- b) on /ona ima pravo da dobije potvrdu o privremenom boravku od mesec dana za razmišljanje i dozvolu prebivališta u toku perioda saradnje sa vlastima.

Zahtev za dobijanje pomoći

Član 10.

1. Žrtva krivičnog dela može podneti zahtev bilo kojoj službi sa pomoć žrtvama.
2. Žrtva krivičnog dela će se prijaviti za podršku tako što će popuniti i predati standardni formular (u daljem tekstu: „formular“) u jednom primerku. Služba za pomoć žrtvama može pružiti pomoć prilikom popunjavanja formulara.
3. Podnosilac zahteva će u formularu navesti sledeće informacije:
  - a) ime, datum i mesto rođenja žrtve ukoliko je u pitanju fizičko lice, ime majke, adresu stalnog boravka i državljanstvo,
  - b) detalje o prekršaju na kom se zasniva zahtev (opis prekršaja, mesto i datum prekršaja i materijalne okolnosti),
  - c) povrede koje je pretrpeo podnosilac zahteva u okviru prekršaja opisanog u stavu a), posebno bilo koja vrsta fizičkog ili emocionalnog bola, mentalnog šoka ili finansijskog gubitka,
  - d) vrsta pomoći za koju se prijavljuje,

- e) da li žrtva ima obavezu plaćanja državi u vezi sa bilo kojom vrstom primljene pomoći,
  - f) da li postoje bilo koji osnovi za diskvalifikaciju žrtve na osnovu odredaba za dobijanje pomoći za koju se prijavila.
4. Žrtva će uz zahtev priložiti potvrdu opisanu u članu 11, ukoliko poseduje takvu potvrdu. Ukoliko žrtva uz zahtev ne dostavi potvrdu kao što je navedeno u članu 11, služba da pomoć žrtvama će je dostaviti odmah nakon prijema zahteva. U slučaju objašnjenom u članu 2 (1), žrtva će priložiti odgovarajuće dokumente uz svoj zahtev.

Potvrda

Član 11.

1. Istražni organ, tužilac ili sud nadležan da postupa u određenoj fazi krivičnog postupka će izdati potvrdu na osnovu zahteva koji dostavi ili žrtva ili služba za pomoć žrtvama. Potvrda će sadržati:
  - a) pojedinosti o žrtvi kao što je navedeno u stavu a) člana 10 (3),
  - b) detalje o prestupu koji čini osnov krivičnog postupka (izjava o činjenicama i pravna definicija krivičnog dela u skladu sa Krivičnim zakonikom),
  - c) podatke o krivičnom postupku (naziv nadležnog tela, broj predmeta, radnje koje su preduzeli nadležni organi u krivičnom postupku, optužnica ukoliko je ima, odlaganje optužnice ili odluka da se ne podigne zvanična optužnica, položaj podnosioca zahteva u krivičnom postupku, da li je u toku ili je bilo postupka medijacije u datom predmetu).
2. Ukoliko je krivični postupak pokrenut protiv žrtve, u vezi sa krivičnim delom za koji se treba isplatiti naknada, za činjenje bilo kog krivičnog dela navedenom u stavu h) člana 8., ova činjenica će takođe biti navedena u potvrdi.
3. Istražni organ, tužilac ili sud će izdati potvrdu do kraja radnog vremena narednog dana nakon dana prijema zahteva.
4. Potvrda neće biti na snazi ukoliko organ nadležan da postupa u krivičnom postupku tako što će započeti istragu krivičnog dela opisanog u potvrdi, ne podigne zvaničnu optužnicu, zbog nepostojanja krivičnog dela, ili sumnje u njegovo postojanje, i obustavi istragu konačnom odlukom o nepostojanju krivičnog dela ili dokaza. Potvrda izdata na zahtev žrtve takođe neće biti na snazi ukoliko je žrtva dostavi, kao prilog uz zahtev za dobijanje pomoći, službi za pomoć žrtvama nakon isteka 15 dana od datuma izdavanja.

5. Organ koji usvaja odluku o obustavi krivičnog postupka će , ukoliko je potvrda prethodno izdata u datom predmetu, obavestiti službu za pomoć žrtvama o ishodu postupka u roku od 3 dana.

Obaveštenje o promeni podataka

Član 12.

Osim ukoliko nije drugačije definisano ovim zakonom, žrtva će službu za pomoć žrtvama obavestiti o svim promenama podataka i pojedinosti koje su navedene u zahtevu, i to u roku od 8 dana od dana kada su te promene nastupile, ukoliko odluka o odobravanju zahteva postane konačna.

Provera podataka navedenih u zahtevu

Član 13.

1. U postupku donošenja odluke o zahtevu, služba za pomoć žrtvama može ispitati žrtvu lično ili konsultovati, kako bi se potvrdila autentičnost dostavljenih podataka, organe u kojima se čuvaju podaci, u cilju utvrđivanja prava na dobijanje pomoći, ili ima pravo da proveriti autentičnost podataka navedenih u zahtevu u kući ili mestu boravka žrtve.
2. Ukoliko ih kontaktira služba za pomoć žrtvama radi ispitivanja kriterijuma koje je neophodno ispuniti radi dobijanja pomoći,
  - a) organ poreske uprave će dostaviti poverljive podatke o porezu,
  - b) istražni organ, tužilac ili sud će dostaviti podatke o trenutnom statusu krivičnog postupka,
  - c) medicinsko osoblje će dostaviti poverljive informacije o zdravstvenom stanju, i
  - d) nadležni organ će dostaviti podatke o pravima i pogodnostima navedenim u članu 6 (3).
3. Služba za pomoć žrtvama će zabeležiti saznanja dobijena na ročištu ili ispitivanju u vidu izveštaja.

Član 14.

Vraćanje novca

Član 15.

1. Žrtva će vratiti iznos novčane pomoći u roku od 3 godine od datuma kada je završeno odlučivanje o njenom zahtevu za pomoć ukoliko je
  - a) nadležni organ svojom konačnom odlukom utvrdio da ponašanje koje predstavlja osnov za dodelu pomoći nije krivično delo, osim u slučajevima navedenim u članu 1 (3),
  - b) žrtva navela lažne podatke u svojem zahtevu za pomoć,
  - c) gubitak ili šteta u potpunosti ili delimično nadoknađena iz drugih izvora; međutim, iznos koji je žrtva obavezna na vrati ne prelazi iznos te naknade, ili
  - d) je nakon dobijanja pomoći, nastao razlog za diskvalifikaciju.
2. Ukoliko je zbog bilo kog od gore navedenih razloga žrtva obavezna da vrati novac u iznosu dobijene pomoći, nadležna služba za pomoć žrtvama donosi odluku u skladu sa tim.
3. Žrtva vraća kompletan iznos koji je dobila kao pomoć Odeljenju za raspodelu sredstava pod nazivom "Pomoć žrtvama" u roku od 30 dana od dobijanja konačne odluke kojom se nalaže vraćanje novca.
4. Ukoliko postoji zahtev za to, služba za pomoć žrtvama može da odobri jednokratno odlaganje vraćanja pomoći od najviše 6 meseci, ili plaćanje u ratama.
5. Bilo koji deo pomoći koji se ne vrati tretira se kao javni dug koji se izvršava kao i porez, a služba za pomoć žrtvama kontaktira organ nadležan za naplatu duga u tom iznosu.

Evidencija

Član 16.

1. U svrhe procene zahteva za pomoć, provere izvršenja obaveze žrtve da vrati novac, i prikupljanja statističkih podataka na državnom i okružnom nivou, služba za pomoć žrtvama vodi evidenciju o svim dostavljenim informacijama, primljenim zahtevima i iznosima odobrene pomoći.
2. Evidencija sadrži:
  - a) pojedinosti o žrtvama, u skladu sa stavom a) člana 10 (3),
  - b) podatke u skladu sa stavom c) člana 10 (3),
  - c) podatke u skladu sa stavom c) člana 11 (1),

- d) podatke o pomoći, kao što su
  1. naziv nadležne službe za pomoć žrtvama,
  2. vrsta pomoći za koju se podnosi zahtev,
  3. sadržaj odluke koju je donela služba,
  4. mesto i vreme donošenja konačne odluke,
  5. odluka po zahtevu za pravne lekove, datum konačne odluke,
  6. datim novog postupka,
  7. podaci vezani za naknadne provere pomoći,
  8. nazivi uključenih organizacija.
3. Služba za pomoć žrtvama čuva podatke i upravlja podacima u evidenciji u periodu od 10 godina od podnošenja zahteva.
4. Služba za pomoć žrtvama, po zahtevu, dostavlja informacije iz svoje evidencije sudovima koji su nadležni u odgovarajućim krivičnim ili građanskim predmetima, tužiocima u krivičnim predmetima ili istražnim organima, kao i osobama koje pružaju pravnu pomoć žrtvama u takvim slučajevima.
5. Kako bi se sprečio i smanjio rizik od viktimizacije dece, služba za pomoć žrtvama pruža službama za zaštitu dece i nadležnim starateljima informacije iz svoje evidencije koje ukazuju da postoje okolnosti viktimizacije i potencijalne opasnosti po maloletnike.
6. Evidencija koju vode lokalne službe za pomoć žrtvama obuhvata i deo baze podataka na državnom nivou na osnovu koje službe za pomoć žrtvama pripremaju statističke izveštaje na godišnjem nivou.

Oslobađanje od plaćanja obaveza i naknada

Član 17.

Postupci namenjeni za pomoć i zaštitu žrtava će biti izuzeti od plaćanja obaveza i naknada. Umesto svojih klijenata koji ne govore mađarski jezik, služba za pomoć žrtvama će, koristeći sredstva Odeljenja za raspodelu sredstava, snositi sve troškove vezane za prevođenje i tumačenje.

Dostava

Član 18.

U slučaju dostave poštom, poslata dokumenta će nositi oznaku „samo na ruke primaoca“.

Obezbeđivanje novčane pomoći

Član 19.

Služba za pomoć žrtvama isplaćuje iznose hitne novčane pomoći i naknadu sa računa Odeljenja za raspodelu sredstava pod nazivom „Pomoć žrtvama” ukoliko račun nije u minusu. Raspoloživa sredstva od ovog odeljenja ne mogu da se dodeljuju u bilo koje druge svrhe.

Ostala proceduralna pravila

Član 20.

1. U vezi sa pitanjima koja ovde nisu uređena, odredbe Zakona CXL iz 2004. godine o opštim pravilima upravnog postupka i službi primenjuju se na procedure službi za pomoć žrtvama.
2. Svaki zahtev podleže proceduri određenoj zvaničnom odlukom. Kada je zahtev odobren od strane službe za pomoć žrtvama, odluka ne mora da sadrži navedene razloge.
3. Pored žrtve i njenog zastupnika, osobe i organi navedeni u članu 16 (4) i (5) mogu da imaju pristup dokumentima nastalim u procesu.
4. Služba za pomoć žrtvama ne koristi elektronska sredstva u obradi predmeta koji podležu ovom Zakonu.

POGLAVLJE V

Posebna pravila postupka

Član 21.

Rok za podnošenje potraživanja

Član 22.

1. Zahtev za omogućavanje zaštite interesa žrtava i pravne pomoći podnosi se u roku od 6 meseci od datuma izvršenja odgovarajućeg krivičnog dela.
2. Zahtev za hitnu novčanu pomoć podnosi se 3 radna dana od datuma izvršenja odgovarajućeg krivičnog dela.

*Administrativni rokovi***Član 23.**

1. Služba za pomoć žrtvama zaključuje svaki slučaj donošenjem zvanične odluke o njemu u roku od 8 dana od prijema potvrde, ukoliko je ta potvrda dovoljna da potvrdi da je podnosilac zahteva prihvatljiv kandidat za pomoć. Kada žrtva priloži tu potvrdu uz svoj lično podnet zahtev, služba za zaštitu žrtava odmah donosi odluku. Odluka o odbijanju zahteva sadrži navedene razloge za to.
2. Kada služba za pomoć žrtvama utvrdi da je zahtev nepotpun, ona poziva podnosioca zahteva da u najkraćem roku dostavi informaciju koja nedostaje.

*Omogućavanje zaštite interesa žrtve***Član 24.**

1. Nakon detaljnog razmatranja pojedinih ili svih okolnosti slučaja, služba za pomoć žrtvama pruža pravni savet i pomoć žrtvi čija su prava oštećena tim krivičnim delom kako bi joj pomogla da dobije kompenzaciju za pretrpljenu povredu.
2. Ukoliko se nakon detaljnog razmatranja pojedinih ili svih okolnosti slučaja pokaže da šteta koju je žrtva pretrpela može da se ispravi samo sredstvima pravne pomoći kako je to definisano zakonom o pravnoj pomoći, služba za pomoć žrtvama prosleđuje zahtev nadležnoj službi za pružanje pravne pomoći, koja će, zauzvrat, odmah obavestiti službu za pomoć žrtvama o donetim odlukama i preduzetim merama u vezi sa tim.

Član 25.

1. Nakon detaljnog razmatranja pojedinih ili svih okolnosti slučaja, služba za pomoć žrtvama obaveštava žrtvu o:
  - a) raspoloživoj zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju,
  - b) zdravstvenim uslugama koje su joj na raspolaganju sa ili bez uputa,
  - c) adresama i kontaktima institucija koje pružaju te usluge,
  - d) pravima i obavezama pacijenata,
  - e) ulozi, imenu i kontaktima zastupnika pacijenata,
  - f) sadržaju procedure vezane za posredovanje u zdravstvenim uslugama, i
  - g) mogućnostima za ostvarenje onih prava žrtve koja nisu navedena u stavovima e) i f).

2. Kada to žrtva zatraži, služba za zaštitu žrtava pruža pomoć u
  - a) dobijanju pristupa raspoloživim zdravstvenim uslugama na najbrži mogući način, i
  - b) utvrđivanju prava žalbe u vezi sa odredbama zdravstvenog osiguranja.
3. Kako bi pomogla žrtvama da dobiju pristup najprikladnijoj zdravstvenoj zaštiti na pravom mestu i na najlakši način, služba za pomoć žrtvama može da zaključi ugovor o saradnji sa organizacijom koja pruža zdravstvene usluge i koja je aktivna u zoni njene nadležnosti.
4. Služba za pomoć žrtvama uputiće žrtvu, uz njen pristanak, na organizaciju koja pruža zdravstvene usluge. Služba za pomoć žrtvama prvenstveno upućuje žrtve na svoju partnersku organizaciju koja pruža zdravstvene usluge.

Član 26.

1. Nakon detaljnog razmatranja pojedinih ili svih okolnosti slučaja, služba za pomoć žrtvama informiše žrtvu o kriterijumima za dobijanje pomoći i načinu prijavljivanja za
  - a) novčane i nenovčane naknade i socijalne pomoći,
  - b) naknade od penzijskog osiguranja,
  - c) naknade za nezaposlene i subvencije za pomoć za zapošljavanje,
  - d) naknade za izdržavanje porodice,
  - e) osnovne naknade za socijalnu zaštitu dece, specijalne naknade za zaštitu i negu dece, kao i adrese i kontakte institucija koje pružaju takvu zaštitu i usluge.
2. Kada to žrtva zatraži, služba za pomoć žrtvama pruža pomoć u
  - a) dobijanju pristupa raspoloživim odredbama i uslugama, i
  - b) utvrđivanju prava žalbe u vezi sa tim odredbama i uslugama.

Hitna novčana pomoć

Član 27.

Nakon utvrđivanja statusa žrtve, služba za zaštitu žrtava može, na zahtev žrtve, da doneše, u skladu sa principima nepristrasnosti, odluku o dodeli odmah raspoložive novčane pomoći imajući u vidu situaciju u kojoj će se žrtva naći kao posledica krivičnog dela kojim je oštećena, nakon detaljnog razmatranja i analize pojedinih ili svih okolnosti slučaja, ili o avansnom vraćanju pomoći koja je dodeljena od strane drugog organa, u skladu sa odgovarajućim potvrdom.

*Posebna pravna pomoć***Član 28.**

Služba pravne pomoći daje pomoć u oblicima definisanim u Zakonu o pravnoj pomoći. Tokom pružanja takvih pravnih usluga, primenjuju se odredbe Zakona o pravnoj pomoći, osim u slučaju izuzetaka opisanih u ovom zakonu.

POGLAVLJE VI*Posebna pravila naknade***Član 29.**

1. Postupak dobijanja naknade sastoji se od faze pomoći i faze donošenja odluke.
2. U fazi pomoći, organ koji pruža pomoć pomaže žrtvi da popuni formular zahteva, daje žrtvi uputstva o podnošenju bilo kojih podataka koji nedostaju ukoliko se to od žrtve bude kasnije tražilo, nabavlja dodatne informacije ukoliko je to potrebno, sasluša žrtvu i prosleđuje njen zahtev organu koji donosi odluku.
3. U fazi donošenja odluke, organ koji donosi odluku donosi konačnu odluku o zahtevu za naknadu.
4. Žrtva naslovljava zahtev na organ koji donosi odluku. Žrtva takođe može podneti zahtev bez oslanjanja na pomoć organa zaduženog za pružanje pomoći.

*Rok za podnošenje zahteva***Član 30.**

1. Zahtev za naknadu, uz izuzetke navedene u stavovima (2) do (4) ovog člana i člana 45 (2), podnosi se u roku od 3 meseca od dana izvršenja tog krivičnog dela.
2. Ukoliko se podnosilac prijave suoči sa okolnostima van svoje kontrole, a koje ga sprečavaju da podnese zahtev za naknadu, biće mu dozvoljeno da istu podnese u roku od 3 meseca od prestanka tih poteškoća.
3. Ukoliko se za neko delo koje je prethodno ispitivano u upravnom postupku utvrdi da je krivično delo, žrtva tog prestupa može da podnese zahtev u roku od 3 meseca od pokretanja krivičnog postupka.
4. Ukoliko se naknadno dođe do saznanja da postoji uzročno posledična veza između ozbiljne povrede fizičkog integriteta ili zdravlja žrtve i određenog krivičnog dela, žrtva tog prestupa može da podnese zahtev u roku od 3 meseca od tog saznanja.

5. U slučajevima opisanim u stavovima (2) do (4), ne može se podneti zahtev nakon pet godina od izvršenja krivičnog dela. Kada žrtva podnosi zahtev za naknadu u skladu sa stavovima (2) do (4), ona mora detaljno da navede osnov za to.

Pružanje informacija

Član 31.

Po prijemu zahteva za pomoć, organ koji pruža pomoć, odmah pruža žrtvi koja je podnela zahtev sve relevantne informacije o naknadi, dokumentima koji su potrebni da bi zahtev bio prihvaćen i o načinu kako da nabave ti dokumenti.

Formular zahteva i prilozi

Član 32.

1. Pored informacija navedenih u članu 10., sledeće informacije se navode u zahtevu za naknadu:
  - a) podaci potrebni za utvrđivanje socijalnog statusa [podaci o prihodima, broj i prihodi osoba koje žive u zajednici sa podnosiocem zahteva, ili podaci navedeni u članu 6 (3)],
  - b) oblik naknade za koju se podnosi zahtev,
  - c) iznos naknade za koju se podnosi zahtev kada se radi o jednokratnoj gotovinskoj isplati, ili iznos mesečnih rata za isplatu sume koja je tražena u slučaju naknade koja se isplaćuje u ratama,
  - d) da li žrtva ima polisu osiguranja od koje se očekuje da delimično ili u potpunosti pokrije štetu koju je žrtva pretrpela,
  - e) da li žrtva očekuje da joj šteta bude nadoknađena iz bilo kog drugog izvora osim navedenog u stavu d),
  - f) da li je žrtva dobila naknadu štete nastale u vezi sa određenim krivičnim delom od počinioca krivičnog dela ili drugog izvora, i ako jeste, koji je iznos te naknade,
  - g) da li je žrtva u postupku koji se vodi protiv nje u vezi sa izvršenjem krivičnog dela navedenog u stavu h) člana 8.
2. Sledeći dokumenti se podnose prilikom predavanju zahteva:
  - a) potvrda o prihodima ili potvrda od nadležnog organa o ispunjavanju uslova za zahtev, kao što je navedeno u članu 6 (3),
  - b) stručno mišljenje, medicinska dokumentacija ili umrlica koji potvrđuju ozbiljno narušavanje fizičkog integriteta ili zdravlja žrtve.

3. U slučaju da se traži naknada u vidu jednokratne gotovinske isplate, žrtva takođe prilaže uz svoj zahtev, pored navedenog u stavu (2), dokumente koji dokazuju iznos štete koja joj je naneta (npr. fakture, priznanice ili druge potvrde).
4. U slučaju da se traži isplata naknade u ratama, žrtva takođe prilaže uz svoj zahtev, pored navedenog u stavu (2), stručno mišljenje ili medicinsko uverenje koje potvrđuje žrtvinu onesposobljenost i očekivano trajanje tog stanja onesposobljenosti.
5. Kada žrtva postane kandidat za naknadu u skladu sa stavovima b) ili c) člana 6 (1), ona takođe prilaže uz svoj zahtev i dokumente koji dokazuju život u zajednici, srodstvo i obavezu izdržavanja.

Obaveza javljanja

Član 33.

1. Žrtva će se javiti u roku od 8 dana ukoliko je
  - a) sud ili istražni organ konačnom odlukom utvrdio da se pojavio bilo kakav razlog za diskvalifikaciju, kao što je navedeno u stavovima c) do e) i h) člana 8,
  - b) žrtva nadoknadila štetu u vezi sa određenim krivičnim delom od počinioca tog dela ili iz drugog izvora.
2. Obaveza žrtve o podnošenju ovog obaveštenja na snazi je 3 godine od datuma kada odluka o njenom zahtevu za naknadu postane konačna.

Član 34.

Mere koje organ koji odlučuje preduzima nakon prijema zahteva

Član 35.

1. Organ koji odlučuje usvaja u roku od 5 radnih dana po prijemu zahteva odluku o tome da li
  - a) žrtva koja podnosi zahtev treba da dostavi dodatnu dokumentaciju, ili
  - b) organ koji pruža pomoć treba da sasluša žrtvu ili neke druge osobe.
2. Nakon usvajanja te odluke, prema navedenom stavu (1), organ koji odlučuje odmah potvrđuje prijem zahteva od žrtve i daje u isto vreme informaciju o referentu zaduženom za taj predmet, broju pod kojim je predmet zaveden i ukoliko je moguće o datumu do kog se očekuje donošenje odluke o tom zahtevu.

3. Ukoliko je pokrenut krivični postupak protiv žrtve u vezi sa krivičnim delom iz kog proističe njen zahtev za naknadu, za izvršenje bilo kog od krivičnih dela navedenih u stavu h) člana 8, organ koji odlučuje će obustaviti postupak do izricanja presude u tom krivičnom postupku.

Član 36.

Odluka o zahtevu

Član 37.

1. Pri donošenju odluke o zahtevu, organ koji odlučuje razmatra sledeće:
  - a) iznos štete nanete žrtvi ili gubitka prihoda žrtve,
  - b) socijalni status žrtve i da li je ona kandidat za dobijanje naknade,
  - c) uzročno posledične veze između krivičnog dela iz kog proističe zahtev žrtve za naknadu i štete ili gubitka prihoda nanetog žrtvi.
2. Pri donošenju odluke o zahtevu i za naknadu u vidu jednokratne gotovinske isplate, organ koji odlučuje, nakon razmatranja opisanih ovde u stavu (1), utvrđuje iznos štete i određuje na osnovu toga iznos naknade koju će podnosilac zahteva dobiti, ili odbacuje njegov zahtev.
3. Pri donošenju odluke o zahtevu za naknadu koja se isplaćuje u ratama, organ koji odlučuje, nakon razmatranja opisanih ovde u stavu (1), utvrđuje iznos za koji je umanjen prihod po osobi i određuje na osnovu toga iznos koji se isplaćuje u ratama i period isplate podnosiocu zahteva, ili odbacuje njegov zahtev.

Provera kod isplate u ratama

Član 38.

Služba za zaštitu žrtava proverava redovno da li podnosilac zahteva zadovoljava uslove za isplatu u ratama, u intervalima određenim odlukom kojom je ta isplata u ratama odobrena. Pri ovim proverama, služba za zaštitu žrtava može da zahteva od žrtve da se podvrgne bilo kakvom stručnom medicinskom ispitivanju, osim kad su u pitanju hirurške intervencije i drugi slični medicinski postupci.

Isplata jednokratne naknade i isplata u ratama

Član 39.

Služba za zaštitu žrtava organizuje isplatu jednokratne naknade ili redovnu isplatu u ratama. Služba planira isplate tako da omogući primaocu da dobija te isplate u ratama do desetog dana u svakom mesecu.

Procedura kod zahteva za naknadu koji je podnet u drugoj državi članici EU ili koji je primljen iz druge države članice EU

Član 40.

1. Kod zahteva za naknadu koji je podnet u drugoj državi članici EU ili koji je primljen iz druge države članice EU, primenjuju se odredbe ovog zakona osim u slučajevima navedenim u stavovima (2) i (3).
2. Ako žrtva namerava da podnese zahtev za naknadu nadležnom organu u drugoj državi članici EU, organ koji pruža pomoć obezbeđuje joj formular zahteva koji se koristi u toj državi i pruža pomoć u popunjavanju tog formulara. Organ koji pruža pomoć prosleđuje zahtev za naknadu i neophodna dokumenta u najkraćem mogućem roku organu koji odlučuje u toj državi članici i koji je teritorijalno nadležan za mesto zločina

POGLAVLJE VII

Ostvarivanje prava žrtava

Promocija ostvarivanja prava žrtava

Član 41.

1. Služba za pomoć žrtvama obezbeđuje da tela, institucije i organi koji dolaze u kontakt sa žrtvama krivičnih dela budu upoznati sa pravima žrtava i da ih ostvaruju na odgovarajući način.
2. Služba za pomoć žrtvama priprema Priručnik sa osnovnim informacijama potrebnim žrtvama krivičnih dela. Ona taj priručnik dostavlja svim telima, institucijama i organima koji dolaze u kontakt sa žrtvama krivičnih dela, na teritorijama gde su oni nadležni.

Praćenje ostvarivanja prava žrtava

Član 42.

1. Služba za pomoć žrtvama prati ostvarivanje prava žrtava i traži relevantne informacije od organa, institucija i tela koji dolaze u kontakt sa žrtvama krivičnih dela. Služba za pomoć žrtvama daje pregled svojih iskustava u vezi sa ovim u svojim godišnjim analitičkim izveštajima.
2. Koristeći kao izvor podataka svoje analitičke izveštaje, statističke podatke pomenute u članu 16 (6) i obaveštenja od službi pravne pomoći pomenuta u 24 (2), služba za pomoć žrtvama priprema godišnji pregled i analitičke izveštaje za Vladu.
3. Pored opisa trenutnog stanja prava žrtava, služba za pomoć žrtvama takođe daje predloge u svojim godišnjim izveštajima o merama za poboljšanje efikasnosti u ostvarivanju prava žrtava.

Saradnja i kontakti

Član 43.

1. Tokom izvršavanja svojih zadataka, služba za pomoć žrtvama sarađuje i stupa u kontakt sa mrežom organizacija za zaštitu žrtava koju čine policija, istražni organi, tužioci, kancelarija za imigraciju i državljanstvo, konzularna služba, lokalne vlasti i lokalna samoupravna tela manjina, zdravstvene ustanove, organizacije za zaštitu omladine, institucije za socijalnu zaštitu dece koje pružaju lično staranje, agencije za pomoć porodicama, organizacije i socijalne institucije koje pružaju osnovne i specijalizovane socijalne usluge, državne obrazovne institucije, civilna garda, nevladine organizacije i crkve.
2. Kad god služba za zaštitu žrtava dođe do saznanja da je maloletnik izložen opasnosti od krivičnih dela, ona odmah obaveštava agenciju za socijalnu zaštitu dece koja je nadležna na teritoriji stvarnog prebivališta tog maloletnika. Ukoliko okolnosti koje otkrije ta služba mogu da izlože život ili fizički integritet tog maloletnika ozbiljnim opasnostima ili riziku, služba za pomoć žrtvama u isto vreme pokreće postupak za dobijanje starateljskih ovlašćenja.
3. Nakon što dostavi informacije opisane u članu 9/A, organ koji pruža pomoć odmah pokreće, istovremeno sa slanjem obaveštenja istražnom organu, tužiocu ili sudu gde svaki od njih deluje u određenoj fazi istražnog postupka, mere koje imigraciono telo treba da preduzme kako bi taj državljanin treće zemlje dobio potvrdu o privremenom boravku.

POGLAVLJE VIII

Završne odredbe

Stupanje na snagu

Član 44

Ovaj zakon stupa na snagu 1. januara 2006. godine.

Prelazne odredbe

Član 45

Ovlašćenja

Član 46

1. Ministar nadležan za službe za pomoć žrtvama ovim dobija ovlašćenje da propisuje,
  - a) detaljna pravila za podnošenje zahteva za odobravanje pomoći koja se obezbeđuje, način dokazivanja socijalnog statusa, detaljna pravila za dodelu i refundiranje novčane pomoći, kao i pravila u vezi sa sistemom arhiviranja,
  - b) kvalifikacione uslove za zaposlene u službi za pomoć žrtvama,
  - c) zaduženja koja imaju tela i agencije u vezi sa zaštitom žrtava, a koji su pod njegovom upravom, i oblike njihove saradnje sa nevladinim organizacijama.
2. Ministar nadležan za primenu zakona ovim dobija ovlašćenje da propisuje zaduženja koja imaju tela i agencije u vezi sa zaštitom žrtava, a koji su pod njegovom upravom, i oblike njihove saradnje sa nevladinim organizacijama.
3. Vlada ovim dobija ovlašćenje da propisima uredi službe za pomoć žrtvama, uključujući organe koji pružaju pomoć i organe koji donose odluke.

Saglasnost sa pravnom tekovinom EU

Član 47.

1. Ovaj zakon sadrži propise koji mogu da se usaglasе sa Direktivom Saveta 2004/80/EC od 29. aprila u vezi sa naknadom namenjenom žrtvama krivičnih dela.

2. Član 9 (1) ovog zakona sadrži propise koji mogu da se usaglasa sa članom 4. Okvirne odluke Saveta 2001/220/JHA od 15. marta 2001. godine u vezi sa položajem žrtava u krivičnom postupku.
3. Članovi 9/A i 43 (3) ovog zakona sadrže propise koji mogu da se usklade sa članovima 5 i 6. Direktive Saveta 2004/81/EC od 29. aprila 2004. godine u vezi sa dozvolom boravka koja se izdaje državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili koji su bili predmet akcije omogućavanja ilegalne imigracije, a koji sarađuju sa nadležnim organima.

NEMAČKA

ZAKON O NAKNADI ŠTETE ŽRTVAMA NASILNIH KRIVIČNIH DELA⁴

Odeljak 1 Pravo na naknadu štete

1. Svako lice koje je, u okviru teritorije važenja ovog zakona ili na nemačkom plovilu ili letilici doživelo telesnu povredu kao rezultat namernog, protizakonitog fizičkog napada na to lice ili na drugo lice ili kao rezultat zakonite odbrane protiv takvog napada, ima pravo nakon podnošenja zahteva, na naknadu štete po osnovu posledičnih zdravstvenih i ekonomskih posledica, kako je predviđeno saveznim Zakonom o naknadi štete žrtvama ratnih zločina, koji se primenjuje, mutatis mutandis. Primena ove odredbe se ne isključuje po osnovu da je nasilnik delovao u zabludi te je njegov postupak opravdan.
2. Sledeće se postovećuje sa fizičkim napadom u smislu stava 1:
  1. namerno davanje otrova;
  2. nepažljivo dovođenje u opasnost po život drugog lica činjenjem krivičnog dela koje dovodi do opšte opasnosti.
3. 3) Povrede prouzrokovane nesrećom u skladu sa uslovima utvrđenim u odeljku 1(2) tačke (e) ili (f) saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina poistovećuju se sa povredama u smislu stava 1. ovog člana; Odeljak 1(2) tačka (e) saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina takođe se primenjuje na nesreće koje su pretrpele žrtve krivičnih dela koje su podnosile krivičnu prijavu bez odlaganja.
4. Strani državljani imaju pravo na naknadu štete,
  1. ukoliko su državljani neke države članice Evropskih zajednica;

---

4) Zakon o naknadi štete žrtvama nasilnih krivičnih dela (Zakon o naknadi štete žrtvama krivičnih dela – OEG) Datum objavljivanja: 11.05.1976., Kompletan navod: „Zakon o naknadi štete žrtvama krivičnih dela proglašen 7. januara 1985. (Glasnik Saveznog Zakona deo 1), poslednji put izmenjen i dopunjen članom 1. Zakona 25. juna 2009. (Glasnik Saveznog Zakona I str. 1580)” 1. januara 1982.

2. ukoliko je zakonodavstvo Evropskih zajednica koje zahteva jednako postupanje kao sa nemačkim državljanima primenljivo na njih; ili
3. ukoliko se garantuje načelo reciprociteta.
5. Drugi strani državljani koji legalno borave u Nemačkoj, a čiji boravak nije samo privremeni boravak od ne više od šest meseci, imaju pravo na naknadu štete u skladu sa sledećim odredbama:
  1. Strani državljani sa barem tri godine neprekidnog legalnog boravka u Nemačkoj imaju pravo na naknadu na isti način kao i nemački državljani;
  2. Strani državljani sa manje od tri godine neprekidnog legalnog boravka u Nemačkoj imaju pravo samo na naknadu koja se ne odnosi na zaradu;

Pod legalnim boravkom se u smislu ovog Zakona takođe smatra situacija kada je deportacija obustavljena privremeno iz zakonskih ili činjeničnih razloga ili iz razloga od bitnog javnog interesa. Odredbe utvrđene u Aneksu I, poglavlje VIII, oblast k, Odeljak III, br. 18 Ugovora o ujedinjenju dve nemačke države od 31. avgusta 1990. (Glasnik Saveznog Zakona 1990. II pp. 885, 1069) primenjuju se mutatis mutandis na strane državljane koji su pretrpeli povredu na teritoriji države pristupnice, osim ukoliko su imali pravo boravka, privremenog ili stalnog prebivališta na teritoriji važenja ovog Zakona pre ujedinjenja Nemačke.

6. Strani državljani žrtve krivičnih dela koji legalno borave u Nemačkoj u privremenom periodu ne dužem od 6 meseci imaju pravo na naknadu štete na isti način kao i strani državljani iz stava 5, br.2,
  1. ukoliko su u srodstvu do trećeg stepena sa državljaninom Nemačke ili stranim državljaninom koji pripada grupi lica iz stavova 4. ili 5, ili su u odnosu sa tim licem na način utvrđen stavom 8.
  2. ukoliko su državljani države koja je ugovornica Evropske Konvencije o naknadi štete žrtvama nasilja od 24. novembra 1983, ukoliko ta država ugovornica nije uložila prigovor u pogledu Konvencije.
7. Ukoliko je strani državljanin koji ima pravo na naknadu u skladu sa stavovima 5. i 6.
  1. proteran ili deportovan; ili
  2. napustio Nemačku i njegova dozvola boravka je istekla; ili
  3. napustio Nemačku i nije na legalan način opet ušao u zemlju u periodu od šest meseci, dodeliće mu se za svaku započetu godinu neprekidnog legalnog boravka u Nemačkoj paušalni iznos novca u iznosu od tri mesečne osnovne penzije, koji iznosi ne manje od deset mesečnih osnovnih penzija i ne više od 30 puta od tog iznosa. To se ne odnosi na strane državljane koji su proterani

usled jednog od razloga utvrđenih u Odeljcima 53, 54. ili 55 (2) tačke od 1. do 4. Zakona o prebivalištu.

To se ne primenjuje ukoliko je strani državljanin proteran usled jednog od razloga utvrđenih u Odeljcima 53, 54. ili 55(2) tačke od 1. do 4. Zakona o prebivalištu. U slučaju postojanja zahteva za paušalnim izmirenjem u skladu sa prvom rečenicom ovog stava ili u slučaju progona u skladu sa drugom rečenicom, svi drugi zahtevi koji proističu iz stavova 5. i 6. prestaju da važe; isto se primenjuje, *mutatis mutandis*, na strane državljane čija povreda nije dovela do stepena štete na osnovu koje se dobija pravo na penziju. Prva i druga rečenica ovog stava se takođe primenjuju na raseljene strane državljane i strane državljane u Nemačkoj koji uživaju pravni status utvrđen Konvencijom o statusu izbeglica od 28. jula 1951. (Glasnik Saveznog Zakona iz 1953. II str. 559), ili Konvencijom o statusu apatrida, od 28. septembra 1954. (Glasnik Saveznog Zakona iz 1976. II str. 473), pod uslovom da je krivično delo počinjeno nakon 27. jula 1993. Rečenice od 1. do 4. se primenjuju, *mutatis mutandis*, na preživlele srodnike koji nemaju prebivalište na teritoriji primene ovog Zakona.

8. Preživelim srodnicima žrtve krivičnog dela se isplaćuje, po zahtevu, naknada štete kako je predviđeno saveznim Zakonom o naknadi štete žrtvama ratnih zločina, koji se primenjuje *mutatis mutandis*. Primenjuju se stavovi od 5. do 7. i treća rečenica Odeljka 10. Ukoliko je pogodnije, u obzir će se uzeti mesto boravka preživelih srodnika pri računanju paušalne sume u skladu sa stavom 7. Vanbračni partneri imaju pravo na naknadu štete uz primenu Odeljaka 40, 40a i 41. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina *mutatis mutandis*, ukoliko je partner preminuo od posledica povrede, a drugi partner koji je zaposlen, vodi brigu o njihovom detetu; ovo pravo se ograničava na prve tri godine života deteta.
9. Povrede koje je pretrpeo podnosilac zahteva ili korisnik u smislu stavova od 1. do 8. zajedno sa Odeljkom 10 (4) ili (5) saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina, ili povrede koje su rezultat nesreće u smislu Odeljka 8a saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina, koje je pretrpeo negovatelj ili pratilac pri pružanju potrebne pomoći žrtvi krivičnog dela, poistovećuju se sa povredama u skladu sa stavom 1.
10. Oštećenja pomagala telesnih funkcija kao što su naočari, kontaktna sočiva ili proteze se poistovećuju sa fizičkom povredom u smislu stava 1.
11. Ovaj Zakon se ne odnosi na oštećenja koja su tokom napada naneta motornom vozilu ili prikolici.
12. Odeljak 64e saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina nije primen-

ljiv. Odeljak 1 (3), Odeljci od 64. do 64d, 64f i 89. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina primenjuju se uz uslov da u slučajevima kada je Nemačka nosilac troškova, pristanak saveznog Ministarstva za rad i socijalna pitanja se zamenjuje pristankom najviših organa države odgovornih za naknadu štete saveznim žrtvama rata (Odeljak 4). Odredbe koje su primenljive na državljane Nemačke se takođe primenjuju na strane državljane obuhvaćene ovim Zakonom.

13. Odeljak 20. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina se primenjuje uz uslov da se broj koji se koristi za upoređivanje sa prethodnom godinom kako je predviđeno trećom rečenicom stava 1, zamenjuje brojem žrtava nasilja i preživelih srodnika koji su prihvatljivi za dobijanje penzije u skladu sa ovim Zakonom; da se u četvrtoj rečenici stava 1. upućivanje na troškove nacionalnog zdravstvenog osiguranja po penzioneru zamenjuje upućivanjem na troškove nacionalnog zdravstvenog osiguranja po članu penzionog osiguranja; da se prva rečenica stava 2. primenjuje na najviši organ države odgovoran za naknadu štete saveznim ratnim žrtvama ili telo imenovano od strane tog organa; da se broj pomenut u prvoj rečenici stava 3. zamenjuje brojem 1.3; a da druga i četvrta rečenica nisu primenljive.
14. Medicinsko-pedagoški tretman, fizioterapeutsko lečenje i lečenje telesnim vežbama se dodeljuju kao deo postupka lečenja, ukoliko je to potrebno.

Odeljak 2 Osnov za odbijanje naknade štete

1. Naknada štete se odbija ukoliko je žrtva krivičnog dela sama sebi nanela povredu ili ukoliko bi dodeljivanje naknade štete bilo suprotno osećaju pravde iz drugih razloga, posebno razloga koji se pripisuju ponašanju žrtve krivičnog dela. Naknada štete se takođe odbija ukoliko žrtva nasilja ili podnosilac zahteva
  1. jeste ili je bio aktivno uključen u političke konflikte u svojoj matičnoj državi i njegovo angažovanje prouzrokovalo nesreću; ili
  2. jeste ili je bio aktivno uključen u oružane sukobe u svojoj matičnoj državi i ukoliko postoje dokazi da je povreda vezana za angažovanje, osim ukoliko on može da obezbedi dokaze koji govore o suprotnom; ili
  3. jeste ili je bio aktivno uključen u organizovani kriminal ili je član organizacije koja uzima učešće u krivičnim delima nasilja, osim ukoliko on može da obezbedi dokaze da ne postoji takva povezanost sa povredom.
2. Naknada štete se može odbiti ukoliko žrtva nasilja nije dala sve od sebe da se razjasne činjenice i gonjenje počinioca, posebno u vidu izveštavanja o krivičnom delu bez odlaganja organu odgovornom za krivično gonjenje.

Odeljak 3 Kumulacija prava

1. U slučaju kumulacije prava na naknadu štete u skladu sa ovim Zakonom i prava u skladu sa Odeljkom 1. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina ili drugih zakona koji predviđaju primenu mutatis mutandis saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina, pojedinačna penzija se izračunava uzimajući u obzir stepen oštećenja koje je rezultat ukupnog oštećenja koje je prouzrokovala povreda.
2. Pravo na naknadu štete u skladu sa ovim Zakonom se ne može ostvariti u slučaju kada povreda daje pravo žrtvi nasilja na naknadu štete u skladu sa saveznim Zakonom o naknadi štete žrtvama ratnih zločina ili drugim zakonima koji predviđaju primenu mutatis mutandis saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina.
3. U slučaju kumulacije prava na naknadu štete u skladu sa ovim zakonom i prava na naknadu štete na osnovu nemarnog postupanja u vršenju službene dužnosti, zah-tevi u skladu sa Odeljkom 839(1) Građanskog zakonika se ne isključuju na osnovu toga da podnosilac zahteva ispunjava uslove utvrđene u Odeljku 1.
4. U slučaju oštećenja u skladu sa ovim Zakonom, Odeljak 4(1), br.2 Socijalnog zakoni-ka, knjiga sedam nije primenljiv.

Odeljak 3a Naknada štete u slučaju krivičnih dela nasilja počinjenih u inostranstvu

1. Nemački državljani ili strani državljani u skladu sa Odeljkom 1(4) ili (5) br.1 koji su pretpeli telesnu povredu u smislu Odeljka 1(1) kao rezultat krivičnog dela nasilja u skladu sa Odeljkom 1(1) ili (2) imaju pravo, nakon podnošenja zahteva, na naknadu štete po osnovu zdravstvenih i ekonomskih posledica kako je predviđeno stavom 2, ukoliko
  1. imaju svoje uobičajeno i legalno prebivalište na teritoriji primene ovog Zakona, a
  2. u vreme kada je počinjeno krivično delo, privremeno su boravili u periodu od ne duže od 6 meseci u mestu u kome je krivično delo počinjeno.
2. Žrtve krivičnog dela imaju pravo na lečenje i medicinsku rehabilitaciju uključujući psihoterapiju potrebnu za pretrpljenu patnju. Takođe, žrtve nasilja imaju pravo na jednokratnu isplatu

714 - evra u slučaju stepena oštećenja manjeg od 25,

1.428 - evra u slučaju stepena oštećenja između 30 i 40;

5.256 - evra u slučaju stepena oštećenja između 50 i 60;

9.192 - evra u slučaju stepena oštećenja između 70 i 90;

14.976 - evra u slučaju stepena oštećenja od 100%.

U slučaju gubitka više udova u kombinaciji sa oštećenjem organa sluha ili u kombinaciji sa cerebralnim oštećenjem, ili u slučaju ozbiljnih opekotina ili kompletnog gubitka funkcije jednog ili dva uda, jednokratna isplata iznosi 25.632 evra.

3. Ukoliko je neko lice koje ispunjava uslove utvrđene stavom 1. ubijeno kao posledica krivičnog dela nasilja počinjenog u inostranstvu, preživeli srodnici u skladu sa Odeljkom 38. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina, izuzev predaka i lica koja imaju pravo na dečiju alimentaciju, imaju pravo na jednokratnu isplatu. Ona iznosi 2.364 evra za siročad, 1.272 evra za decu koja su izgubila jednog roditelja i 4.488 evra za sve druge slučajeve. Pored toga, preživeli srodnici, uključujući roditelje čije je maloletno dete umrlo od posledica krivičnog dela nasilja koje je počinjeno u inostranstvu, imaju pravo na potrebnu psihoterapiju. Naknada u iznosu do 1.506 evra za repatrijaciju i troškove sahrane se plaća, osim ukoliko troškove snose treća lica.
4. Pravo na naknadu u skladu sa sistemom javne ili privatne socijalne zaštite ili penzionim planovima se određuje u odnosu na naplativu naknadu u skladu sa stavovima 2. i 3. Nadoknada takođe može da uključuje pravo na naknadu u skladu sa sistemom socijalne zaštite ili penzionim planovima države u kojoj je počinjeno krivično delo nasilja. Ukoliko se naknada koja treba da se odredi sastoji od periodičnih isplata penzije, nadoknada se izračunava na osnovu iznosa paušalne sume na koju podnosilac zahteva ima pravo u skladu sa Odeljkom 1. u vreme kada se zahtev podnosi.
5. Žrtve nasilja koje, zbog grube nemarnosti, nisu uspele da obezbede adekvatno pokriće osiguranja prilagođeno njihovim individualnim okolnostima, izuzimaju se iz prava na naknadu u skladu sa stavom 2.

Zahtevi podneti u skladu sa stavom 2. se takođe izuzimaju ukoliko je bilo koji osnov za odbijanje utvrđen u Odeljku 2(1) rečenica 1. ili stav 2. primenljiv u slučaju žrtve krivičnog dela.

6. Preživeli srodnici se izuzimaju iz zahteva u skladu sa stavom 3. ukoliko je razlog za izuzimanje u skladu sa stavom 5. primenljiv na njihov slučaj ili na slučaj preminule žrtve krivičnog dela.

Odeljak 4   Preuzimanje troškova

1. Država u kojoj je došlo do povrede ima obavezu da snosi troškove naknade. Ukoliko ta država ne može da se ustanovi, troškove snosi država u kojoj je žrtva krivičnog dela imala mesto boravka ili uobičajeno prebivala u vreme kada je krivično delo počinjeno.
2. Ukoliko žrtva krivičnog dela nije imala mesto boravka ili uobičajeno prebivala na teritoriji primene ovog Zakona u vreme kada je počinjeno krivično delo, troškove snosi savezna vlada. Isto se primenjuje ukoliko se povreda dogodila na nemačkom plovilu, nemačkoj letilici ili u nekom mestu u inostranstvu.
3. Savezna vlada snosi 40% troškova države nastalih po osnovu isplate novčanih naknada u skladu sa ovim Zakonom. Novčane naknade ne uključuju iznose plaćene kao izmirenje paušalnih suma za ili umesto nenovčanih naknada. Radi pojednostavljenja obračunavanja, povraćaj troškova države nastalih u skladu sa stavovima 1. i 2. se vrši od strane savezne vlade uz jedinstvenu stopu od 22%.

Uslovi za primenu stope utvrđene u prvoj rečenici se revidiraju od strane savezne vlade u petogodišnjim intervalima, počevši sa 2014. godinom.

4. U slučajevima iz Odeljka 3(1) troškove koje je prouzrokovala dodatna povreda snosi pružalac naknade odgovoran za naknadu štete po osnovu te povrede.

Odeljak 5   Prenos zakonskih prava na naknadu štete

U slučajevima kada troškove snosi neka država (Odeljak 4), Odeljak 81a saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina se primenjuje pod uslovom da se postojeći zahtev za nadoknadu prema trećim licima prenosi na državu koja je obavezna da obezbedi naknadu u skladu sa ovim Zakonom.

Odeljak 6   Odgovornosti i postupci

Organi odgovorni za primenu saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina su takođe odgovorni za pružanje naknade u skladu sa ovim Zakonom. Ukoliko savezna vlada snosi troškove i ukoliko žrtva krivičnog dela ima boravište ili uobičajeno prebivaliste na teritoriji neke nemačke države, odgovornost leži na vlastima te države; ukoliko žrtva krivičnog dela ima boravište ili uobičajeno prebivaliste van teritorije primene ovog Zakona, odgovornost leži na vlastima one nemačke države koja vrši naknadu ratnim žrtvama u odnosnoj državi boravišta ili uobičajenog prebivalista.

Ukoliko je povreda pretrpljena na nemačkom plovilu ili letilici, odgovornost leži na vlastima države u kojoj je vozilo registrovano ili gde je sedište ili boravište vlasnika letilice bez obzira na odredbu iz druge rečenice.

Geografska odgovornost vlasti se utvrđuje od strane državnih organa putem sekundarnog zakonodavstva. Zakon o upravnom postupku pri naknadi štete ratnim žrtvama se primenjuje, sa izuzetkom odeljaka od 3. do 5, kao i odredbe o preliminarnom postupku Zakona o sudovima za socijalna pitanja.

Stav 3. se ne primenjuje ukoliko naknada koja treba da se obezbedi odgovara socijalnoj pomoći za žrtve rata u skladu sa odeljcima od 25. do 27. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama ratnih zločina.

Odeljak 6a   Odgovornosti saveznog Ministarstva za rad i socijalna pitanja

Savezno ministarstvo za rad i socijalna pitanja deluje kao centralni organ u smislu druge rečenice člana 12. Evropske konvencije od 24. novembra 1983. o naknadi štete žrtvama krivičnih dela nasilja (Glasnik Saveznog Zakona 1996. II, str. 1120).

Savezno Ministarstvo za rad i socijalna pitanja takođe deluje kao pomoćni organ u smislu člana 3. stav 1. i kao centralna kontaktna tačka u smislu člana 16. Direktive Saveta 2004/80/EZ od 29. aprila 2004. o naknadi štete žrtvama krivičnih dela (Službeni list Evropske unije, broj L 261, str.15).

Odeljak 7   Pravni lekovi

U sporovima u javnom pravu u pogledu predmeta koji se odnose na ovaj Zakon, sa izuzećem slučajeva obuhvaćenih stavom 2, oštećenim stranama je dozvoljeno da se obrate socijalnim sudovima. Ukoliko Zakon o socijalnim sudovima sadrži posebne odredbe za naknadu štete ratnim žrtvama, one se takođe primenjuju na sporove u smislu prve rečenice.

Ukoliko naknada koja treba da se obezbedi odgovara socijalnoj pomoći za žrtve rata u skladu sa odeljcima od 25. do 27. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama rata, oštećenim stranama je dozvoljeno da se obrate sudovima za socijalna pitanja.

Odeljak 8   (Izmene i dopune Reich šifre osiguranja)

Odeljak 9   (Izmene i dopune Zakona o obaveznom pokriću)

Odeljak 10 Prelazne odredbe

Ovaj Zakon se primenjuje na prava koja proističu iz dela počinjenih nakon njegovog stupanja na snagu. Izvan ovoga, odeljci od 1. do 7. primenjuju se na prava koja proističu iz dela počinjenih u periodu od 23. maja 1949. do 15. maja 1976. podložno odredbama odeljaka 10a i 10c. U slučajevima obuhvaćenim odeljkom 1(5) i (6), ovaj Zakon se primenjuje jedino na dela počinjena nakon 30. juna 1990; u slučaju dela koja su počinjena pre 1. jula 1990, primenjuje se odeljak 10a uzimajući u obzir odeljak 1 (7) *mutatis mutandis*.

Odeljak 10a Odredbe o posebno teškom stanju (hardship)

1. Lica koja su pretrpela povredu u periodu od 23. maja 1949. do 15. maja 1976. imaju pravo na naknadu štete nakon podnošenja zahteva ukoliko su postali teški invalidi jedino kao rezultat pretrpljene povrede, i potrebna im je pomoć, i ukoliko imaju boravište ili uobičajeno prebivalište na teritoriji primene ovog Zakona.

Druga rečenica Odeljka 31 (4) saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama rata se primenjuje.

2. Smatra se da podnosilac zahteva ima potrebu za pomoći kada njegovi prihodi u smislu Odeljka 33. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama rata nisu viši od iznosa koji predstavlja gornju granicu za naknade u skladu sa Uredbom o limitiranju naknada (odeljak 33 (6) saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama rata) zajedno sa iznosom osnovne penzije, naknadom za težak invaliditet i naknadom za dugoročnu pomoć i negu.
3. Ukoliko prihodi nadmašuju iznos koji diskvalifikuje podnosioca zahteva od primanja naknada vezanih za zaradu, naknada koje se isplaćuju se umanjuju za nadmašujući iznos po sledećem redosledu: osnovna penzija, naknada za veoma težak invaliditet i naknada za dugoročnu pomoć i negu. Pri utvrđivanju viška, trenutni prihodi se uzimaju u obzir pre svih drugih prihoda. Odeljci 33 (4), 33a (2) and 33b (6) saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama rata se ne primenjuju.

Preživeli srodnici žrtve krivičnog dela nakon podnošenja zahteva, primaju naknadu na osnovu analogne primene odeljaka od 38. do 52. saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama rata pod uslovom da imaju potrebu za pomoći i imaju boravište ili uobičajeno prebivalište na teritoriji primene ovog Zakona. Stavovi 2.i 3. se primenjuju shodno tome. Nezavisno od vremena smrti žrtve krivičnog dela, kriterijumi pogodnosti za dobijanje pomoći za udovce/udovice su utvrđeni u prvoj rečenici odeljka 48 (1) i odeljka 48 (5) i (6) saveznog Zakona o naknadi štete žrtvama rata onako kako se primenjuje na datum kada je podnet zahtev.

Naknada obuhvata sve naknade predviđene saveznim Zakonom o naknadi štete žrtvama rata uz izuzetak naknade za gubitak karijere i nadoknade štete.

Odeljak 10b Naknada za posebno teško stanje

U slučaju kada primena odeljaka 1 (5) i (6) povlači za sobom posebno teško stanje u kom se nalaze pojedinci, naknada za posebno teško stanje se može dodeliti na osnovu odobrenja najviših organa vlasti države u dogovoru sa saveznim Ministarstvom za rad i socijalna pitanja; naknada za posebno teško stanje je jednokratna naknada u iznosu koji je do 20 puta viši od mesečnog iznosa osnovne penzije za stepen oštećenja od 70; u slučaju preživelih srodnika taj iznos čini 10 osnovnih penzija koje se isplaćuju udovcima. Ovo se primenjuje na žrtvu krivičnog dela jedino ukoliko je pretrpljena povreda dovela do teškog invaliditeta.

Odeljak 10c Prelazni sporazum

Novi zahtevi koji proističu iz izmene i dopune ovog Zakona se utvrđuju jedino nakon podnošenja zahteva. Ukoliko se zahtev podnese u roku od godinu dana nakon proglašenja izmenjenog i dopunjenog zakona, isplate će krenuti nakon datuma kada je zakon stupio na snagu, ali ne ranije od meseca u kome su ispunjeni uslovi za pogodnost za dobijanje naknade.

Odeljak 10d Prelazne odredbe

U slučaju rashoda za naknade plaćene pre 1.januara 1998. godine čiji povraćaj nije izvršen do 1. januara 1998, povraćaj će biti regulisan pravilima o nadoknadi primenljivim pre tog datuma.

Paušalni iznos za godinu 1998. se utvrđuje na sledeći način: godišnji prosek se izračunava na osnovu ukupne sume nadoknada države zdravstvenim osiguranjima u skladu sa ovim Zakonom u godinama od 1995. do 1997. umanjeno za nadoknade za dugoročne naknade za pomoć i negu u skladu sa odeljcima 11 (4) i 12 (5) saveznog Zakona o nadoknadi štete žrtvama rata u verziji važećoj do 31. marta 1995. i umanjeno za nadoknade isplaćene u skladu sa Odeljkom 19 (4) saveznog Zakona o nadoknadi štete žrtvama rata u verziji važećoj do 31.decembra 1993.

Odeljak 11. (Stupanje na snagu)

HOLANDIJA

ZAKON O FONDU ZA NAKNADU ŠTETE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DELA NASILJA

Član 1.

Za svrhe sprovođenja ovog Zakona primenjuju se sledeće definicije:

Fond: Fond za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela iz člana 2;

Ministar: Ministar pravde;

Odbor: odbor iz člana 8. koji ima zadatak da upravlja Fondom;

Oštećena strana: žrtva ili njena rodbina koja podnosi ili u čije ime se podnosi zahtev za naknade štete Fondu.

Član 2.

1. Postoji Fond za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela. Ukoliko se ne mogu izvršiti na neki drugi način, isplate ovog Fonda i plaćanje drugih troškova obavlja Ministarstvo pravde.
2. Odstupanjem od trećeg podstava člana 4(21) Zakona o opštem upravnom postupku, primenjuje se poglavlje 4(2).
3. Fond je pravno lice i nalazi se u Hagu. Predsedavajući Odbora, ili njegov zamenik, je pravni zastupnik Fonda.

Član 3.

1. Isplate Fonda se vrše:
  - a. svakom licu koje je pretrpelo ozbiljne fizičke i psihičke povrede u Holandiji kao rezultat krivičnog dela počinjenog sa umišljajem;
  - b. svakom licu koje ima prebivalište na teritoriji jedne od država članica Evropske zajednice, a pretrpelo je ozbiljne fizičke i psihičke povrede kao rezultat krivičnog dela sa umišljajem počinjenog na holandskom plovilu ili letilici;
  - c. rodbini lica naznačenog pod a) ili b) koje je preminulo kao rezultat krivičnog dela.
2. U svrhe sprovođenja gorenavedenog stava, pod rodbinom se podrazumeva sledeće:

- a. bračni drug lica ukoliko nisu bili razdvojeni, preživeli bračni partner i deca preminulog koja su sa preminulim bila u porodičnim odnosima;
  - b. drugi krvni srodnici ili rodbina supružnika preminulog, ukoliko ih je preminulo lice izdržavalo u potpunosti ili delimično ili je tako bilo određeno sudskom odlukom;
  - c. lica koja su, pred događaj koji je doveo do odgovornosti, živela sa preminulim u porodičnom odnosu i zavisila od njega ceo ili veći deo života ukoliko je verovatno da bi se obe situacije nastavile da nije bilo smrti tog pojedinca i ukoliko date osobe ne bi mogle iz opravdanih razloga same da se izdržavaju;
  - d. lica koja su živela sa preminulim u porodičnom odnosu i čijem je životu preminuli doprineo kroz obavljanje kućnih poslova, ukoliko takva lica trpe gubitke time što moraju da zaključe druge dogovore da bi se izvršili kućni poslovi nakon smrti pojedinca u pitanju.
3. U svrhe primene stava 1, namerno počinjeno krivično delo se tumači kao kažnjivi pokušaj da se poćini takvo krivično delo.

Član 4.

1. Isplate se utvrđuju na osnovu onoga što je razumno i pravedno. Maksimalan iznos isplate je ekvivalentan gubicima do kojih je dovela povreda ili smrt, što podrazumeva da, u slučaju da je žrtva preminula, biće pokriveni jedino gubici koji su posledica oduzimanja života i troškovi sahrane.

Uplata neće biti izvršena ukoliko su finansijske okolnosti oštećene strane takvi da on/ona ili lica od kojih on/ona zavisi mogu da snose troškove bez preterane teškoće.

2. Ograničenje isplata se utvrđuje posebnim obavezujućim aktom. Ovaj iznos može da varira u zavisnosti od vrste pretrpljenih gubitaka.

Član 5.

Isplata se može odbiti, ili se iznos umanjiti ukoliko su nastali troškovi delimična posledica okolnosti koja je doprinela ponašanju žrtve ili njene rodbine.

Član 6.

1. Uplata neće biti izvršena u sledećim slučajevima:
  - 1e. kod gubitaka koji jesu ili se mogu povratiti kroz građanski postupak;

- 2e. kod gubitaka za koje se naknada štete obezbeđuje ili može obezbediti u drugom obliku.
2. U slučajevima kada istraga o tome da li bi naknada za gubitke mogla biti obezbeđena u drugom obliku i da li bi iznos gubitaka mogao biti povraćen ozbiljno odložila obradu zahteva ili dovela do troškova koje oštećena strana opravdano ne bi mogla da snosi, ovi gubici se mogu uzeti u obzir pri izvršavanju uplate.
3. Fond stiče prava oštećene strane u odnosu na treća lica u pogledu pretrpljenih gubitaka, pri čemu su ta prava ekvivalentna iznosu koji joj je isplaćen. Fond ova prava sprovodi jedino uz ovlašćenje Ministra.

Član 7.

1. Zahtevi za naknadom štete se moraju podneti Fondu u roku od tri godine od datuma kada je krivično delo u pitanju izvršeno. U slučaju kada zahtev podnosi član rodbine žrtve, ovaj period počinje na dan kada je žrtva preminula. Zahtevi podneti nakon isteka roka će ipak biti prihvaćeni ukoliko se desi da su podneti čim je to bilo opravdano izvodljivo.
2. U slučaju kada je zahtev podnet u okviru predviđenog roka, dodatan zahtev se može podneti u pogledu gubitaka koji nisu uzeti u obzir u vreme podnošenja prvog zahteva.

Član 8.

1. Odluke o zahtevima donosi Odbor koji je odgovoran za upravljanje Fondom.
2. Odbor se sastoji od grupe sudija i jednog ili više pojedinačnih sudija. Grupu sudija čini pet članova koji se imenuju i razrešavaju kraljevskim dekretom. Ministar imenuje jednog od ovih članova kao predsedavajućeg. Kraljevskim dekretom se može imenovati onoliko zamenika/dopunskih članova koliko je to potrebno. Pojedinačne sudije takođe imenuje Ministar po preporuci grupe sudija među njihovim članovima. Dopunski članovi ne zasedaju samostalno.
3. Članovi i dopunski članovi Odbora se imenuju na period od pet godina; oni mogu ranije istupiti po svom zahtevu. Mogu biti ponovo imenovani još jednom za isti mandat. Članstvo prestaje sa sedamdeset godina.
4. Jasne zahteve koji se podnose Odboru obrađuju pojedinačne sudije. Ukoliko, po mišljenju tog sudije, on ne može da reši zahtev, on ga upućuje grupi sudija. Pojedinačne sudije mogu uputiti zahteve grupi sudija i u drugim slučajevima. Predmeti se mogu upućivati u svim fazama istrage. Obrada upućenih predmeta se nastavlja od faze u kojoj se predmet nalazio u vreme upućivanja.

5. Ukoliko je, po mišljenju grupe sudija, zahtev pogodan za obradu od strane pojedinačnog sudije oni ga mogu uputiti pojedinačnom sudiji. Primenuju se četvrta i peta rečenica stava 4.
6. Sekretar, koga imenuje i razrešava Ministar, se nakon dobijanja mišljenja Odbora, pridružuje Odboru.

Član 9.

1. Relevantni organi vlasti, tela i službena lica pružaju Odboru informacije koje su mu potrebne što pre i shodno svojim mogućnostima. Odbor takođe može prikupljati informacije od drugih lica ukoliko smatra da je to potrebno za izvršenje svojih dužnosti.
2. Odbor može sazvati svedoke i eksperte. Oštećene strane mogu prisustvovati ispitivanju svedoka i eksperata i biće obavestene o planiranom saslušanju.

Član 10.

Pre uzimanja učešća u radu Odbora, članovi i dopunski članovi daju zakletvu ili obećanje da će vršiti svoje dužnosti savesno i u skladu sa propisima. Ministar izdaje detaljnija pravila o načinu na koji se daje zakletva ili o datim obećanjima.

Član 11.

Članovima i dopunskim članovima grupe sudija se nadoknađuju putni troškovi, troškovi smeštaja i drugi troškovi. Isplate kojima se pokrivaju putni troškovi i troškovi smeštaja kao i naknada za utrošeno vreme se takođe plaćaju svedocima i ekspertima iz člana 9. stav 2. kao i oštećenoj stranki ukoliko se pojave lično na zahtev Odbora. Posebnim obavezujućim aktom se utvrđuju detaljnija pravila u tom pogledu.

Član 12.

Struktura i metoda rada Odbora i sekretarijata se utvrđuju detaljnije posebnim obavezujućim aktom. Pored toga, jedan ili više pododbora se mogu uspostaviti za izvršenje određenih specifičnih dužnosti u ime Odbora.

Član 13.

1. Odbor može izvršiti privremenu isplatu u iščekivanju svoje odluke.
2. Na osnovu odluke o dodeli naknade podnosi se zahtev Fondu za iznos dodeljen po osnovu te odluke. Sekretar omogućava da se ta odluka sprovede što pre moguće.

Član 14.

1. Oštećena strana može da uloži žalbu Apelacionom sudu u Hagu u roku od šest nedelja od datuma kada je obavešten/a o odluci Odbora ukoliko:
  - a. se odbije zahtev za naknadu, ili
  - b. je iznos dodeljene nadoknade takav da Odbor, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, ne bi mogao da donese odluku na razuman način.
2. Službenik Suda ukazuje na žalbu Sekretaru Odbora. Sekretar odmah odobrava pristup dokumentima u arhivi suda koji su relevantni za taj predmet.

Član 15.

U slučaju kada je žalba očigledno nedopustiva i neosnovana, sud može da o njoj odmah da donese presudu. U drugim slučajevima, Predsedavajući naznačava vreme i datum kada će oštećena strana koja se žali biti saslušana. On daje priliku oštećenoj strani da odbrani žalbu lično ili preko svog ovlašćenog zastupnika.

Član 16.

Žalbe se obrađuju u skladu sa pravilima utvrđenim u članu 9. ovog Zakona kao i u članovima 429g, 429i, prvi podstav, 429k, prvi podstav, i 429l Zakonika o građanskom postupku (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering). Sazivanja i notifikacije se vrše kako je naznačeno u članu 429. Kodeksa o građanskom postupku.

Član 17.

Posebna grupa sastavljena od troje članova Suda razmatra žalbe. Sva saslušanja takođe mogu biti dodeljena jednom od članova ove grupe.

Član 18.

1. Odluka suda sadrži odgovarajuće obrazloženje. Protiv nje nije dozvoljena žalba. Primerak odluke se šalje oštećenoj strani i sekretaru Odbora.
2. Ukoliko Sud poništi odluku Odbora, on će predmet uputiti nazad Odboru u cilju njegovog donošenja nove odluke.
3. Sledeću odluku Odbora uređuju članovi od 13. do 18.

Član 19.

1. Ministar utvrđuje detaljnija pravila o strukturi i upravljanju Fondom kao i o primenljivim postupcima nadzora.
2. Revizorskom sudu Holandije (Algemene Rekenkamer) se odobrava pristup, po zahtevu, dokumentima i arhivi, kao i svim informacijama koje on smatra potrebnim da sačini odgovarajuću procenu upravljanja Fondom.

Član 20.

Odbor izveštava na godišnjem nivou Ministra o svojim aktivnostima i o primeni ovog Zakona. Ministar prosleđuje ovaj izveštaj Parlamentu sa svim komentarima koje smatra odgovarajućim.

[Član 21. se briše.]

Član 22.

Detaljnija pravila u pogledu primene ovog Zakona se mogu utvrditi posebnim obavezujućim aktom.

Član 23.

1. Ovaj Zakon stupa na snagu na dan koji će utvrditi [norveški organi vlasti].
2. Za krivična dela počinjena pre 1. januara 1973. ne plaća se naknada. Osim ukoliko je u skladu sa članom 7. stav 1. propisan duži rok, podnošenje zahteva u smislu tog člana se može izvršiti do dva meseca nakon datuma stupanja na snagu ovog Zakona u pogledu krivičnog dela koje je izvršeno nakon 1. januara 1973, a pre nego što je ovaj Zakon stupio na snagu.

Član 24.

Ovaj Zakon se može definisati kao Zakon o Fondu za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela (Wet Schadefonds Geweldsmisdrijven).

UREDBA FONDA ZA NAKNADU ŠTETE ZA NASILNA KRIVIČNA DELA

1. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

U ovoj uredbi, sledeće se tumači kao:

Fond: Fond za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela

Ministar: Ministar pravde;

Odbor: Odbor za upravljanje Fondom.

Član 2.

1. Fond može platiti sledeće maksimalne iznose:
  - a. Isplata žrtvi ili njegovoj/njenoj rodbini za oštećenje imovine: 22.700 eura.
  - b. Isplata žrtvi za drugu vrstu oštećenja: 9.100 eura.
2. Pod oštećenjem imovine se takođe tumače troškovi sahrane ukoliko je žrtva preminula od posledica krivičnog dela.
3. Struktura i operativni metodi Odbora za upravljanje fondom

[Član 3. se briše.]

Član 4.

1. Grupa sudija Odbora imenuje zamenika predsedavajućeg među svojim članovima na period od dve godine.
2. Ministar je obavešten o imenu lica koje je imenovano kao zamenik predsedavajućeg.
3. U slučaju da je predsedavajući odsutan ili na drugi način zauzet, zamenić ga zamenik predsedavajućeg.
4. U slučaju da je jedan od samostalnih sudija odsutan ili na drugi način zauzet, zamenić ga drugi član Odbora.

[Član 5. se briše.]

Član 6.

1. Grupa sudija u Odboru održava bar tri sastanka na godišnjem nivou; njihove odluke se donose većinskim glasanjem.
2. Odluke koje se tiču toga da li da se dodeli naknada donose pojedinačne sudije ukoliko:
  - a. su prihvatili zahtev i nisu ga prosledili grupi sudija;
  - b. je zahtev njima prosleđen od grupe sudija.
3. U svim predmetima odluke o tome da li da se odobri privremena isplata mogu donositi pojedinačne sudije.

Član 7.

Odbor utvrđuje smernice o aktivnostima grupe sudija, pojedinačnih sudija i sekretara.

[Član 8. se briše.]

Član 9.

1. Sekretar priprema predmete za ispitivanje i odlučivanje od strane Odbora. Službeni lica koja je imenovao Ministar mu u tome pomažu.
2. Sekretar prisustvuje sastancima grupe sudija Odbora i ima savetodavnu ulogu u raspravama Odbora.
3. Sekretar je odgovoran za sprovođenje odluka Odbora.

Član 10.

1. Sekretar priprema izveštaj koji Odbor podnosi Ministru na godišnjem nivou u vezi sa aktivnostima Odbora i sprovođenjem Zakona o Fondu za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela.
2. U izveštaju se navodi inter alia broj zahteva za naknadu štete koje je Odbor primio u propisanom periodu, sprovedene mere po tom pitanju, isplaćeni iznosi kao i pojedinačne okolnosti koje su uticale na isplaćene iznose.
3. Izveštaj takođe sadrži sve komentare koje Odbor smatra potrebnim za adekvatno sprovođenje zakona.

[Član 11. se briše.]

Član 12.

Svaka stranka od koje Odbor zahteva da pruži informacije prima, ukoliko se slaže sa zahtevom, nadoknadu za putne troškove i troškove smeštaja kao i za utrošeno vreme u skladu sa iznosima utvrđenim u odredbama Zakona o nadoknadama u krivičnim predmetima.

2. ZAVRŠNE ODREDBE**Član 13.**

Ova Uredba stupa na snagu na dan kada Prelazni sporazum Zakona o Fondu za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela stupa na snagu.

Član 14.

Ova naredba se može definisati kao Naredba Fonda za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela (Besluit Schadefonds Geweldsmisdrijven).

Nalažemo i donosimo naredbu da se ovaj Zakon objavi u Biltenu Zakona i Uredbi, a da ga sva ministarstva, organi vlasti, tela i službena lica kojih se može ticati marljivo primenjuju.

Objavljeno u Hagu, 14.decembra 2005.

Ministar pravde,

J. P. H. Doner

Objavljeno 20.decembra 2005.

Ministar pravde,

J. P. H. Doner

Bilten Zakona i Uredbi Holandije 2005 655 2

Bilten Zakona i Uredbi Holandije 2005 656 1

Bilten Zakona i Uredbi Holandije 2005 656 2

Uredba od 13. decembra 2005. kojom se menja i dopunjuje Uredba o Fondu za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela [Besluit schadefonds geweldsmisdrijven], i primenjuje Direktiva broj 2004/80/EZ o naknadi štete žrtvama krivičnih dela

Član 12a

1. Na zahtev podnosioca zahteva, obezbeđuju se sredstva:
  - a. za pružanje informacija o pomugnostima podnođenja zahteva za naknadu

- b. za popunjavanje potrebnih obrazaca za podnošenje zahteva i pružanje informacija da bi obrasci bili popunjeni.
  - c. da se zahtevi za naknadom štete, zajedno sa pratećom dokumentacijom, prosleđuju što pre moguće relevantnom organu vlasti u relevantnoj državi članici.
  - d. da se opšti saveti pružaju, ukoliko je potrebno, u pogledu svih dodatnih podataka koje je zahtevao nadležni organ u relevantnoj državi članici i da se takvi dodatni podaci odmah proslede.
2. Fond podnosi zahtev i dokumentaciju sa podacima iz stava 1, tačke c i d na zvaničnom jeziku ili jednom od jezika država članica gde se nalazi nadležni organ kome se zahtev, dokumentacija i podaci šalju, ukoliko je taj jezik jedan od zvaničnih jezika Evropske zajednice, ili na drugom zvaničnom jeziku Evropske zajednice koji je data država članica navela kao prihvatljiv.

Član 12b

1. Nakon dobijanja zahteva za naknadu od strane nadležnog organa druge države članice, fondovi prosleđuju tom nadležnom organu i podnosiocu zahteva sledeće podatke bez odlaganja:
  - a. potvrdu da je zahtev primljen.
  - b. ime kontakt osobe ili odeljenja kome se dodeljuje obrada zahteva
  - c. ukoliko je moguće, naznaku datuma kada se može očekivati donošenje odluke.
2. Član 12a, tačka a, se primenjuje, prema potrebi, na podatke iz tačke 1.
3. Fond prosleđuje odluku o zahtevu, što pre, podnosiocu zahteva i nadležnom organu iz tačke 1.

Član 12c

1. U slučaju da nadležni organ neke države članice želi da ispita podnosioca zahteva ili neko treće lice, poput svedoka ili eksperta, Fond omogućava relevantnom nadležnom organu da ispita podnosioca lično ili telefonom ili putem video veze, ili Fond sam ispituje podnosioca zahteva ili treće lice i prosleđuje zapisnik sa intervjua tom nadležnom organu. Podnosilac zahteva i treća lica nisu obavezni da sarađuju u pogledu zahteva za održavanjem ličnog intervjua.
2. U slučaju da fond želi da ispita podnosioca zahteva ili treće lice, kao što su svedok ili ekspert, on o tome obaveštava nadležni organ u relevantnoj državi članici.

Ova Uredba stupa na snagu u isto vreme kad i izmene i dopune Zakona o naknadi štete za krivično delo povređivanja [Wet schadefonds geweldsmisdrijven], pri čemu se sprovodi

Direktiva 2004/80/EZ o naknadi štete žrtvama krivičnih dela.

Preporuka Državnog Saveta se neće objavljivati, u skladu s članom 25a, tačka 5° tačka 4, pod b Zakona o državnom savetu [Wet op de Raad van State], pošto sadrži jedino primedbe lektorske prirode.

Nalažemo i donosimo naredbu da se ova Uredba i prateća pojašnjenja objave u Biltenu Zakona i Uredbi Holandije.

Objavljeno u Hagu, 13.decembra 2005.

Beatrix

Ministar pravde,

J.P. H. Doner

objavljeno 20.decembra 2005.

Ministar pravde,

J.P. H. Doner

Član 11, tačka 1. je sadržana u tački 2. člana 12a. Odnosi se na jezike koji će se koristiti u korespondenciji između različitih organa vlasti.

Član 12b, tačka 1. proističe iz člana 7. Direktive. Odnosi se na situaciju u kojoj Fond prima zahtev od nadležnog organa iz druge države članice: u tom slučaju Fond je Odlučujući organ. U tom slučaju, između ostalog, mora se dostaviti potvrda o dobijanju zahteva. Na osnovu tačke 2. član 12b odredbe člana 12, tačka 2 koja se odnosi na jezike koji će se koristiti, treba da se primenjuju na sličan način. Na osnovu tačke 3, član 12b, koji sadrži član 10. Direktive, odluka o podnetom zahtevu treba da se pošalje podnosiocu zahteva i nadležnom organu što pre. U skladu sa članom 14.

Direktive, od Evropske Komisije se zahteva da pripremi standardni obrazac za notifikaciju o odlukama najkasnije do 31. oktobra 2005. U skladu sa članom 9. Direktive, član 12c sadrži pravilo kojim se uređuje ispitivanje podnosioca zahteva ili nekog trećeg lica, poput svedoka ili eksperta. Na osnovu tačke 1. Fond mora da pruži pomoć, u slučaju da nadležni organ iz druge države članice Evropske unije želi da ispita podnosioca zahteva iz Holandije u pogledu naknade štete (ili neko treće lice). Takav razgovor se može odigrati ili direktno telefonom ili putem video veze, ili ga može organizovati sam Fond. U poslednjem slučaju, Fond prosleđuje zapisnik sa intervjuu nadležnom organu.

Tačka 2. sadrži odredbe koje se odnose na razgovore u slučajevima kada je Fond organ odlučivanja. Ukoliko Fond želi da ispita podnosioca zahteva iz druge države članice Evropske unije, on o tome treba da obavesti nadležni organ u relevantnoj državi članici. Nadležni organ potom pruža pomoć, u skladu sa tačkom 1.

Ministar pravde,

J. P. H. Doner

Transpoziciona tabela koja se tiče Direktive za naknadu štete žrtvama nasilnih krivičnih dela.

Član 1.

Direktive: Član 18a, tačka 1, Zakon o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja (WSG)

Član 2: Član 18a, tačka 2, Zakon o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 3, tačka 1: Član 18a, tačka 1, Zakon o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 3, tačka 2: ne zahteva sprovođenje. Zakon o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja to već predviđa.

Član 3, tačka 3: ne zahteva sprovođenje.

Član 4: Član 12a, tačka 1, Uredba o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja (BSG)

Član 5, tačke 1. i 2: Član 12a, tačka 1, Uredba o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 5, tačka 3: ne zahteva sprovođenje (pogledati pojašnjenja člana 12. Uredbe o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja)

Član 6, tačka 1: Član 12a, tačka 1, pod c, Uredba o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 6, tačke 2. i 3: ne zahtevaju sprovođenje.

Član 7: Član 12a, tačka 1, Uredba o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 8: Član 12a, tačka 1, pod d, Uredba o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 9: Član 12c Uredbe o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 10: Član 12b, tačka 3 Uredbe o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 11: Član 12a, tačka 2. i član 12b, tačka 2. Uredbe o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Član 12: Član 18a Zakona o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Članovi od 13. do 17: Ne zahtevaju sprovođenje

Član 18, tačka 1: Član II Zakona o Fondu za naknadu štete za krivično delo povređivanja

Od člana 18, tačka 2. do člana 21: ne zahtevaju sprovođenje.